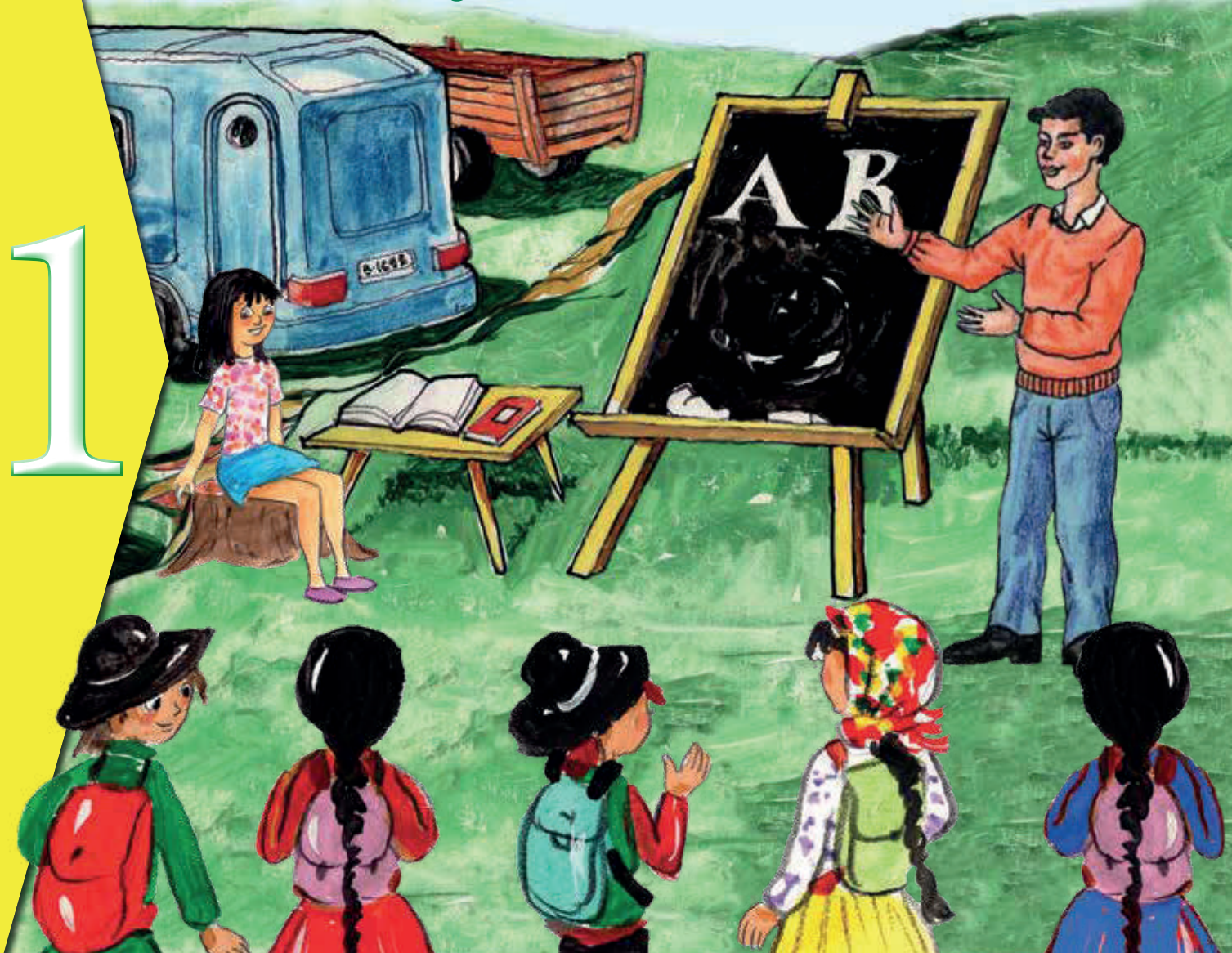

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
Gheorghe SARĂU Ionel CORDOVAN

Vakăripen and-i dajaqi rromani čhib

I jekhto klàsa

1

Acest manual școlar este proprietatea Ministerului Educației și Cercetării.

Manualul a fost aprobat prin Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 5920/02.11.2020,
în urma evaluării și este realizat în conformitate cu
Programa școlară aprobată prin OM nr. 5003/02.12.2014

116.111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Gheorghe Sarău

Ionel Cordovan

Vakăripen and-i dajaqi rromani čhib
I jekhto klàsa

București
2020

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului care a primit manualul	Clasa	Școala	Anul școlar	Starea manualului*	
					la primire	la returnare
1.						
2.						
3.						
4.						

*Starea manualului se va înscrie folosind termenii: *nou, bun, îngrijit, nesatisfăcător, deteriorat.*

Cadrele didactice vor controla dacă numele elevului este scris corect.

Elevii nu trebuie să facă niciun fel de însemnări pe manual.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SARĂU, GHEORGHE

Vakăripen anθ-i dajaqi rromani čhib : I jekhto klàsa / Gheorghe Sarău,
Ionel Cordovan. - București : Sigma, 2020

ISBN 978-606-727-459-2

I. Cordovan, Ionel

37

Referenți: Asist. univ. dr. Alexandru Zamfir,
Prof. Marius Căldăraru

Redactor: Nicoleta Puiu

Tehnoredactor: Teodora Ilie-Paraschiv

Coperta: Roxana Mitoi

Credite foto: Eugen Raportoru

<https://pixabay.com>

© 2020 Editura Sigma

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin Editurii Sigma.

Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă fără acordul scris al Editurii Sigma.

ISBN: 978-606-727-459-2

Editura Sigma

Sediul central

Str. G-ral Berthelot, nr. 38, sector 1,
București, cod: 010169

Tel.: 021.243.40.14; 0748.100.719

E-mail: office@librariesigma.ro

Web: www.editurasigma.ro

Distribuție

Str. Nicolae Cartoian, Nr. 11, București
Tel.: 021.243.40.52; 0748.100.719;

0758.044.827

E-mail: comenzi@librariesigma.ro

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Gelem, gelem...

1. Gelem, gelem lungone dromença,
Maladilem baxtale rromença,
A, rromalen, kaθar tume aven,
E caxrença, bokhale çhavença?

R.: Haj, haj, rromalen

Haj, haj, çhavalen... (duj var)

2. Sasas vi man bari familia,
Mudardās la i kali legia.
Sarren çhindās, vi rromen vi rromnēn,
Maškar lenθe vi tikne çhavorren.

3. Putar, Devla, te kale udara,
Te śaj dikhav mirre familia,
Palem ka zav lungone dromença,
Thaj ka phirav baxtale rromença!

4. Opre, roma, si o vaxt akana,
Ajde mança sa e lumăqe roma!
O kalo muj thaj e kale jakha,
Kamava len sar e kale drakha.

E generàla thaj e specìfika kompetènçe

1. Receptarea de mesaje orale în contexte de comunicare cunoscute

- 1.1. Identificarea semnificației unui mesaj oral, pe teme accesibile, rostit cu claritate
- 1.2. Identificarea unor informații variate dintr-un mesaj rostit cu claritate
- 1.3. Identificarea unor sunete, silabe, cuvinte în enunțuri rostite cu claritate
- 1.4. Exprimarea interesului pentru receptarea de mesaje orale, în contexte de comunicare cunoscute

2. Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare

- 2.1. Formularea unor enunțuri proprii în diverse situații de comunicare
- 2.2. Transmiterea de informații prin intermediul unor mesaje simple
- 2.3. Participarea cu interes la dialoguri simple, în diferite contexte de comunicare
- 2.4. Exprimarea propriilor idei referitoare la contexte familiare, manifestând interes și încredere în sine

3. Receptarea unei varietăți de mesaje scrise, în contexte de comunicare cunoscute

- 3.1. Citirea unor cuvinte și propoziții scurte, scrise cu litere de tipar sau de mână
- 3.2. Identificarea mesajului unui scurt text care prezintă întâmplări, fenomene, evenimente familiare
- 3.3. Identificarea semnificației unor simboluri din universul familiar, care transmit mesaje simple
- 3.4. Exprimarea interesului pentru lectura unor texte simple, susținute de suport imagistic

4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare

- 4.1. Scrierea literelor de mână
- 4.2. Redactarea de mesaje scurte, formate din cuvinte scrise cu litere de mână, folosind materiale diverse
- 4.3. Exprimarea de idei și sentimente prin intermediul limbajelor convenționale și neconvenționale

E koncinùtură/ e andera

Domenii	Conținuturi
Comunicare orală (ascultare, vorbire, interacțiune)	Acte de vorbire: a saluta, a se prezenta, a formula o rugămintă, o idee/o părere, o cerere. Cuvântul. Propoziția/ Enunțul Utilizarea cuvintelor noi în contexte adecvate Intonarea propozițiilor enunțiative și interogative Dialogul Oferirea unor informații despre: identitatea proprie, desene animate, filme pentru copii, viața de școlar, familie, prieteni, colegi de clasă, reguli de circulație, mediul social și natural apropiat, igiena personală. Reguli de vorbire eficientă: vorbirea pe rând, ascultarea interlocutorului, păstrarea ideii. Forme ale discursului oral Povestirea unor întâmplări trăite. Repovestirea unor întâmplări auzite. Descrierea unui obiect/ unei persoane.
Citire/ lectură	Cartea Numerotarea paginilor, direcții de orientare în pagină. Literele mari și mici de tipar și de mână Alfabetul limbii rromani Citirea cuvintelor mono și plurisilabice (introduse progresiv). Litere cu grafie și valori fonetice comune în limbile rromani și română. Litere cu grafie sau valori fonetice diferite în limbile rromani și română. Grupurile de litere aspirate. Litere postpoziționale. Vocale preiotate. Citirea propozițiilor/enunțurilor Citirea textelor scurte (de maximum 75 de cuvinte, introduse progresiv) Așezarea textului în pagină: Titlu. Autor. Alineate

Scriere/ redactare	Alfabetul limbii rromani: Litere cu grafie și valori fonetice comune în limbile rromani și română Litere cu grafie sau valori fonetice diferite în limbile rromani și română Grupurile de litere aspirate. Litere postpoziționale. Vocale preiotate. Ortografia Scrierea ortografică a cuvintelor. Scrierea cu majusculă la începutul propoziției și al titlului. Scrierea cu majusculă a substantivelor proprii (fără terminologie). Scrierea corectă a cuvintelor care conțin grupurile de litere <i>ć</i> (ce, ci), <i>ȝ</i> (ge, gi), <i>ke</i> (che), <i>ki</i> (chi), <i>ge</i> (ghe), <i>gi</i> (ghi). Punctuația: Punctul. Semnul întrebării. Linia de dialog. Organizarea textului scris Scrierea caligrafică pe liniatură tip I. Plasarea datei, a titlului, folosirea alineatelor. Scrierea funcțională Copieri. Transcrieri (litere, silabe, cuvinte, propoziții, texte de maxim 30 de cuvinte). Dictări Biletul. Invitația. Felicitarea. Scrisoarea. Scrierea imaginativă (texte de 3-5 enunțuri), pornind de la experiențe trăite.
Elemente de construcție a comunicării	Vocabular Cuvântul – grup de sunete asociat cu un înțeles Cuvinte cu sens asemănător. Cuvinte cu sens opus. Cuvinte care au aceeași formă și înțeles diferit. Fonetică Sunetele limbii rromani. Articularea vocalelor și consoanelor (fără denumire). Silaba. Cuvântul Despărțirea cuvintelor în silabe intuitiv, fără cunoașterea regulilor. Propoziția/ enunțul (fără teoretizări).

ANDER

Deşteaptă-te, române	3
Gelem, gelem	4
Sar keras buti e lileça?	12

I. SOM SIKLÖVNO

Kon som me?	14
K-i škòla	15
E školaço gonorro.....	16
I propozicia kerdi andar trin alava.....	17
I propozicia kerdi andar star alava.....	18
E alava kerde andar duj silàbe	19
E alava kerde andar trin silàbe.....	20
E alava kerde andar jekh silàba	21
O drabaripen palal e dikhimata.....	22
O aśunipen <i>a</i>	23
O aśunipen <i>e</i>	24
O aśunipen <i>i</i>	25
O aśunipen <i>o</i>	26
O aśunipen <i>u</i>	27
O aśunipen <i>n</i>	28
O aśunipen <i>r</i>	29
Evaluàcia	30

II. O BARVALO ANGLOIVEND.....

O aśunipen thaj i grafema <i>a</i>	32
I grafema <i>A</i>	33
O aśunipen thaj i grafema <i>n</i>	34
I grafema <i>N</i>	35
O aśunipen thaj i grafema <i>o</i>	36
I grafema <i>O</i>	37

O ásunipen thaj i grafèma g	38
I grafèma G	39
O ásunipen thaj i grafèma k	40
I grafèma K	41
Klasaqe bută.....	42
O ásunipen thaj i grafèma l	43
I grafèma L	44
Klasaqe bută.....	45
O ásunipen thaj e grafème $i I$	46
O ásunipen thaj e grafème $e E$	47
Klasaqe bută.....	48
O ásunipen thaj e grafème $r R$	49
O ásunipen thaj e grafème $s S$	50
Rekapitulàcia	51
Evaluàcia.....	52

III. O ŠUKAR IVEND.....53

O ásunipen thaj e grafème u, U	54
O ásunipen thaj e grafème m, M	55
E ásunimata thaj e grafemenqe grùpură ke, Ke, ki, Ki	56
E ásunimata thaj e grafemenqe grùpură ge, Ge, gi, Gi	57
O ásunipen thaj e grafème d, D	58
O ásunipen thaj e grafème b, B	59
Klasaqe bută.....	60
O ásunipen thaj e grafème v, V	61
O ásunipen thaj e grafème $ă, Ă$	62
O ásunipen thaj e grafème t, T	63
O ásunipen thaj e grafème x, X	64
O ásunipen thaj e grafemenqe grùpură kh, Kh	65
Te xramosaras šukar!	66
O ásunipen thaj e grafème j, J	67
O ásunipen thaj e grafème $ś, Ś$	68
Rekapituàcia.....	69
Evaluàcia.....	70
So siklilăm zi akana? 1	71
So siklilăm zi akana? 2	72

So siklilām zi akana? 3	73
So siklilām zi akana? 4	74
So žanas zi akana? 1	75
So žanas zi akana? 2	76

IV. ANGLOMILAJA, MIŠTO AVILĀN!.....77

Klasaġe butā.....	78
O ašunipen thaj e grafème <i>p, P</i>	80
O ašunipen thaj e grafemenġe grùpurā <i>ph, Ph</i>	81
O ašunipen thaj e grafemenġe grùpurā <i>th, Th</i>	82
O ašunipen thaj e grafème <i>z, Z</i>	83
O ašunipen thaj e grafème <i>c, C</i>	84
Klasaġe butā.....	85
O ašunipen thaj e grafème <i>ć, Ć</i>	86
Klasaġe butā.....	87
O ašunipen thaj e grafemenġe grùpurā <i>čh, Čh</i>	88
O ašunipen thaj e grafème <i>ž, Ž</i>	89
Klasaġe butā.....	90
O ašunipen thaj e grafème <i>ž, Ž</i>	91
Klasaġe butā.....	92
O ašunipen thaj e grafème <i>f, F</i>	93
O ašunipen thaj e grafème <i>h, H</i>	94
Klasaġe butā.....	95
Rekapitulàcia	96
Evaluàcia.....	97

V. MILAJ, KHAM, TATIPEN99

O ašunimata thaj e grafème <i>ě, ě, ō, ů</i>	100
Klasaġe butā.....	102
O ašunipen thaj e grafème <i>q, Q</i>	103
Klasaġe butā.....	104
O ašunipen thaj i grafèma <i>θ</i>	105
Klasaġe butā.....	106
O ašunipen thaj e grafème <i>ç, Ç</i>	107
Klasaġe butā.....	108
E ašunimata thaj e grafème <i>ä, Ä, ë, Ě, ĭ, Ĭ</i>	109

Klasađe bută.....	110
E ašunimata thaj e grafeme à, è, ì, ò, ù.....	111
Klasađe bută.....	112
O ašunipen thaj e grafeme rr, Rr.....	113
Hej, rromalen, ašunen!.....	114
<i>O alfabète e rromane čhibăđo</i>	115
<i>Žanes?</i>	117
<i>I čhib rromani</i>	118
<i>O bilète</i>	119
<i>O akharipen</i>	120
<i>E baxtăđo lil</i>	121
<i>O lil</i>	122
<i>E cirkulaciađe sikavimata thaj règele</i>	123
<i>I palutni rekapitulàcia 1</i>	124
<i>I palutni rekapitulàcia 2</i>	126
<i>I palutni rekapitulàcia 3</i>	127
<i>I palutni evaluàcia</i>	129
<i>Xramosaripen palal e čitre 1</i>	130
<i>Xramosaripen palal e čitre 2</i>	131
<i>Xramosaripen palal e čitre 3</i>	132
Alavari rromano – rumunikano, e alavenča vi e formenča save si and-o lil.....	133

Sar keras buti e lileça?

t T

O ašunipen thaj i grafëma t, T

e sikavimata

1. Dikhen e çitre thaj drabaren e alava save si telal lende. Trujaren i grafëma t. Sode siläbe si and-o sväko alav?

e imàgine

e drabaripnasqi dirëkcia

2. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e ašunipnasqo T. Xulaven len and-e siläbe thaj xramosaren and-e kherorra sode siläbe si and-o sväko anav!

Tina

Tinu

Tibi

Valentin

klasaqi buti

3. Drabaren e alava thaj pheren e çuće thana e trebutne alavença!

tik-no
tikno
ta-to
tato

tik-ni
tikni
ta-ti
tati

tik-ne
tikne
ta-te
tate

tik-nä-rel
tiknärel
ta-tä-rel
tatärel

tikno _____
tato _____

tikni _____
tati _____

tikne _____
tate _____

tiknärel _____
tatärel _____

alineato

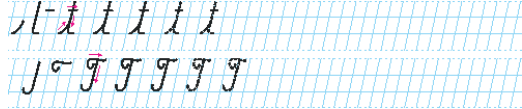
4. Drabaren o tèksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

E rikone

1 Tina vi o Tinu si bare amala. Len si len trin rikone. Kana si tato, von ingeren e rikonen k-i len. I Tina tradel le tikne rikones te anel i golni. Kana si ivend von ingeren le rikonen andre te tatären len.

o tìtulo
o tèksto

5. Xramosaren palal o dino modëlo!

a vastesqe grafëme

e patrinånqo gin

63

REKAPITULÀCIA

1. Keren e zute pala o modëlo!

grast - grasta šošoj - _____
drom - _____ bori - _____
šax - _____ gono - _____
daj - _____ raklo - _____

2. Xramosaren e alava kaj si len amboldino / mamujutno sënso!

tele - opre tikno _____
asal _____ nasvalo _____
avri _____ tato _____

3. Arakhen e zute vaš e avutne alava. Dikhen palal o modëlo!

šošoj - šošojni xer - _____
guruv - _____ ruv - _____
grast - _____ manuš - _____

4. Keren propozicie e dine alavença!

duj - _____
khangeri - _____
šošoj - _____
kham - _____
ivend - _____
kidel - _____

EVALUÀCIA

1. Xulaven and-e siläbe e dine alava!

jekh _____ barärel _____
šošoj _____ bakri _____
xaben _____ vareso _____
khangeri _____ daj _____

2. Xramosaren po duj alava save širden / astaren e grafemença!

v _____ kh _____
š _____ b _____
t _____ d _____
j _____ ki _____

3. Keren o butipen vaš e alava!

vurdon - _____ balo - _____
rašaj - _____ veš - _____
gono - _____ kangli - _____
udar - _____ rakli - _____

4. Pheren e propozicie e dine alavença!

pani xal šošoja Amaro

O grast kamel but _____
I guruvni _____ giv.
Man si man duj tikne _____
_____ gav si baro aj šukar.

I. SOM SIKLŮVNO

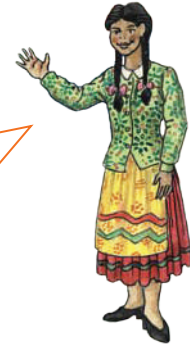

Kon som me?

1. Te prinzaras amen!

Lačo dës!
Me som o David!

Lačo dës!
Me som i Alina!

2. Xramosaren and-e ćúće/ nange thana e informàcie save trebal!

Mirro anav si _____.

Man si man _____ berša.

Som and-i _____ klàsa.

Mirro anav si _____.

Man si man _____ berša.

Siklövav k-i škòla _____.

3. Kaj zives tu? And-o gav, vaj and-o fòros?

4. Prezentisar tut tire kolegurenqe! Phen tiro anav, sode berša si tut thaj so plaçal tut te keres!

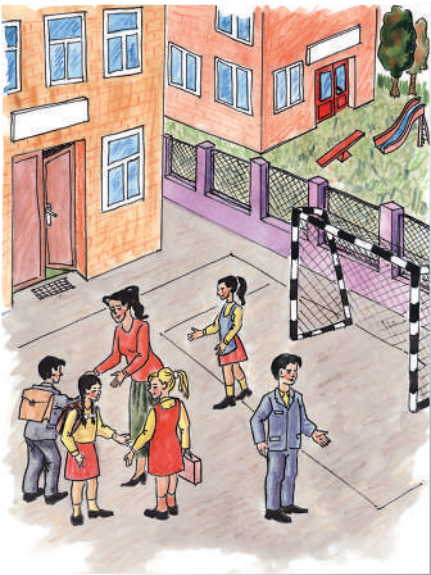
K-i škòla

1. Te siklõvas palal e zene save si k-i škòla!

- o siklärno vaj o profèsoro
- i siklärni vaj i profesòra
- o siklõvno (o zeno kaj siklõvel k-i škòla)
- i siklõvni (i zeni kaj siklõvel k-i škòla)
- o dirèktoro vaj e dirèktora (e sérutne e školaqe)
- aver administratìvo zene: i sekretàra, i kontàbila, i bibliotekàra thaj aver.

2. Te siklõvas palal e thana save arakhas len k-i škòla!

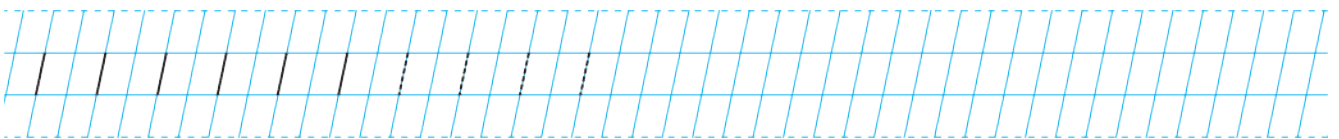

- i sàla e klasaqi
- e sportosqi sàla vaj e sportosqo than
- i bibliotèka
- o kabinèto vaś informàtika
- e kabinètură vaś e discipline
- e administratìvo livnă: o sekretariàto, o direktoràto thaj aver
- i kancelàră vaj e profesosurenqi livni
- e školaqi avlin/ bar

3. Ker jekh lista e zenença save prinzares len andar tiri škòla?

4. Xramosar save si e thana andar tiri škòla. Ker o plàno tire školaqo vaj ćitrisar tiri škòla!

5. Xramosar palal o modèlo!

E školaqo gonorro

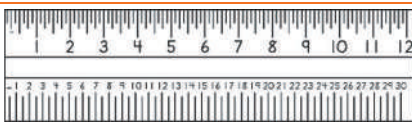
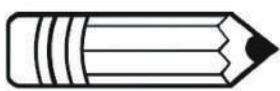
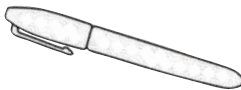
1. Te siklõvas e školutne butã save si amen and-o gonorro!

	● lil/ pustik● štartorro/ kajeto● angarno● pikso● tintangarno/ stilovo● ranglãrde angarne● gũma● angarnenqi ćhinãrni● kompãso● ćatrin● ekero● vortorin/ linearo

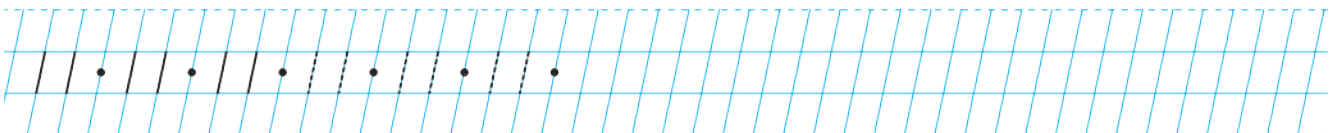
2. Keren po jekh propozicia palal e dine imãgine! Kana kamen, xramosaren e propozicie p-o dino than!

_____	_____	_____

3. Rangãren e obijekturã save si maj tele! Xramosaren telal lenqo anav!

_____	_____	_____

4. Xramosar palal o modelo!

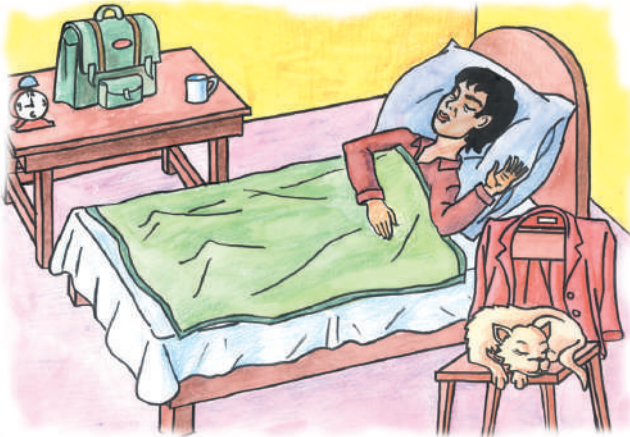
I propozìcia kerdi andar trin alava

Dikhen e cítre! Keren propozìcie kerde andar trin alava. Phenen savo si svakone alavesqo than!

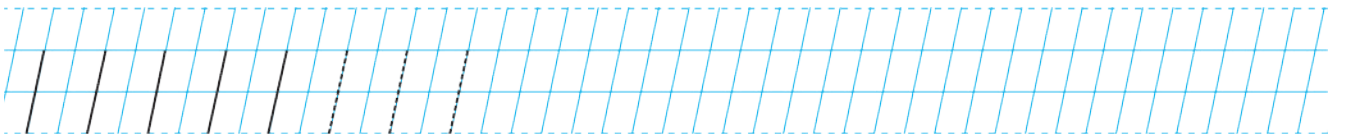

I propozìcia kerdi andar štar alava

Dikhen e ćitre! Keren propozìcie kerde andar štar alava. Phenen savo si svakone alavesqo than!

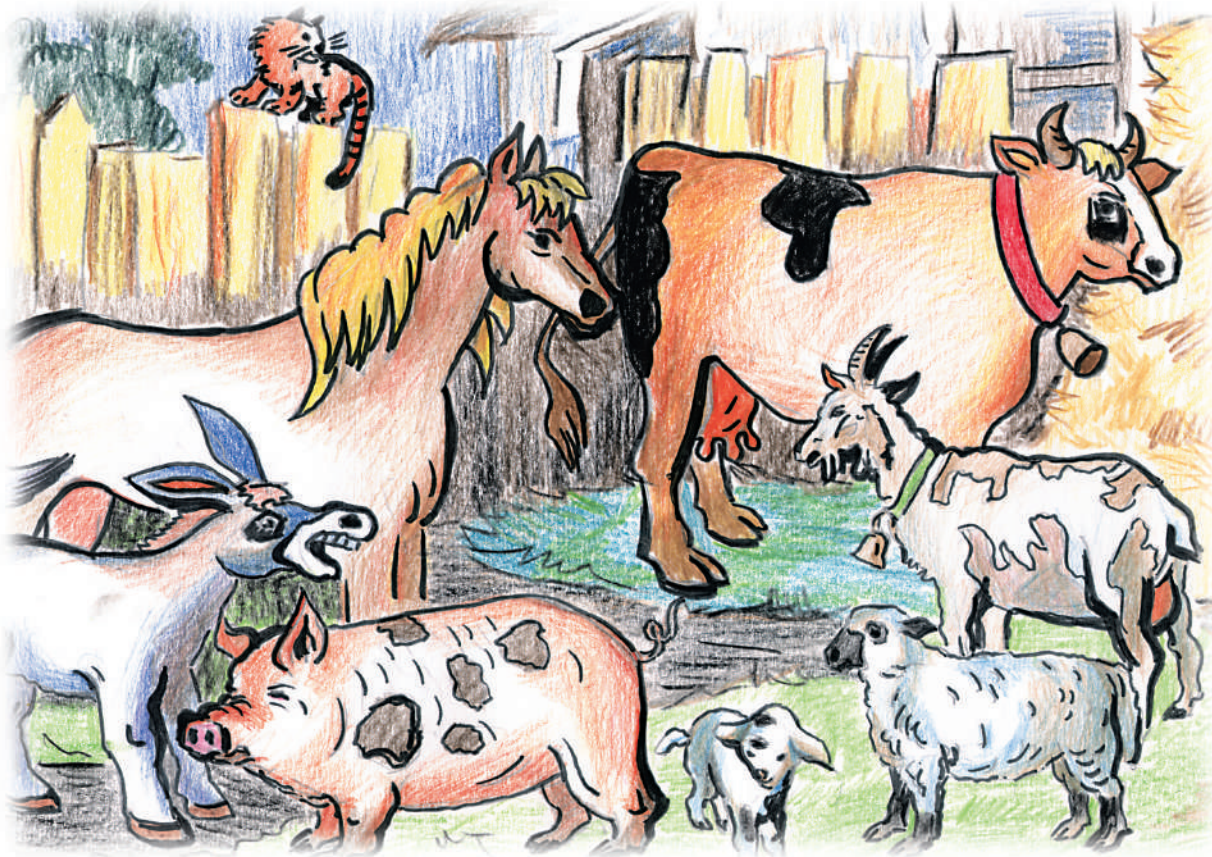

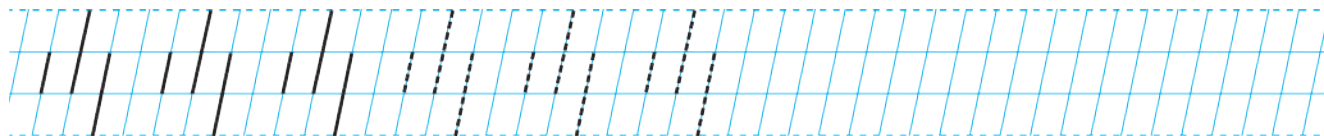
E alava kerde andar duj silàbe

1. Arakhen e alava kerde andar duj silàbe!

2. Xulaven e alava and-e silàbe. Keren lença propozicie!

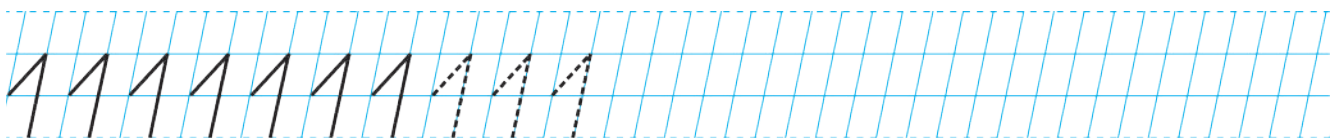
E alava kerde andar trin silàbe

1. Arakhen e alava kerde andar trin silàbe!

2. Xulaven e alava and-e silàbe. Keren lença propozicie!

E alava kerde andar jekh silàba

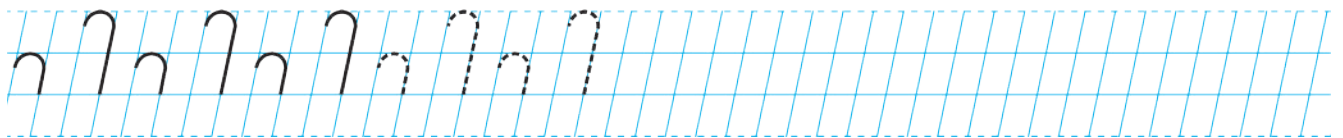
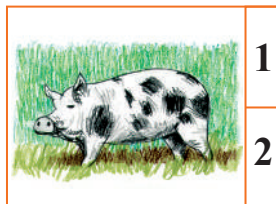
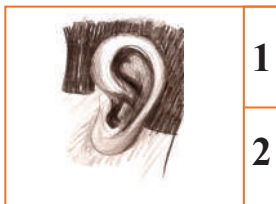
1. Dikhen o ćitro thaj phenen i paramići „I buzni thaj le trin buznorre”. Arakhen e alava kerde andar jekh silàba!

2. Keren o sëmno ☒ telal e ćitre savenqo anav si kerdo andar jekh silàba!

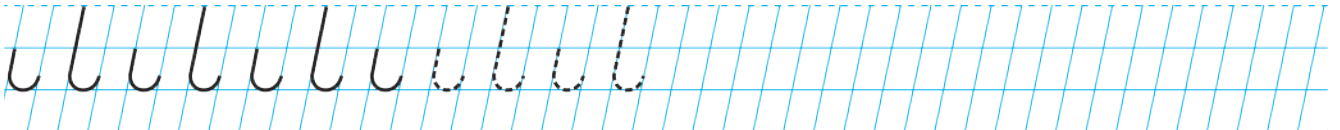
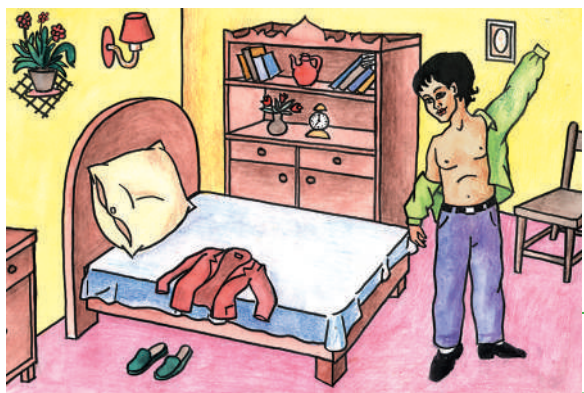
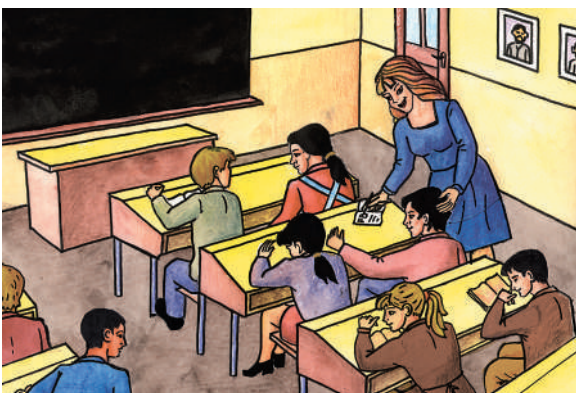
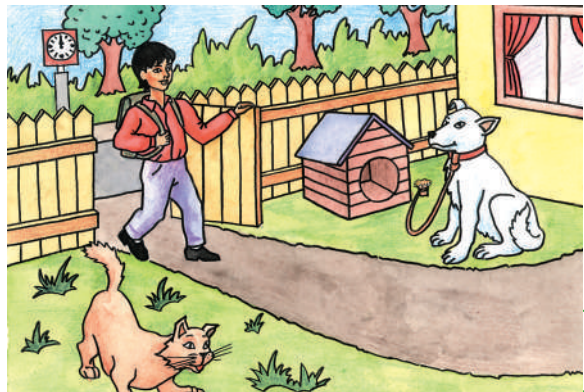

3. Trujaren o trebutno silabenqo gin!

O drabaripen palal e dikhimata

Dikhen e çitre thaj phenen palal so vakărel pes and-e lenθe. Arakhen i òrdina and-i savi von thavden!

O ašunipen a

1. Arakhen e alava save si len o ašunipen a. Keren lença propozície!

2. Anavären e ćitre. Xulaven len and-e silàbe thaj phenen savo si o than e ašunipnasqo a and-o svàko alav!

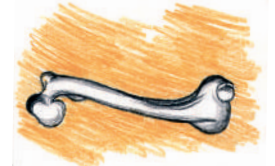
● ○ ○ ○ ○

● ○ ○ ○

○ ● ○ ○

○ ○ ○ ● ○ ○

3. Anavären e ćitre. Xulaven len and-e silàbe thaj rangären o truj savo sikavel o than e ašunipnasqo a!

○ ○ ○

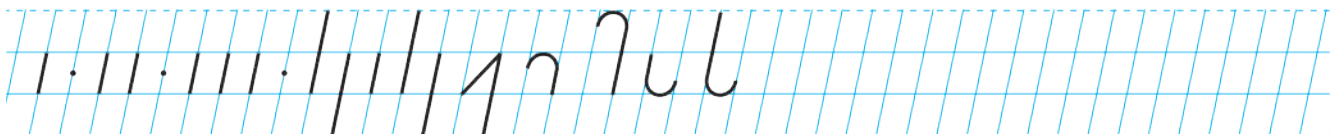
○ ○ ○ ○ ○ ○

○ ○ ○ ○ ○ ○

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

O ašunipen e

1. Arakhen e alava save si len o ašunipen e. Keren lenča propozície!

2. Anavären e ćitre. Xulaven len and-e silàbe thaj phenen savo si o than e ašunipnasqo e and-o svàko alav!

9

● ○ ○
— —

7

● ○ ○ ○
— —

○ ● ○ ○ ○
— —

○ ○ ○ ● ○
— —

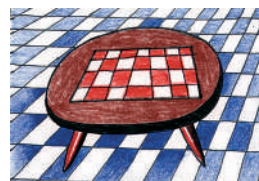
3. Anavären e ćitre. Xulaven len and-e silàbe thaj rangären o truj savo sikavel o than e ašunipnasqo e.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
— — — —

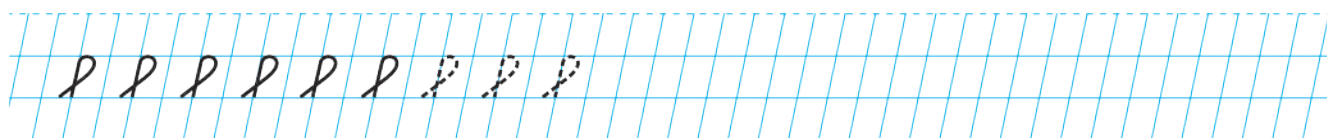
○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
— — — —

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
— — — —

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
— — — —

O ašunipen i

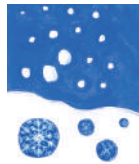
1. Arakhen e alava save si len o ašunipen i. Keren lença propozicie!

2. Anavären e ćitre. Xulaven len and-e silàbe thaj phenen savo si o than e ašunipnasqo i and-o svàko alav!

● ○ ○

● ○

○ ○ ○ ○ ○ ●

○ ○ ○ ○ ○ ○ ●

3. Anavären e ćitre. Xulaven len and-e silàbe thaj rangären o truj savo sikavel o than e ašunipnasqo i!

○ ○ ○ ○ ○

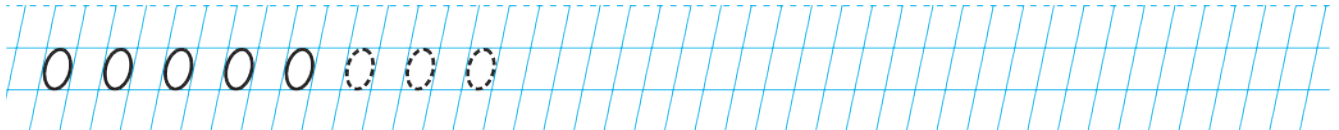
○ ○ ○ ○ ○

○ ○ ○

○ ○ ○ ○ ○

O ašunipen o

1. Arakhen e alava save si len o ašunipen o. Keren lença propozície!

2. Anavären e ćitre. Xulaven len and-e silàbe thaj phenen savo si o than e ašunipnasqo o and-o svàko alav!

● ○ ○ ○

● ○ ○ ●

○ ○ ○ ●

○ ● ○

3. Anavären e ćitre. Xulaven len and-e silàbe thaj rangären o truj savo sikavel o than e ašunipnasqo o!

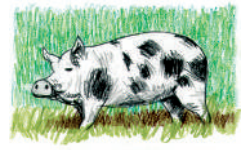
○ ○ ○ ○

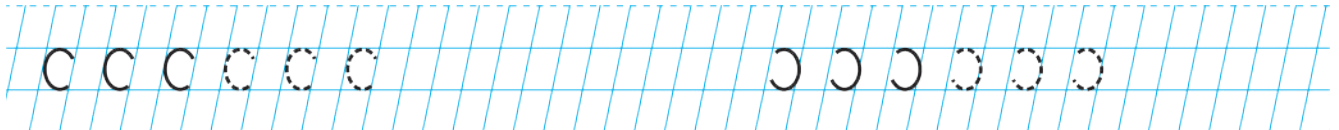
○ ○ ○ ○

○ ○ ○ ○

○ ○ ○ ○

O ašunipen u

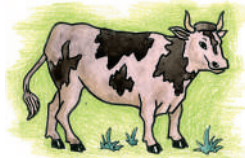
1. Arakhen e alava save si len o ašunipen u. Keren lença propozície!

2. Anavären e ćitre. Xulaven len and-e silàbe thaj phenen savo si o than e ašunipnasqo u and-o svàko alav!

● ○ ○ ○

○ ● ○ ● ○

○ ● ○ ● ○

● ○ ○ ○ ○ ○

3. Anavären e ćitre. Xulaven len and-e silàbe thaj rangären o truj savo sikavel o than e ašunipnasqo u!

○ ○ ○ ○ ○ ○

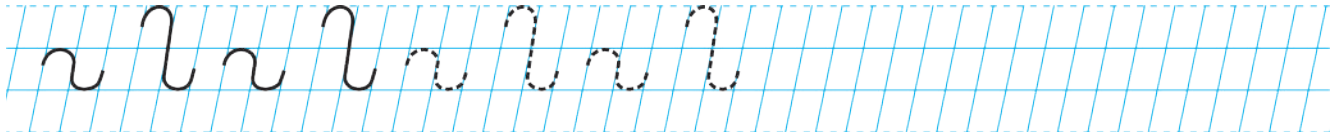
○ ○ ○ ○ ○ ○

○ ○ ○ ○ ○ ○

○ ○ ○ ○ ○ ○

O ašunipen n

1. Anavären e manušeşqe korposqe riga. Phenen and-e save alava si o ašunipen n. Keren lença propozicie!

2. Anavären e ćitre. Xulaven len and-e silàbe thaj phenen savo si o than e ašunipnasqo n and-o svàko alav!

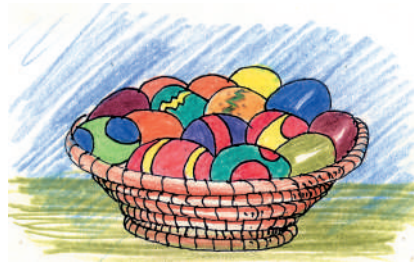
● ○ ○

● ○ ○ ○

○ ○ ○ ○ ●

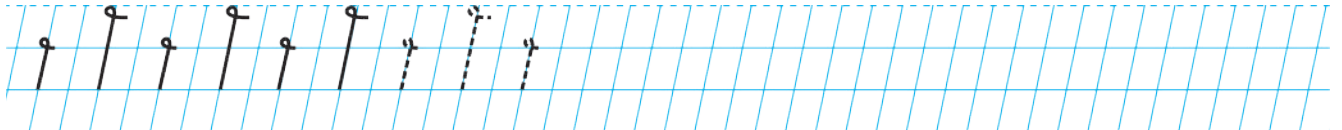

○ ● ○ ○

○ ○ ○ ○ ● ○

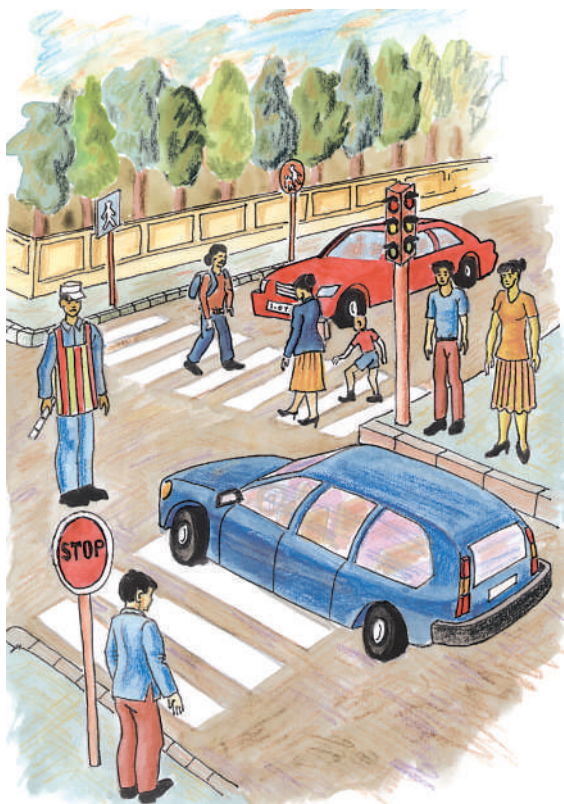
3. Dikhen e ćitre thaj keren propozicie palal e dine skème!

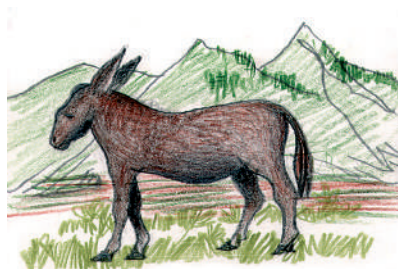
O ašunipen r

1. Arakhen e alava save si len o ašunipen r. Keren lença propozície!

2. Anavären e çitre. Xulaven len and-e siläbe thaj phenen savo si o than e ašunipnasqo r and-o sväko alav!

3. Dikhen e çitre thaj keren propozície palal e dine skème!

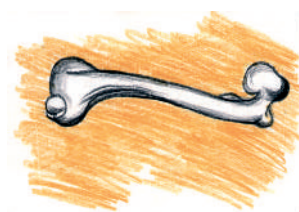

р о с с р н и т р о с с р н и т

EVALUÀCIA

1. Alosaren e çitre savenqo anav si kerdo andar!

a) duj silàbe

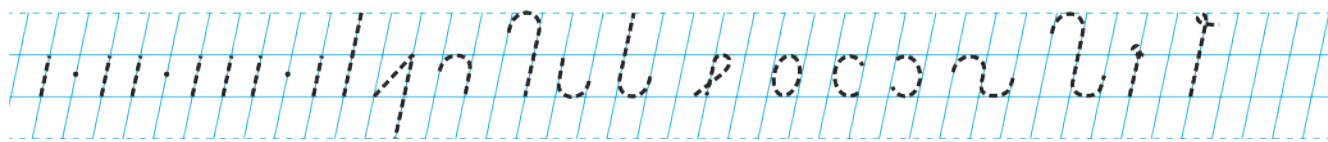
b) trin silàbe

c) jekh silàba

2. Xramosaren palal o opralvakäripen!

3. Keren propozicie palal e dine skème!

_____ . _____ . _____ .

II. O BARVALO ANGLOIVEND

a

O ašunipen thaj i grafëma a

1. Arakhen e alava save si len o ašunipen a. Keren lença propozicie!

Alava save si len
o ašunipen a

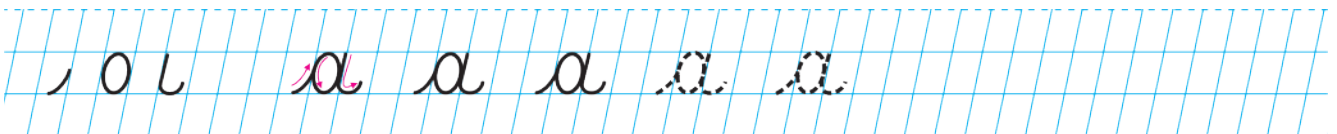
2. Dikhen e çitre thaj drabaren e alava save si telal lenthe. Trujaren i grafëma a!

am-brol	gad	an-ro	pa-pin

3. Anavären e çitre thaj rangären o šartorro telal e alava and-e save si o ašunipen a!

4. Xramosaren palal o modëlo!

I grafèma A

1. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e ašunipnasqo A. Keren lença propozície!

A-na

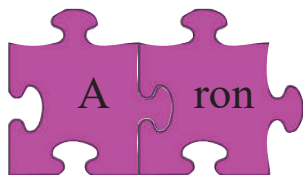
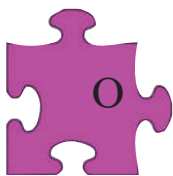
A-di

A-lin

A-li-na

A-ron

2. Drabaren i propozícia palal so dikhle o ćitro andar i ćaći rig!

3. Drabaren e ćhajanqo anav. Rangären e ćhaja savăqo anav si kerdo andar maj but silàbe!

Amalia

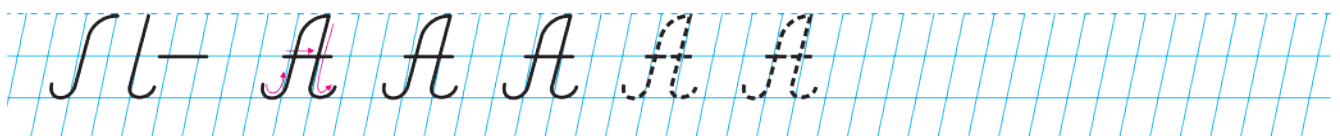

Ana

Anda

4. Xramosaren palal o modèlo!

n

O ašunipen thaj i grafèma n

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenθe. Trujaren i grafèma n. Sode silàbe si and-o svàko alav?

A-na
Ana

nas-va-lo
nasvalo

man-ro
manro

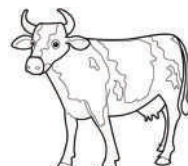
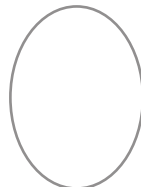

an-ro
anro

2. Anavàren e ćitre thaj rangàren o štatorro telal e alava and-e save si o ašunipen n!

3. Keren o sèmno telal e ćitre and-e savenqo anav si o ašunipen n. Rangàren o ćitro savo si les maj but silàbe!

4. Drabaren i propozìcia palal so dikhle o ćitro andar i ćaći rig!

Ana, an i luludi!

5. Xramosaren palal o modèlo!

n n n n n

Ana Ana

N

I grafëma N

1. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e ašunipnasqo N. Keren lença propozície!

A-na
Ana

No-ra
Nora

Na-nu
Nanu

Ni-na

Ni-nu

No-na

No-e-mi

2. Drabaren e propozície palal so dikhle o čitro andar i čáci rig!

Nana, an o gono!

Nana, na an o gono!

3. Drabaren e čhajanqo anav. Rangären e čhaja saväqo anav si Nana!

Nana

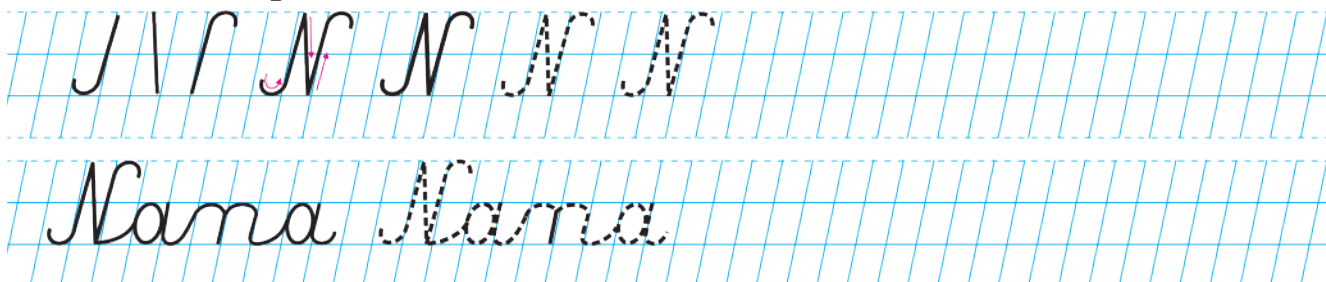

Nona

Nina

4. Xramosaren palal o modëlo!

O

O ašunipen thaj i grafëma o

1. Dikhen e çitre thaj drabaren e alava save si telal lenþe. Trujaren i grafëma o. Sode silàbe si and-o svàko alav?

lo-lo
lolo

o-pre
opre

go-no
gono

mo-me-li
momeli

man-ro
manro

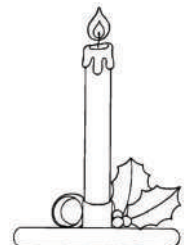
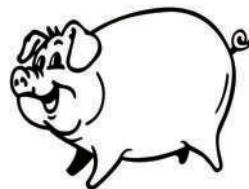
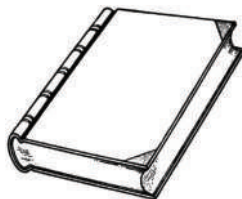
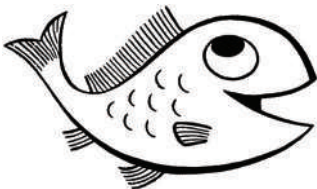
do-ri
dori

pun-ro
punro

bov
bov

2. Keren o sëmno telal e çitre and-e savenqo anav si o ašunipen o. Rangären o çitro savo si les maj but silàbe!

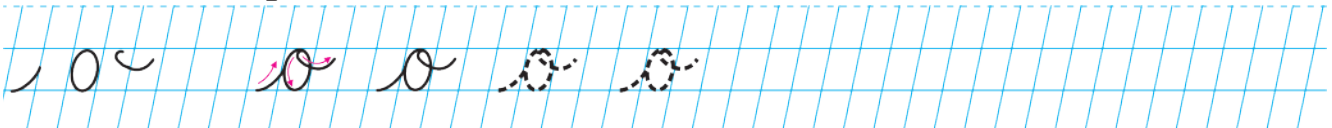
3. Drabaren e propozicie palal so dikhle o çitro andar i çaçi rig!

O gono si lolo?

Na, o gono si kalo!

4. Xramosaren palal o modëlo!

O

I grafèma O

1. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e ašunipnasqo O. Keren lença propozície!

O-nu
Onu

On-di-na
Ondina

Ol-ga
Olga

O-ni-sim
Onisim

O-ra-dea
Oradea

O-vi
Ovi

2. Drabaren e propozície palal so dikhle o ćitro andar i ćaci rig!

Onu, sar si o anro?

O anro si parno!

3. Drabaren e ćhavenqo anav. Rangären e ćhaves savesqo anav si kerdo andar maj but silàbe!

Onu

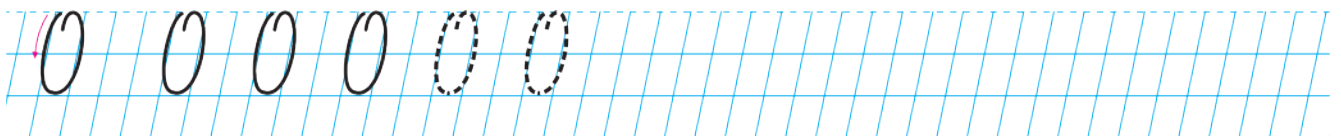

Onisim

Ovi

4. Xramosaren palal o modèlo!

O ašunipen thaj i grafëma g

1. Dikhen e çitre thaj drabaren e alava save si telal lenθe. Trujaren i grafëma g. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o gad

nan-go
nango

o gono

gug-lo
guglo

o gav

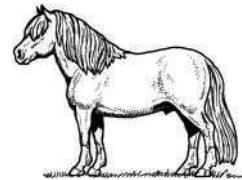
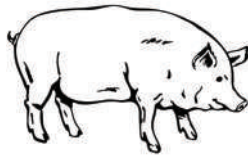
ga-ru-vel
garuvel

o gonoro

gu-ruv
guruv

2. Keren o sëmno telal e çitre and-e savenqo anav si o ašunipen g. Rangären o çitro savo si les maj cira silàbe!

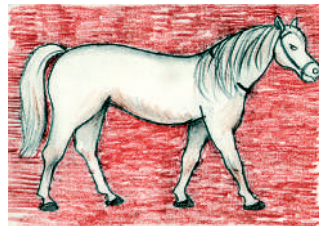

3. Drabaren e propozicie palal so dikhle o çitro andar i çáci rig. Keren o sëmno palal e propozicie save si çáce!

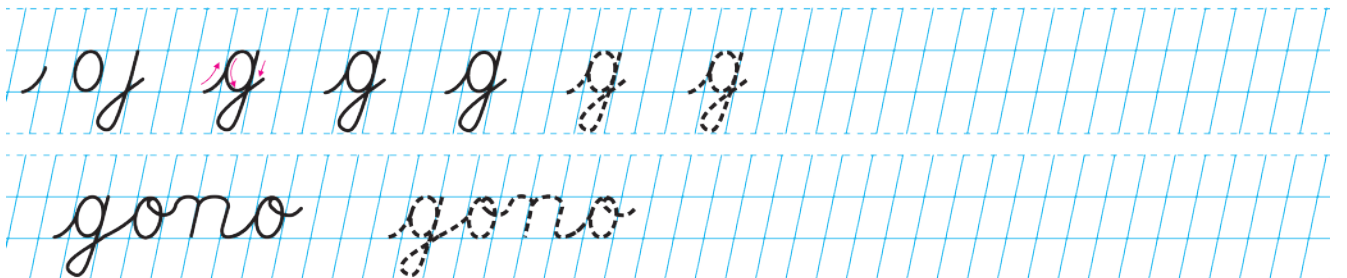
O gad si lolo.

O gono na si kalo.

O grast si parno.

4. Xramosaren palal o modèlo!

G

I grafèma G

1. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e ašunipnasqo G. Keren lença propozície!

Ga-bor
Gabor

Gri-go-re
Grigoru

Ga-bi
Gabi

Go-gu
Gogu

Ga-vril
Gavril

Gri-vei
Grivei
Gra-ur
Graur

2. Drabaren e propozície palal so dikhle o ćtro andar i ćaći rig. Cirden jekh lĩnia kaθar svàko propozície ka-o trebutno ćtro!

I Gaga suvel.

O Gogu sovel.

O Gabor si avri.

3. Drabaren e ćhavenqo anav. Rangären e ćhaves savesqo anav si kerdo andar maj ćira silàbe!

Gogu

Gabriel

Grigore

4. Xramosaren palal o modèlo!

G G G G G G

Gaga Gaga

k

O ašunipen thaj i grafëma k

1. Dikhen e çitre thaj drabaren e alava save si telal lenθe. Trujaren i grafëma k. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o kan
kan

ka-lo
kalo

o kak
kak

o ko-ka-lo
ko-ka-lo

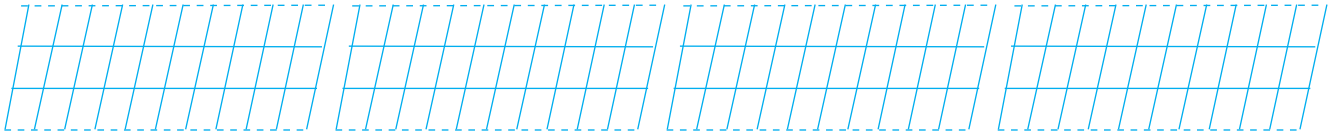
2. Drabaren e alava. Xramosaren len vastesqe grafemença!

kan

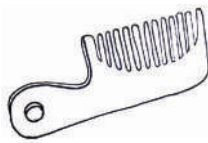
kon

kak

Anka

3. Keren o sëmno telal e çitre and-e savenqo anav si o ašunipen k. Rangären o çitro savo si les maj cira silàbe!

4. Drabaren e propozicie palal so dikhle o çitro andar i çaçi rig. Keren o sëmno palal e propozicie save si çaçe!

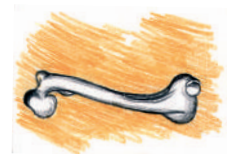
O kak si terno.

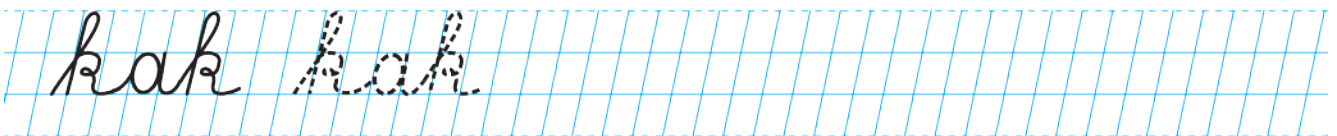
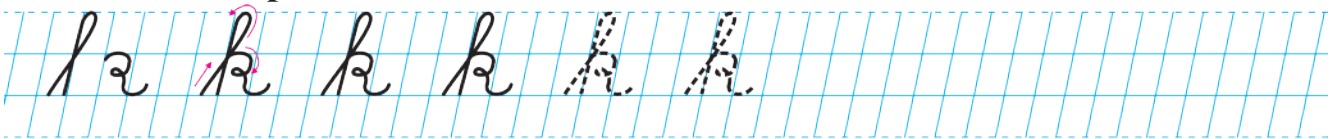
O kan si parno.

O kokalo si kalo.

5. Xramosaren palal o modèlo!

K

I grafèma K

1. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e a sunipnasqo K. Keren lença propozície!

Ko-ko
Koko

Kos-ti
Kosti

Kan-ga
Kanga

Kri-na
Krina

Kris-ti-na
Kristina

Ka
Ka

Kos-tel
Kostel

2. Drabaren e propozície palal kodoja xramosaren len and-e štartorre!

Kako, an o gono!

Kana?

Akana!

3. Drabaren e çhavenqo anav. Rangären e zenes savesqo anav si kerdo andar maj but silàbe!

Kamelia

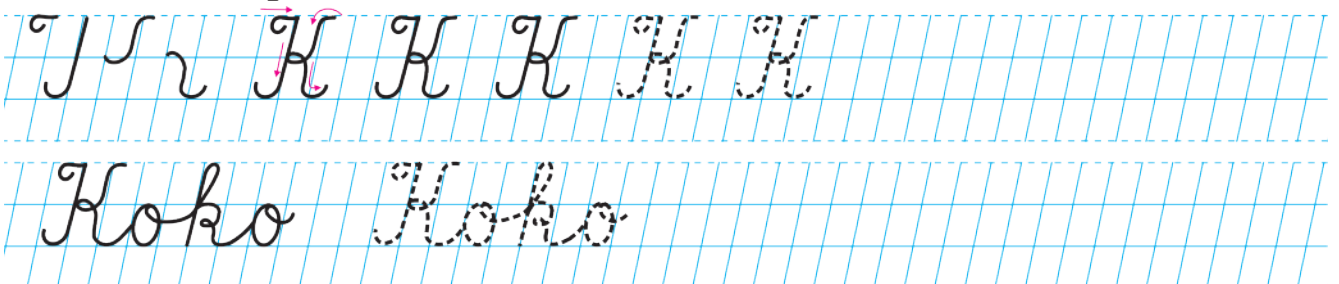

Klaus

Kristi

4. Xramosaren palal o modèlo!

KLASAQE BUTĂ

1. So grafème na si? Xramosaren e grafème save trebal and-e dine alava!

amal gav opre nasul gono
 _ m _ l _ _ v _ pre _ _ sul _ _ _

2. Drabaren o tèksto! Trujaren e grafème a, A, g, G, n, N, o, O!

Me sem andar o gav.
 Miro amal, o Adi, anel o lolo gono.
 I Ana lel o anro.
 O Onu del pani e grastes.
 I Nana anel o kalo gono

3. Phenen so si and-e cítre. Xramosaren i silaba savi trobal!

_ _ _ - ro

_ _ _ - no

_ _ - khor

_ _ - pre

4. Drabaren e alava! Keren lença po jekh propozìcia!

an gono Ana
 na nango Nana

5. Roden and-o tabèlo e alava: NA, AN, GONO, ANA, NANA, NANGO. So aver alava maj prinzaren?

M	N	U	N	A
N	A	V	A	K
A	N	A	N	H
I	A	A	G	O
G	O	N	O	R
P	P	R	L	U
O	R	O	I	V
D	E	L	E	A

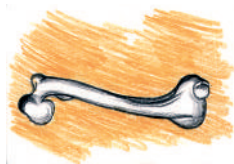
I

O ašunipen thaj i grafema /

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenθe. Trujaren i grafema /.
Sode silabe si and-o svako alav?

o lon
o lon

o ko-ka-lo
o kokalo

ka-lo
kalo

2. Drabaren e alava. Xramosaren len vastesqe grafemenća!

lo-lo
lolo

la-lo
lalo

ka-lo
kalo

go-no
gono

nan-go
nango

o kak
kak

o kan
kan

ka-na
kana

a-ka-na
akana

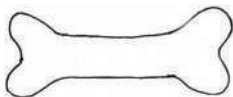
3. Drabaren e propozicie palal kodoja xramosaren len and-e štartorre!

Anka, an o lon!

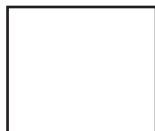
Kana?

Akana!

4. Drabaren e alava save si telal e ćitre. Rangären o ćitro and-o savo si i grafema / si maj butvar!

kokalo

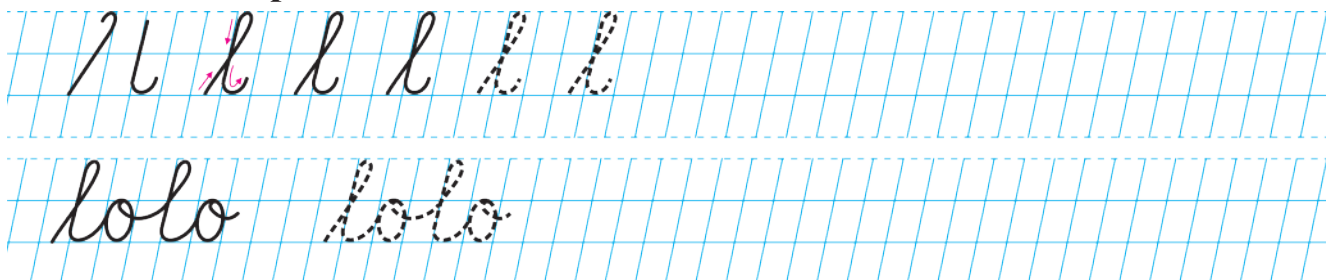

kalo

lolo

5. Xramosaren palal o modelo!

L

I grafëma L

1. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e aunipnasqo L. Keren lena propozicie!

Li-li
Lili

Li-na
Lina

Lo-lu
Lolu

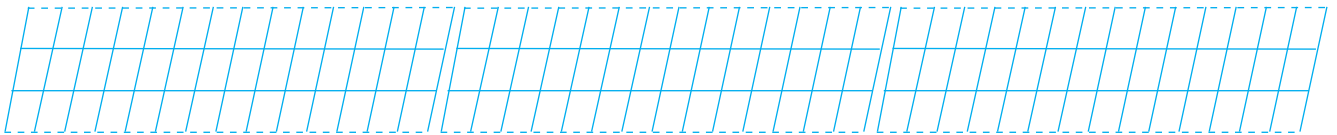
Li-viu
Livi

2. Drabaren e anava. Xramosaren len vastesqe grafemena!

La-la

Lo-lu

Li-na

3. Drabaren e propozicie palal kodoja xramosaren sode alava si and-i svko propozicia!

La Lina si la parne gada

Le Livios si les love.

I Lili si tikni.

4. Drabaren e havenqo anav. Rangren e zenes savesqo anav si kerdo andar maj but silbe!

Lidia

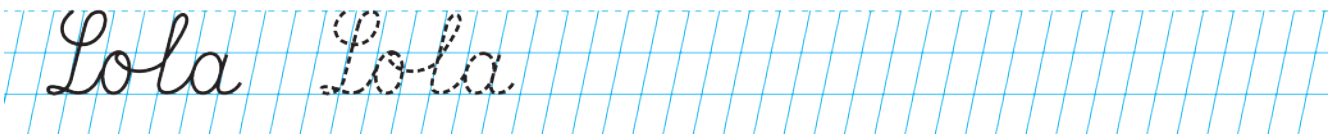
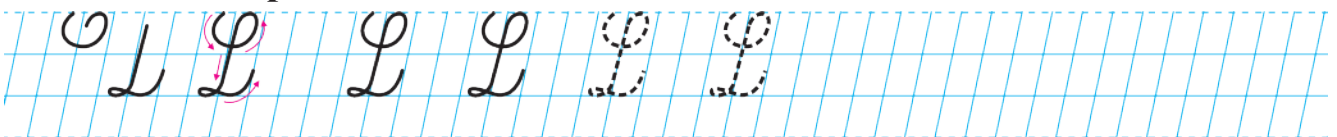

Lolu

Lili

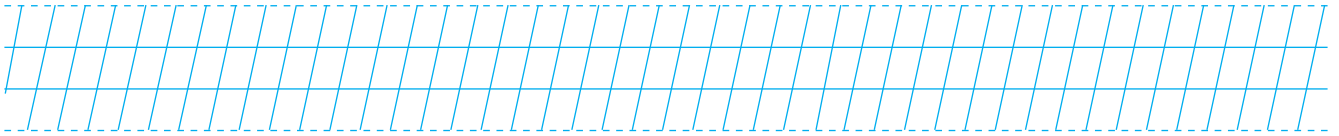
5. Xramosaren palal o modlo!

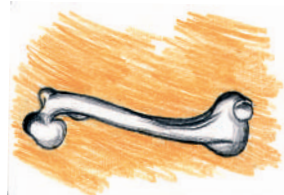
KLASAQE BUTË

1. Xramosaren e dine grafëme vastesqe grafemença!

a A n N o O g G k K l L

2. Phen so si and-e çitre. Xramosaren telal lenthe e trebutne alava!

3. Xramosaren palal o opralvakëripen. Svàko zeno opralvakërela pesqe kolegosqe!

lolo, gono, nango, kalo, kan, kokalo, kak, akana, Ana, Anka, Koko, Nana, Gaga.

4. Çitren po jekh butĩ savi te astarel e dine grafemença!

a

n

g

l

O ašunipen thaj e grafème i, I

1. Dikhen e çitre thaj drabaren e alava save si telal lenθe. Trujaren i grafèma *i*. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o i-lo
ilo
o lolo ilo

o lil
lil
o lolo lil

i kan-gli
kangli
i kali kangli

2. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e ašunipnasqo *I*. Keren lença propozície!

I-na
Ina

l-ka
Ika

Li-na
Lina

Ni-ni
Nini

No-ni
Noni

3. Drabaren e sintagme. Xramosaren len vastesqë grafemença and-e tumare štartorre!

i kali kangli
i loli kangli

o kalo lil
o lolo lil

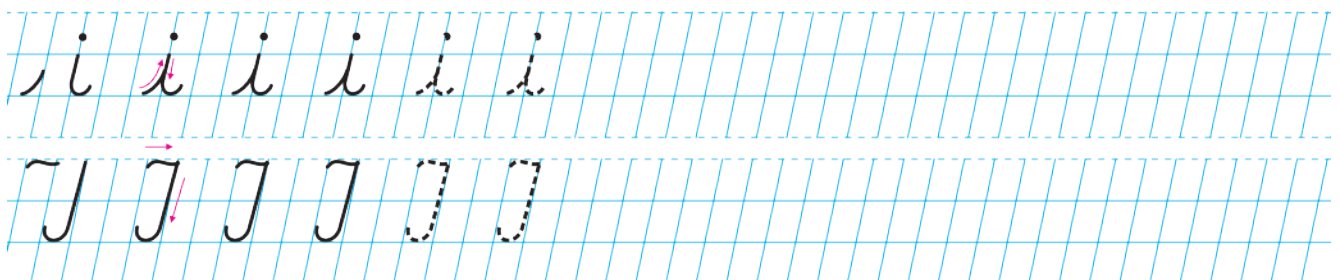
o baro iv
o tikno iv

4. Drabaren e propozície palal kodoja xramosaren len and-e štartorre. Keren o sèmno telal o objèkto savo mangel pes and-o tèksto!

- Ina, an o lolo lil!
- I loli kangli?
- Na, o lolo lil!
- Kana?
- Akana!

5. Xramosaren palal o modèlo!

O ašunipen thaj e grafème e, E

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Sikaven savo si o than e ašunipnasqo E. Keren lença propozicie!

o E-ne
Ene

i E-la
Ela

i E-ma
Ema

2. Drabaren e alava. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o go-no
gono

e go-ne
gono

o ko-ka-lo
kokalo

e ko-ka-la
kokala

an
na

a-nel
anel

i len
len

lel
na lel

3. Drabaren e propozicie. Cirden jekh linia kaŕar svàko propozicia ka-o trebutno ćitro!

- O Ene anel o lon.
- I Ela lel i kali kangli.
- I Ema anel o lolo lil.

4. Drabaren e propozicie. Cirden jekh linia kaŕar o anav kaj kerel i àkcia ka-o lon!

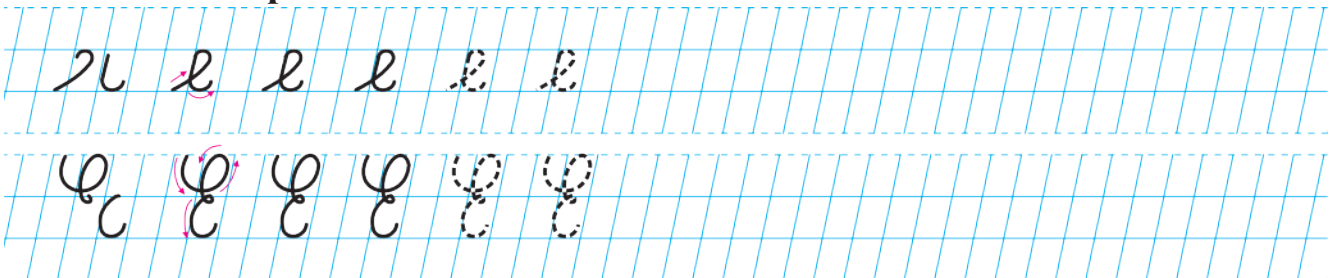
- Kon anel o lon? I Ela?
- Na, o Ene anel o lon!
- Kana anel?
- Akana.

Ela

Ena

5. Xramosaren palal o modèlo!

KLASAQE BUTĂ

1. So grafème na si? Xramosaren e grafème save trebal and-e dine alava!

manro	anro	kalo	lolo	efta
manr _	_ _ ro	_ a _ o	_ o _ o	_ ft _

2. Drabaren e alava! Keren lença po jekh mujutni propozìcia! Xramosaren and-e štartorre panz kasave propozicie!

lil	anel	kalo	kan	Ela
kak	kangli	lolo	kon	Ema
akana	kokalo	lon	Ene	Aron

3. Drabaren e silàbe thaj xramosar e arakhle alava!

go - no _____	a - nel _____
lon _____	kan - gli _____
nan - go _____	lil _____
ka - lo _____	Ni-na _____
I - na _____	E-ma _____

4. Arakhen e alava cirdindoj linie maškar e silàbe!

a	no	nan	ne
go	lo	E	lin
lo	li	A	gli
ka	nel	kan	go

r R

O ašunipen thaj e grafème r, R

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafema r. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o an-ro
anro
o ra-klo
raklo

o ri-ko-no
rikono
e ra-kle
rakle

o ri-ko-no
rikono
e ri-ko-ne
rikone

i Ro-na
Rona

2. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e ašunipnasqo R. Keren lença propozície!

o Ron
Ron

i Ri-na
Rina

i E-ri-ka
Erika

i I-ri-na
Irina

3. Drabaren e sintagme. Xramosaren len vastesqo grafemença and-e tumare štartorre. Keren lença po jekh propozícia!

k-o
k-o kan

k-i
k-i len

k-e
k-e kana

4. Drabaren e propozície palal kodoja xramosaren len and-e štartorre. Keren o sèmno telal o obijèkto palal savo vakàrel pes and-o tèksto!

O lil

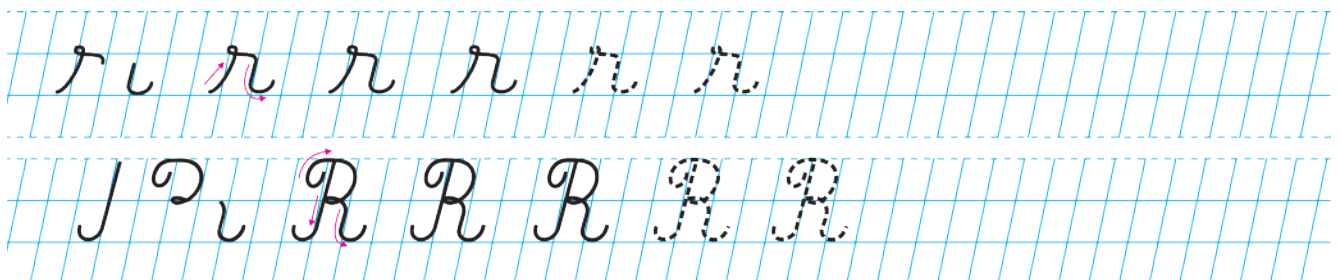
I Rina anel o lil k-i Rona. - Na, i Rina anel o lil.

I Rona liel o lil. - Kon liel o lil?

- I Erika anel o lil? - I Erika liel o lil.

5. Xramosaren palal o modèlo!

O ašunipen thaj e grafème s, S

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren e grafème s, S. Sode silàbe si and-o svàko alav?

i sir
sir

i si-ni-a
sinia

o So-rin
Sorin

sa - no
sano

sa - ni
sani

sa - ne
sane

o sa - lo
salo

i sa - li
sali

2. Drabaren e pućhimata. Xramosaren len and-e štartorre. Thon kadala pućhimata jekh kolaveresqe!

sar

so

kon

Sar san?

So san?

Kon san?

Sar si?

So si?

Kon si?

3. Dikhen e ćitre. Pheren e propozície e trebutne alavenća. Xramosaren len and-e štartorre!

O _____ si lolo. E _____ si lole.

4. Drabaren e propozície palal kodoja xramosaren len and-e štartorre. Keren o sèmno telal o objèkto savo mangel pes and-o tèksto!

K-i sinia

O Sorin anel i sinia.

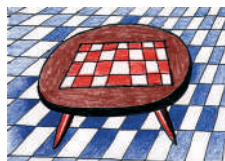
I Sorina anel k-i sinia: anre, lon, sir.

- Kon anel len k-i sinia?

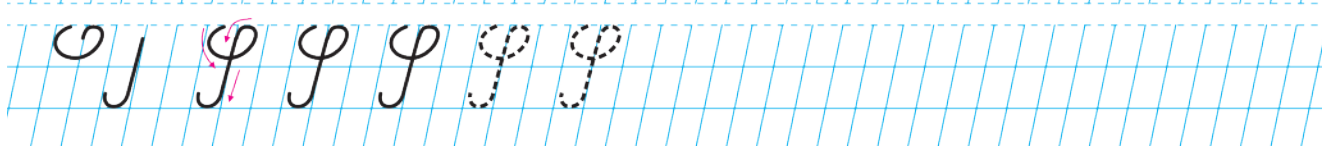
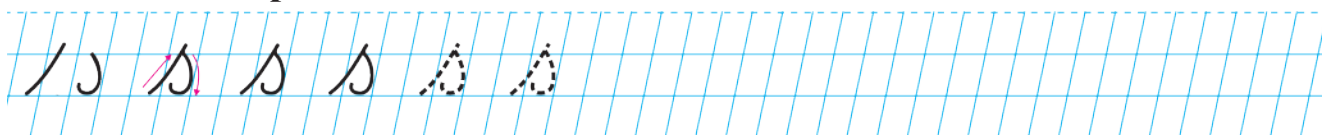
- I Sorina anel len.

- Kon anel e anre?

- I Sorina anel len k-i sinia.

5. Xramosaren palal o modèlo!

REKAPITULÀCIA

1. Xramosaren e alava tikne vastesqe grafemença!

SANO

SIR

KALO

LIL

LOLI

2. Drabaren e silàbe thaj xramosaren e arakhle alava!

lo - lo _____ ka - lo _____ An - ka _____

sa - no _____ So - rin _____ a - re - sel _____

si - go _____ Kri - na _____ kan - gli _____

3. Xramosaren e grafème dikhindoj ka-e gina. Drabaren e arakhle alava! Arakhen i propozìcia!

1 = a

2 = g

3 = o

4 = n

5 = r

6 = e

7 = l

8 = i

9 = s

10 = k

11 = I

1, 4, 5, 3 _____ 9, 8, 4, 8, 1 _____

2, 3, 4, 3 _____ 10, 1, 4, 2, 7, 8 _____

10, 1, 7, 8 _____ 1, 5, 6, 9, 6, 7 _____

11

11, 10, 1

1, 4, 6, 7

8

9, 8, 5.

4. So šaj te xramosaren thaj te drabaren?

EVALUÀCIA

1. Xramosaren e grafème save trebal and-e dine alava!

2. Xulaven and-e silàbe e dine alava!

anro _____ loli _____
asal _____ kangli _____
lil _____ anel _____
gono _____ kokalo _____

3. Xramosaren po jekh alav savo sírdel/ astarel e dine grafemença!

a _____ k _____
n _____ s _____
g _____ l _____
o _____ i _____

4. Keren propozície e dine alavença!

anel: _____

sinia: _____

kalo: _____

III. O ŠUKAR IVEND

O ašunipen thaj e grafème *u, U*

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafema *u*. Sode silàbe si and-o svàko alav?

i kurung
kurung

o a-mu-ni
amuni

ku-ku-ri-gu!
kukurigu!

2. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e ašunipnasqo *U*. Keren lença propozície!

o U-ri
Uri

o U-li-se
Ulise

i A-u-ra
Aura

o Ni-nu
Ninu

3. Drabaren e sintàgme. Xramosaren len vastesqe grafemença and-e tumare štartorre. Keren lença propozície!

ka-o = k-o

ka-i = k-i

ka-e = k-e

ka-o rikono

ka-i len

ka-e rikone

k-o rikono

k-i len

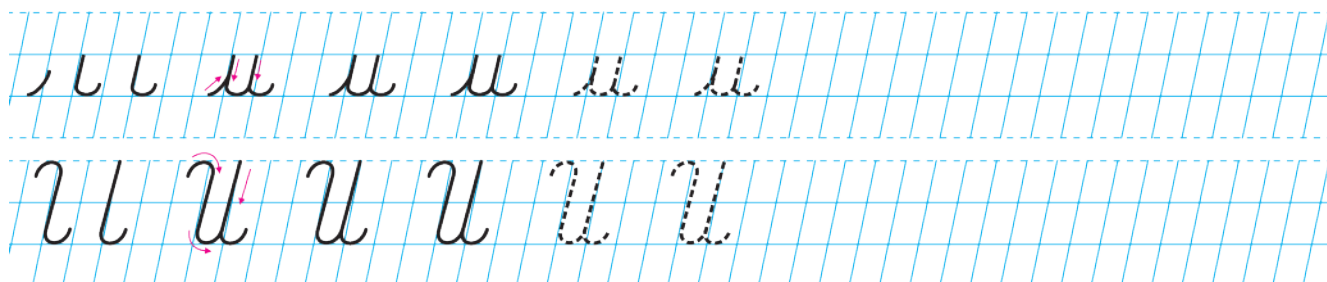
k-e rikone

4. Drabaren o tèksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

O rikono

- O rikono si k-i Aura. - Kana reslo o rikono k-i Aura?
- Kon si k-i Aura? - Akana reslo ka-i Aura.
- O rikono si ka-i Aura. - Kon reslo k-i Aura?
- Sar si o rikono? - O rikono reslo ka-i Aura.
- O rikono si kalo.

5. Xramosaren palal o dino modèlo!

m M

O ašunipen thaj e grafème *m*, *M*

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafema *m*. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o manro
manro

e manre
manre

o mas
mas

e ma-sa
masa

2. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e ašunipnasqo *M*. Keren lença propozície!

o Ma-rin
Marin

o Ma-no-le
Manole

i Ma-mi-na
Mamina

i Mo-na
Mona

3. Drabaren e alava thaj sintàgme. Xramosaren len vastesqe grafemença and-e tumare štartorre. Keren lença propozície!

me-la-lo

me-la-li

me-la-le

a-ma-ro

a-ma-ri

a-ma-re

melalo

melali

melale

amaro

amari

amare

o melalo gono

i melali len

e melale gone

4. Drabaren o tèksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre. Keren o sèmno ☒ telal i rang savi si o manro palal savo vakàrel pes and-o tèksto!

O manro, o mas li e legume

I mami anel o manro.

- Sar si o mas?

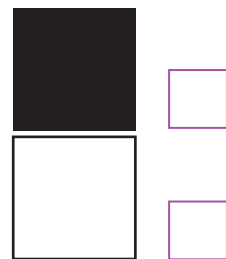
I Mona anel o mas li e legume.

- O mas si lolo.

- Sar si o manro?

- Ame kamas o mas li o manro.

- O manro si kalo, gudlo.

5. Xramosaren palal o dino modèlo!

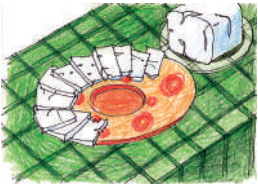
m m m m m m

M M M M M M

ke Ke ki Ki

E ašunimata thaj e grafemenqe grùpură *ke, Ke, ki, Ki*

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren e grafemenqe grùpură *ke, Ke, ki, Ki*. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o kiral
kiral

o kermuso
kermuso

o ker-mo
kermo

2. Drabaren e alava thaj pheren e ćuće thana e trebutne alavença. Keren lença propozìcie!

kamel
me ka-mav
kamav
ame ka-mas
kamas

kinel
me ki-nav
kinav
ame _____

kerel
me ke-rav
kerav
ame _____

3. Xulaven and-e silàbe e alava!

kinipen

inkerel

kerko

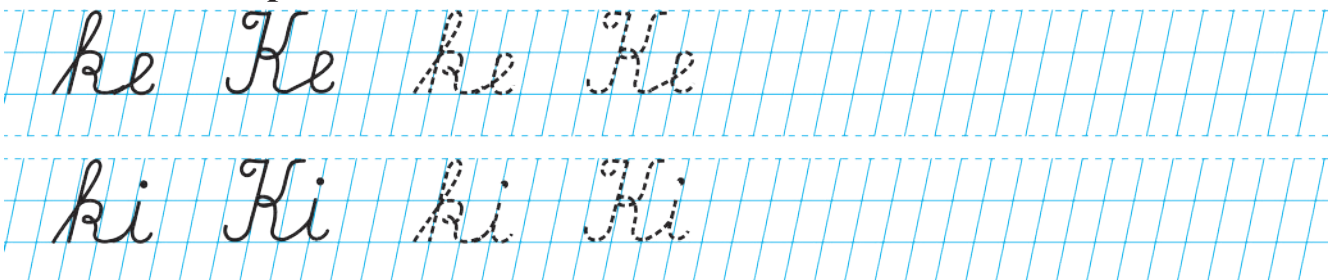
kiri

4. Drabaren o tèksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre. Cirden jekh lìnìa telal e alava save si len o grùpo *ke* vaj *ki*!

So kamas ame?

I Kira kamel o kiral. I mami kinel kiral li anel les k-i meseli. Amari mami kerel li anel so ame kamas. Ame kamas kiral, mas li legume.

5. Xramosaren palal o dino modèlo!

ge Ge gi Gi

E ašunimata thaj e grafemenqe grùpură ge, Ge, gi, Gi

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren e grafemenqe grùpură ge, Ge, gi, Gi. Sode silăbe si and-o svăko alav?

o ges
ges

o George
George

o giv
giv

o An-gel
Angel

i lu-lu-gi
lulugi

i gi-li
gili

in-ge-rel
ingerel

2. Drabaren e alava thaj pheren e ćuće thana e trebutne alavenča. Keren lenča propozicie!

ingerel
me in-ge-rav
ingerav
ame in-ge-ras
ingeras

ginel
me gi-nav
ginav
ame _____

mangel
me man-gav

ame _____

3. Keren e alavenqo butipen!

o give - e _____

o kurko - e _____

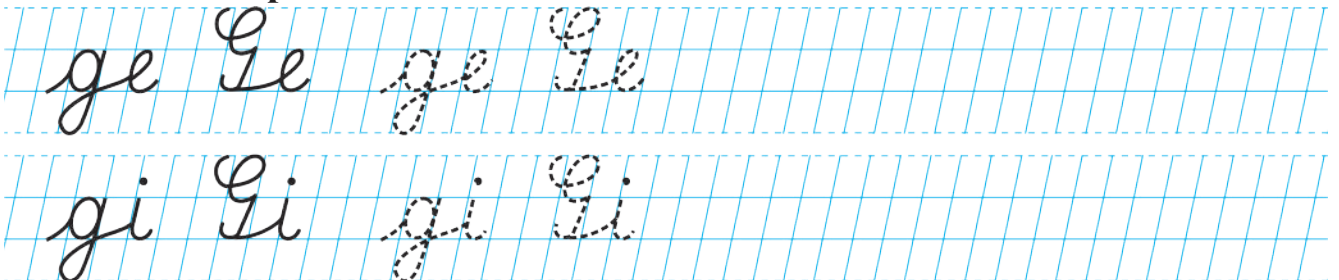
o ges - e _____

o kermuso - e _____

o gin - e _____

o kiral - e _____

4. Xramosaren palal o dino modèlo!

d D

O ašunipen thaj e grafème d, D

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafema d. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o du-dum
dudum

o gad
gad

o dad
dad

2. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e ašunipnasqo D. Xramosaren and-e kherorra sode silàbe si and-o svàko anav!

Dana

Daniel

Doru

Dinu

Dina

3. Drabaren e alava thaj pheren e ćúće thana e trebutne alavença!

o u-dar

udar

e u-da-ra

udara

o dand

e dan-da

o drom

4. Drabaren o tèksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre. Keren o sèmno ☒ telal o alav savo sikavel sar si o manro!

Amaro dad

Amaro dad lel o giv, kerel aro li anel les k-i amari mami.

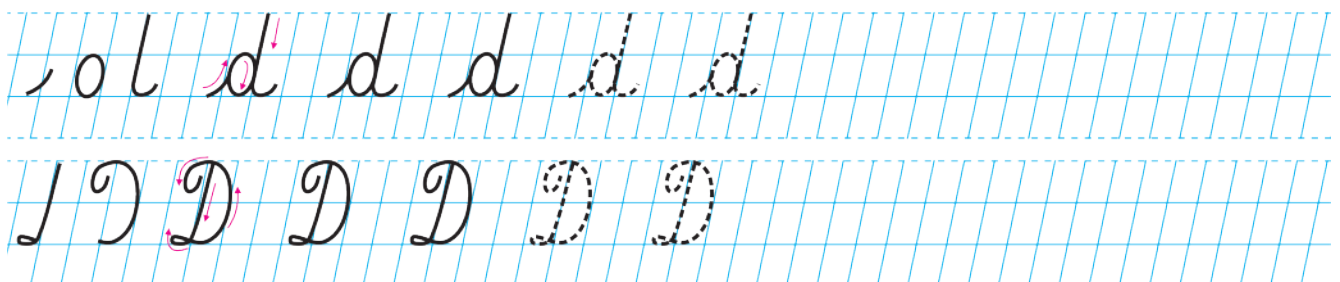
GUGLO

BARO

I mami kerel andar o aro manro.

O manro si guglo. Ame kamas o manro.

5. Xramosaren palal o dino modèlo!

b B

O ašunipen thaj e grafème b, B

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafema b. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o ba-lo
balo

i ba-kri
bakri

i bar
bar

2. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e ašunipnasqo B. Xramosaren and-e kherorra sode silàbe si and-o svàko anav!

Bobi

Sabina

Bogdan

Barbu

Beni

3. Drabaren e alava thaj pheren e ćuce thana e trebutne alavenća!

ki-nel

kinel

bi-ki-nel

bikinel

kin-do

kindo

bi-kin-do

ki-ndi

bi-kin-di

kin-de

bi-kin-de

4. Thon pašal e dine alava po jekh trebutno alav. Keren e arakhle sintagmenća po jekh propozicia!

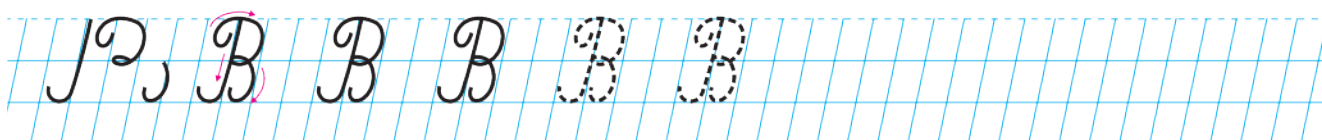
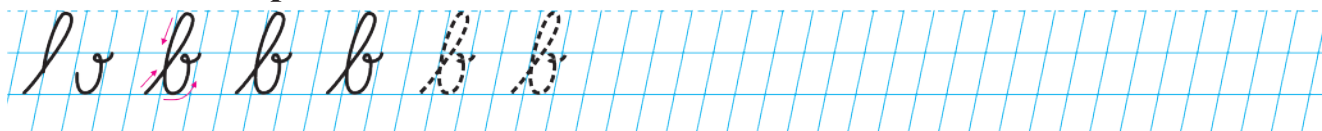
baro _____ bari _____ bare _____

5. Drabaren o təksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

E bale li e bakre

Amen si amen but bale li bakre. Ame das len manro, duduma vi legume. Kana e bale li e bakre si bare, ame bikinas len.

6. Xramosaren palal o dino modèlo!

KLASAQE BUTĂ

1. Xramosaren e grafème save trebal and-e dine alava!

k _ rung

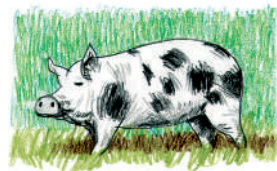
_ an _ o

k _ rmo

_ udum

b _ l _

2. Xulaven and-e silàbe e dine alava!

amuni _____ dudum _____

mas _____ bakro _____

kerel _____ ges _____

kiral _____ lulugi _____

3. Xramosaren po jekh alav savo sírdel/ astarel e dine grafemença!

u _____ ge _____

m _____ gi _____

ke _____ d _____

ki _____ b _____

4. Keren propozície e dine alavença!

bikinel: _____

kerel: _____

giv: _____

ges: _____

bakri: _____

v V

O ašunipen thaj e grafème v, V

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafema v. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o vast
vast

o vur-don
vurdon

o ruv
ruv

o gurut
gurut

e guruva
guruva

o gav
gav

e gava
gava

2. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e ašunipnasqo V. Xulaven len and-e silàbe thaj xramosaren and-e kherorra sode silàbe si and-o svàko anav!

Vera

Vasile

Viktor

Vandana

3. Drabaren e alava thaj pheren e ćuce thana e trebutne alavenća!

o grast - i grastni o gurut - _____ o ruv - _____

4. Drabaren o təksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

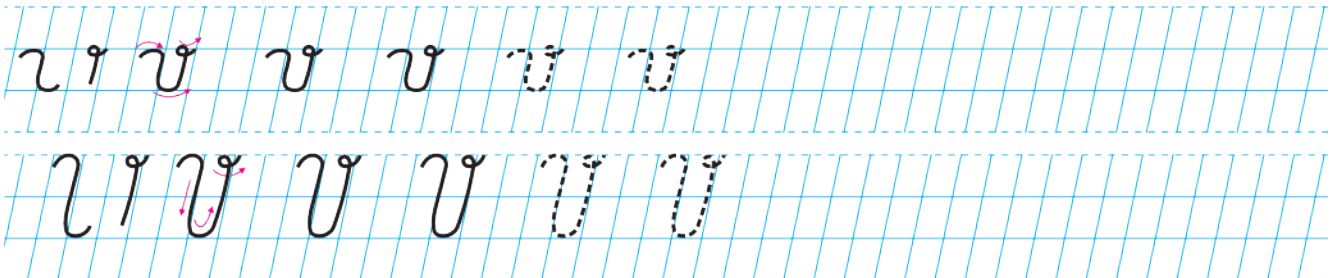
And-o gav

Me som andar o gav. Amen si amen bale, guruva vi bakre.

Me na darav lendar. Me vastdav mirre dades kana del len duduma.

Me but kamav len. Som but barikano.

5. Xramosaren palal o dino modelo!

ă Ă

O așunipen thaj e grafeme ă, Ă

1. Dikhen e citre thaj drabaren e alava save si telal lenθe. Trujaren i grafema ă. Sode silabe si and-o svako alav?

i lu-lu-di
luludi
e lu-lu-dă
luludă

i gu-ruv-ni
guruvni
e gu-ruv-nă
guruvnă

i ba-kri
bakri
e ba-kră
bakră

2. Keren e alavenqo butipen!

i bibi
e _____

i grastni
e _____

i kangli
e _____

i bori
e _____

3. Drabaren e alava thaj činen jekhe liniaça o alav savo na si xramosardo mišto!

i ruvni
~~e ruvnia~~
e ruvnă

i bar
e bară
e baria

i rakli
e raklia
e raklă

i momeli
e momelă
e momelia

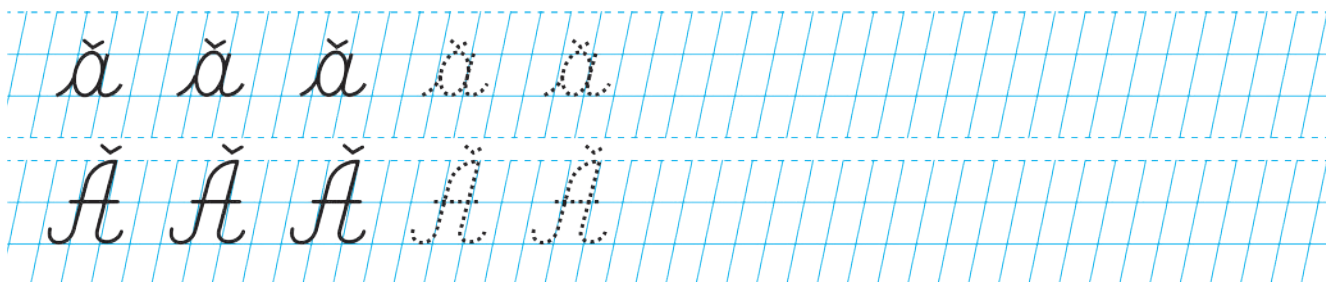
4. Drabaren o təksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

E luludă

Ame barăras vi bikinas luludă. Kana e luludă si bare, ame kidas len vi bikinas len. Kana amen na si amen luludă, ame kinas len vi bikinas len.

Ame sam luludări. Sam but barikane vi barvale.

5. Xramosaren palal o dino modəlo!

t T

O ašunipen thaj e grafème t, T

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafèma t. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o tover
tover

o kašt
kašt

trin
trin

2. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e ašunipnasqo T. Xulaven len and-e silàbe thaj xramosaren and-e kherorra sode silàbe si and-o svàko anav!

Tina

Tinu

Tibi

Valentin

3. Drabaren e alava thaj pheren e ćuce thana e trebutne alavenća!

tik-no
tikno

tik-ni
tikni

tik-ne
tikne

tik-nă-rel
tiknărel

ta-to
tato

ta-ti
tati

ta-te
tate

ta-tă-rel
tatărel

tikno _____

tikni _____

tikne _____

tato _____

tati _____

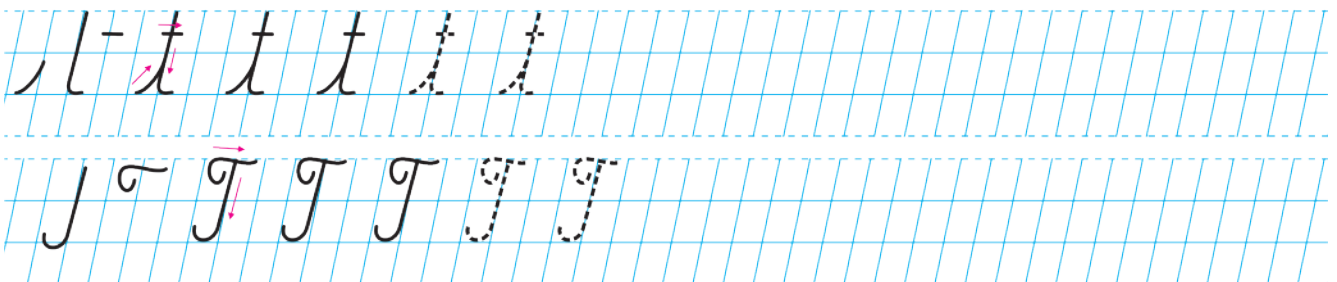
tate _____

4. Drabaren o təksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

E rikone

I Tina vi o Tinu si bare amala. Len si len trin rikone. Kana si tato, von ingeren e rikonen k-i len. I Tina tradel le tikne rikones te anel i golni. Kana si ivend von ingeren le rikonen andre te tatăren len.

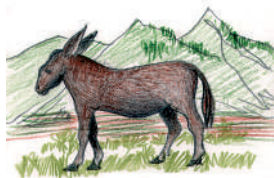
5. Xramosaren palal o dino modèlo!

O ašunipen thaj e grafème x, X

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafema x. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o xer
xer
e xe-ra
xera

o xa-ben
xaben
e xa-be-na
xabena

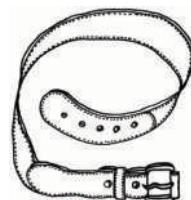
i xa-ning
xaning
e xa-nin-ga
xananga

2. Drabaren e alava thaj cirden jekh lĩnia kaŕar svàko alav ka-o trebuto ćitro. Rangàren e ćitre!

i xa-rav-li
xaravli

i ti-rax
tirax

i ra-xa-mi
raxami

3. Drabaren e alava thaj keren lenŕa po jekh propozicia!

o śax o śa-xa
śax śaxa
i armin = o śax

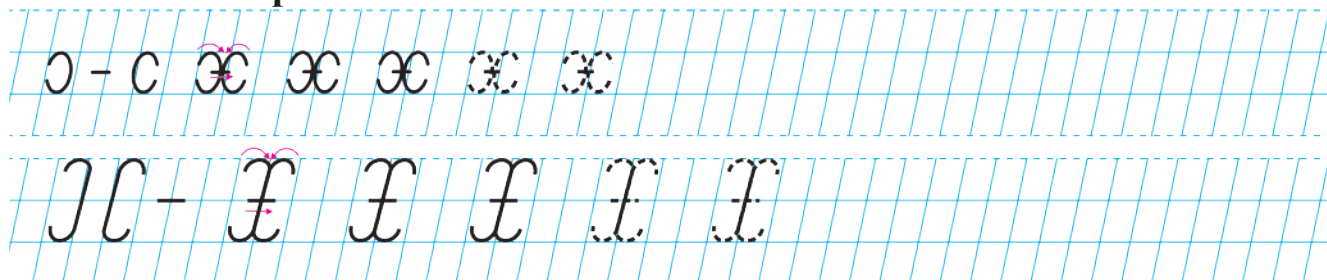
o a-băv e a-bă-va
abăv abăva
o abăv = o băv

4. Drabaren o təksto palal kodoja xramosaren les and-e śtartorre!

O xaben

Miri bibi si bari kiravni. I bibi kiravel o xaben ka-e abăva vi ka-e bolaimata. Kana kerel xaben, me but kamav te xav mas vi śax. Ame sam but baxtale sostar amari bibi si bari kiravni.

5. Xramosaren palal o dino modəlo!

kh Kh

O ašunipen thaj e grafemenqe grùpură kh, Kh

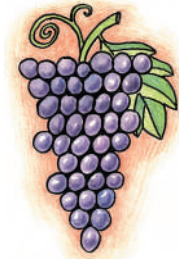
1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren e grafemenqo grùpo kh. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o a-khor
akhor
e akhora
akhora

o kher
kher
e khera
khera

i drakh
drakh
e drakha
drakha

2. Drabaren e alava thaj xulaven len and-e silàbe!

arakhel

angloivend

kadava

kodova

3. Drabaren e alava. Thon pašal lenŕe jekh trebutno alav. Keren e arakhle sintagmença po jekh propozìcia!

kadava _____

guglo _____

kodova _____

gugli _____

kodola _____

gugle _____

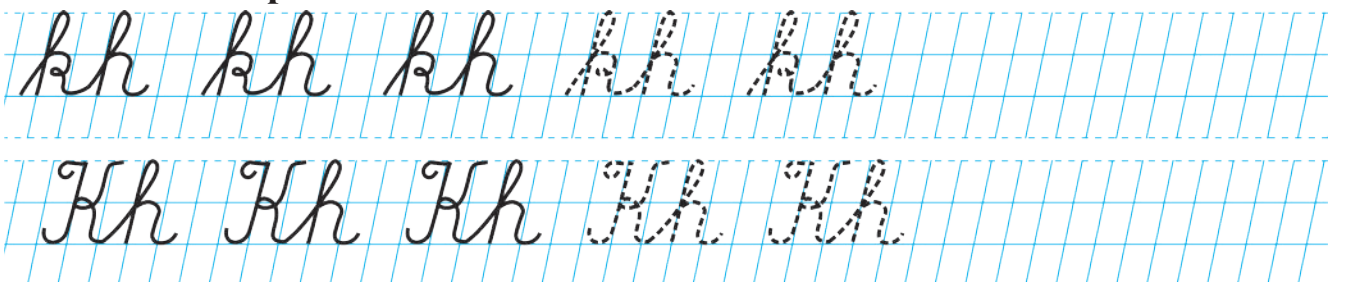
4. Drabaren o tèksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre. Cirden jekh lìnìa telal e alava save si len o grùpo kh!

O angloivend

Kana avel o angloivend, amen si amen and-o amaro kher akhora, ambrola, drakha, save sine andine katar o dad andar i bar.

And-o nevo khoro arakhlem loli gudli mol, kerdini andar e drakha, save sinesas kidine and-o kadava angloivend. Ame but kamas e kale vi e gogle akhora.

5. Xramosaren palal o dino modèlo!

Te xramosaras súkar!

1. Kaj si xramosardi i dàta? So dàta si?
2. Kaj si xramosardo o título? Savo si e tektosqo título?
3. Sar xramosaren pen e alineàtură? Sode alineàtură si and-o xramosardo tèkto?

I DÀTA → 28.10.2020

O angloirvend ← O TÍTULO

ALINEÀTURĂ

→ Kama arvel o anglo-
irvend, amen si amen
and-o amaro kher a-
khora, ambrola drakha,
sarve sine andime katar
o dad andar i bar.

→ And-o nevo khoro a-
raklem loli gudli mol.

j J

O ašunipen thaj e grafème j, J

1. Dikhen e çitre thaj drabaren e alava save si telal lenθe. Trujaren i grafèma j. Sode silàbe si and-o svàko alav?

jekh

duj

daj

i jakh
jakh

e ja-kha
jakha

i daj
daj

e da-ja
daja

i dej
dej

e de-ja
deja

2. Drabaren e anava. Sikaven savo si o than e ašunipnasqo J. Xulaven len and-e silàbe thaj xramosaren and-e kherorra sode silàbe si and-o svàko anav!

Janku

Jon

Jasmina

Janis

3. Keren e alavenqo butipen!

o muj - e _____

o naj - e _____

i goj - e _____

4. Drabaren e alava. Thon pašal lenθe jekh trebutno alav. Keren e arakhle sintagmença po jekh propozìcia!

kadava _____

kadaja _____

kadala _____

kodova _____

kodoja _____

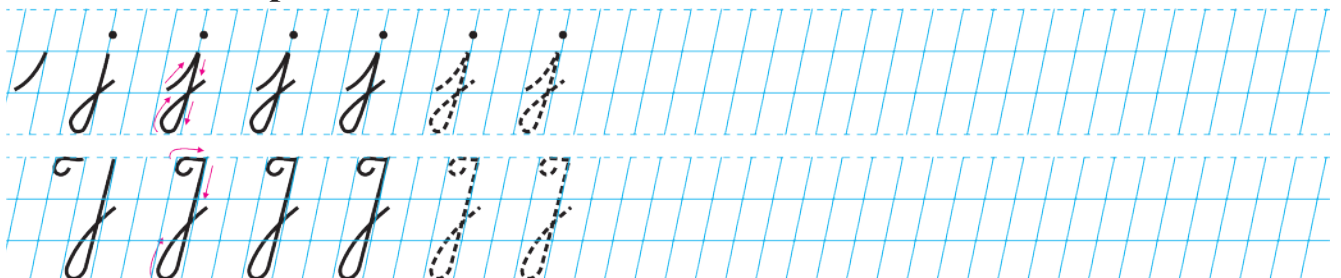
kodola _____

5. Drabaren o tèksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

Sar sikavel o tikno?

O Janis si tikno. Les si les duj kale jakha, jekh tikno muj, jekh xarno nakh, tikne kana. And-o muj si les tikne danda. E bala si, sa kadja, kale aj xarne. I daj but kamel le xurdores, andar kodoja ke les si les kale jakha aj si but godäver.

6. Xramosaren palal o dino modèlo!

O ašunipen thaj e grafeme ś, Ś

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafema ś. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o śo – śoj

śośoj

o murś

murś

o ra-śaj

raśaj

o veś

veś

i te-xa-rin

texarin

o ma-nuś

manuś

o śax

śax

e te-xa-ri-na

texarina

e ma-nu-śa

manuśa

2. Keren e alavenŕo butipen!

o murś – e _____

i texarin – e _____

o śośoj – e _____

o veś – e _____

3. Drabaren e alava. Thon paśal lenŕe jekh trebutno alav. Keren e arakhle sintagmenŕa po jekh propozìcia!

kherutno _____

xarno _____

kherutni _____

xarni _____

kherutne _____

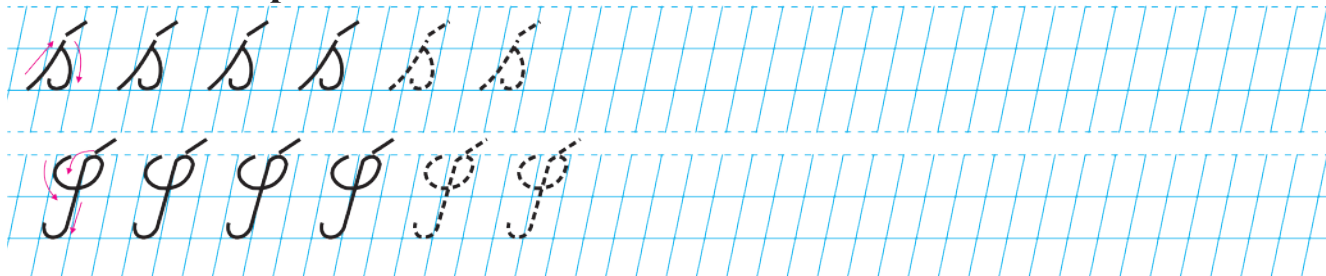
xarne _____

4. Drabaren o təksto palal kodoja xramosaren les and-e śtartorre!

Amare śośoja

Amen si amen śtar śukar kherutne śośoja. Von xan but śax. And-i svàko texarin o dad del len te xan śax. Le śośojen si len bare kana. Andar kodoja, maj si len vi o anav kanale. Von si but darale aj naśen kana śunen vaj dikhen vareso.

5. Xramosaren palal o dino modèlo!

REKAPITULÀCIA

1. Keren e zute pala o modèlo!

grast - grasta

šoóoj - _____

drom - _____

bori - _____

śax - _____

gono - _____

daj - _____

raklo - _____

2. Xramosaren e alava kaj si len amboldino/ mamujutno sènso!

tele – opre

tikno _____

asal _____

nasvalo _____

avri _____

tato _____

3. Arakhen e zute vaś e avutne alava. Dikhen palal o modèlo!

šoóoj - śoóojni

xer - _____

guruv - _____

ruv - _____

grast - _____

manuś - _____

4. Keren propozície e dine alavença!

duj - _____

khangeri - _____

šoóoj - _____

kham - _____

ivend - _____

kidel - _____

EVALUÀCIA

1. Xulaven and-e silàbe e dine alava!

jekh _____

barărel _____

šoşoj _____

bakri _____

xaben _____

vareso _____

khangeri _____

daj _____

2. Xramosaren po duj alava save şirden/ astaren e grafemença!

v _____

kh _____

ş _____

b _____

t _____

d _____

j _____

ki _____

3. Keren o butipen vaş e alava!

vrudon - _____

balo - _____

raşaj - _____

veş - _____

gono - _____

kangli - _____

udar - _____

rakli - _____

4. Pheren e propozície e dine alavença!

pani

xal

šoşoja

Amaro

O grast kamel but _____.

I guruvni _____ giv.

Man si man duj tikne _____.

_____ gav si baro aj şukar.

So siklilăm zi akana? 1

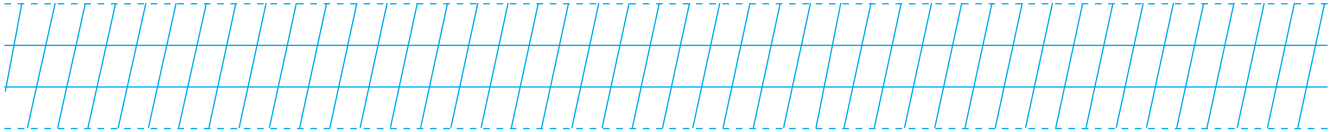
1. Keren alava e avutne silabença. Xramosaren e arakhle alava!

an
ka

ko
sa

ro
man

lo
no

2. Cirden jekh linia kaθar svàko alav ka-o trebutno cítro!

ambrol

lil

sir

kurung

dudum

3. Sode silàbe si and-o svàko alav? Xramosaren and-e štartorre e silabenço gin!

kokalo

balo

bar

khangeri

vrudon

4. Cirde jekh linia maškar e alava palal o dino modèlo!

anro

guruvnă

vast

khera

bov

gava

gono

gone

gav

anre

kher

boră

guruvni

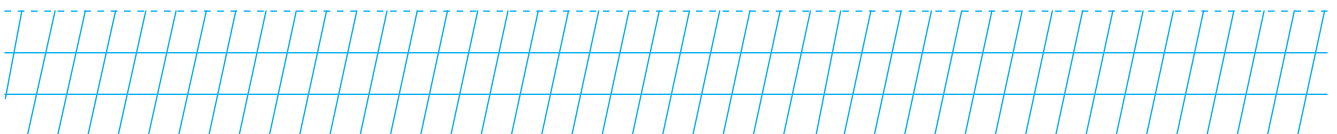
bova

bori

vasta

5. Xramosar i dini propozicia!

Amen si amen duj šošoja.

So siklilăm zi akana? 2

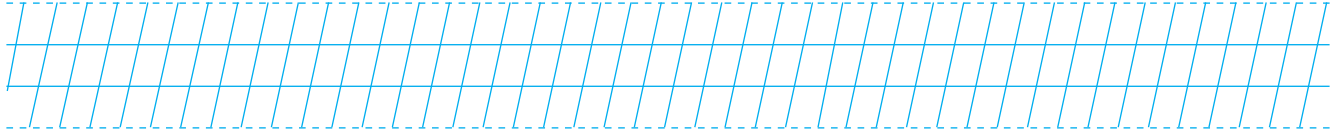
1. Keren alava e avutne silabença. Xramosaren e arakhle alava!

šo
xa

ben
vur

don
soj

a
khor

2. Cirden jekh linia kaθar svàko alav ka-o trebutno cítro!

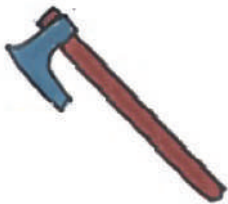
akhor

luludĭ

tover

vast

manro

3. Sode silàbe si and-o svàko alav? Xramosaren and-e štartorre e silabenço gin!

mas

baro

kham

akharel

kermuso

4. Cirde jekh linia maškar e alava palal o dino modèlo!

manro

bibă

phuro

terne

grast

grasta

terno

phure

raklo

manre

kalo

parne

bibi

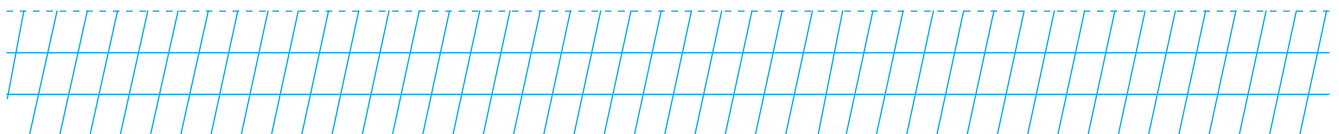
rakle

parno

kale

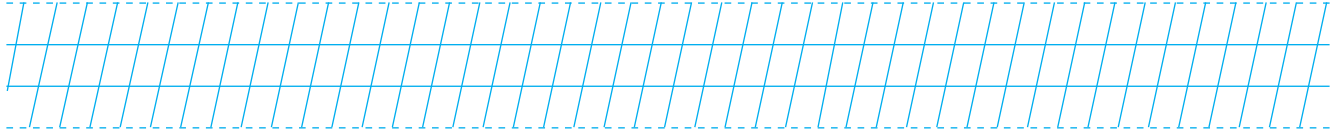
5. Xramosar i dini propozìcia!

I mami anel o kalo manro.

So siklilām zi akana? 3

1. Xramosaren e grafème save siklile len zi akana!

2. Xramosaren e alava save si and-e telutne čitre!

3. Sode silābe si and-o svāko alav? Xramosaren and-e štartorre e silabenqo gin!

momeli

kašt

amaro

kamel

kerko

4. Cirden jekh linia maškar e alava palal o dino modèlo!

kan

kana

baro

bori

dori

dorā

terni

sinia

punro

kerme

loli

kašt

kermo

punre

kalo

gad

5. Thoven e alava and-i òrdina kaj te keren jekh propozìcia. Xramosaren i arakhli propozìcia!

šošoja

Amare

darale

but

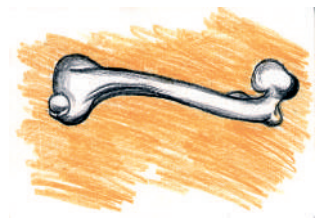
si

So siklilām zi akana? 4

1. Xramosaren po jekh alav savo te širden e grafemença: *a, o, g, k!*

Handwriting practice grid consisting of a series of slanted lines forming a grid pattern.

2. Xramosaren e alava save si and-e telutne ćitre!

3. Sode silābe si and-o svāko alav? Xramosaren and-e štartorre e silabenço gin!

iv

tikno

tatārel

xaning

veś

4. Cirden jekh linia maşkar e alava palal o dino modēlo!

me

keres

ame

keren

tu

kerav

tume

keras

vov

kerel

von

keren

voj

kerel

5. Thov e alava and-i òrdina kaj te keren jekh propozìcia. Xramosaren i arakhli propozìcia!

duduma

Amaro

dad

kidel

e

So zanas zi akana? 1

1. Keren alava e avutne silabença. Xramosaren e arakhle alava!

an
a

mal
o

pre
ro

ma
nuś

Handwriting practice lines consisting of a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line.

2. Cirden jekh linia kaθar svàko alav ka-o trebutno cítro!

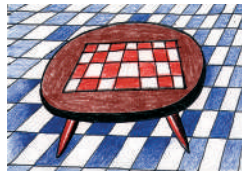
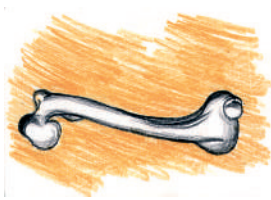
sinia

lon

rikono

ilo

kokalo

3. Sode silàbe si and-o svàko alav? Xramosaren and-e štartorre e silabenço gin!

vast

bikinel

khoro

andre

naśel

4. Cirden jekh linia maśkar e alava palal o dino modèlo!

kurko

godã

lolo

melale

phuro

phure

melalo

lole

mas

kurke

guglo

londe

godi

masa

londo

gugle

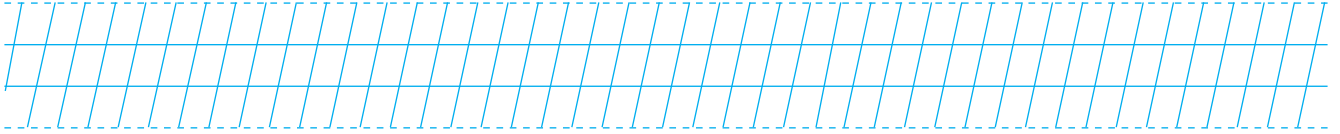
5. Xramosar i dini propozìcia!

Mirro phral kinel kalo manro.

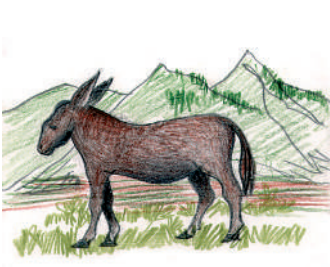
Handwriting practice lines consisting of a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line.

So zanas zi akana? 2

1. Xramosaren po jekh alav savo te širden e grafemença: *d, b, t, x!*

2. Xramosaren e alava save si and-e telutne ćitre!

3. Sode silàbe si and-o svàko alav? Xramosaren and-e štartorre e silabenço gin!

ges

rodel

guruv

dandarel

aresel

4. Cirden jekh linia maškar e alava palal o dino modèlo!

me

dikhes

ame

dikhen

tu

dikhel

tume

dikhas

vov

dikhav

von

dikhen

voj

dikhel

5. Thon e alava and-i òrdina kaj te keren jekh propozìcia. Xramosaren i arakhli propozìcia!

dad

Tumaro

veš

and-o

si

ANGLOMILAJA, MIŠTO AVILĀN!

KLASAQE BUTË

1. Xramosaren e grafème save trebal and-e dine alava!

2. Xulaven and-e silàbe e dine alava!

guruv _____

ruvni _____

daravel _____

daral _____

gav _____

dandarel _____

3. Keren alava, thovindoj k-i dini silaba jekh vaj maj but silàbe!

an - _____ ka - _____ sa - _____

a - _____ go - _____ E - _____

man - _____ A - _____ lo - _____

4. Xramosaren telal svàko gin e trebutni silàba, xramosaren e alava thaj drabaren e arakhle propozície!

1 = lo 2 = si 4 = no 8 = la 7 = mas 10 = man 13 = nel
3 = o 5 = me 11 = go 6 = dad 9 = ka 12 = a 14 = ro

3 11, 4 2 5, 8, 1.

3 10, 14 2 9, 1.

3 6 12, 13 3 7.

5. Xramosaren i trebutni fòrma!

xal – hal

drak – drakh

daj – dai

trjn - trin

6. Xulaven and-e silàbe e dine alava!

dudum _____

khangeri _____

xaning _____

kham _____

akhor _____

daj _____

xasal _____

milaj _____

7. Pheren e propozìcie e dine alavença!

O Janku

akhora

e xera

nasul

piel

Vov _____ pani.

I Ina kidel e _____.

Kon prasal si _____.

_____ xal kalo manro.

_____ pien pani.

p P

O ašunipen thaj e grafème p, P

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafema p. Sode silàbe si and-o svàko alav?

i pu-rum
purum
e pu-ru-ma
puruma

i pa-pin
papin
e pa-pi-nà
papinà

i pa-trin
patrin
e pa-tri-nà
patrinà

2. Drabaren e anava. Xulaven len and-e silàbe thaj xramosaren and-e kherorra sode silàbe si and-o svàko anav!

Petru

Pavel

Petronela

Paula

3. Keren e alavenŕo butipen!

o pani _____
o vaxt _____

o sap _____
i buti _____

i paparuda _____
o vurdon _____

4. Drabaren e alava. Thon pašal lenŕe jekh trebutno alav. Keren e arakhle sintagmença po jekh propozìcia!

peko _____
peki _____
peke _____

baxtalo _____
baxtali _____
baxtale _____

lošalo _____
lošali _____
lošale _____

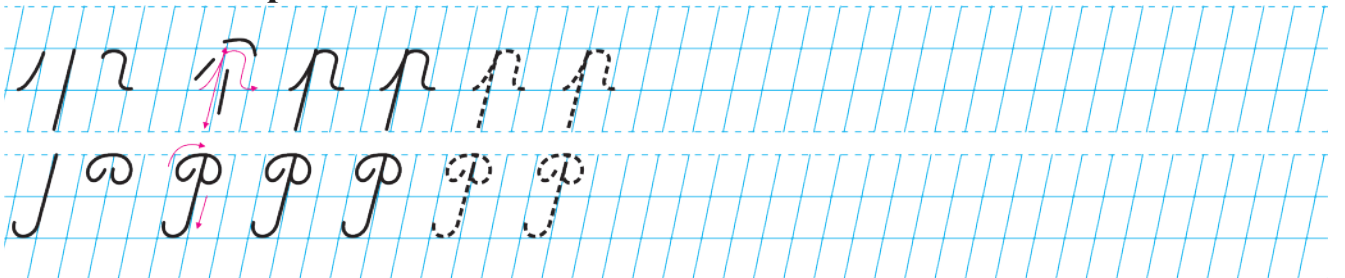
5. Drabaren o tèksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

O amalipen

O Pavel si miro kamlo amal. Vov bešel pašal mande. Butvar, vov avel amende khere te khelas amen khethanes. Kana sam avri astaras paparuden, das xaben vi pani le papinàn, palal kodoja xas mas peko kaj kiravel les mirri daj.

Ame sam baxtale vi lošale k-ašti te keras but butà khethanes. So šukar si amaro amalipen!

6. Xramosaren palal o dino modèlo!

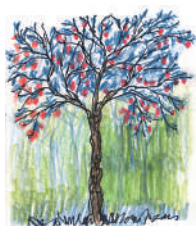
ph Ph

O ašunipen thaj e grafemenqe grùpură ph, Ph

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren e grafemenqo grùpo *ph*. Sode silàbe si and-o svàko alav?

i pha-baj
phabaj
e pha-ba-ja
phabaja

i pha-baj-lin
phabajlin
e pha-baj-li-na
phabajlina

o phu-ro
phuro
e phu-re
phure

2. Keren e alavenqo butipen!

o phral _____
i phen _____

o phuro _____
i phuri _____

o rukh _____
i phuv _____

3. Drabaren e alava thaj pheren e ćúće thana e trebutne alavença. Keren lença propozície!

phenel

phagel

Me phenav
Tu phenes
Vov phenel
Voj phenel

Ame phenas
Tume phenen
Von phenen

Me _____
Tu _____
Vov _____
Voj _____

Ame _____
Tume _____
Von _____

4. Drabaren o tèksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

O papus vi i mami

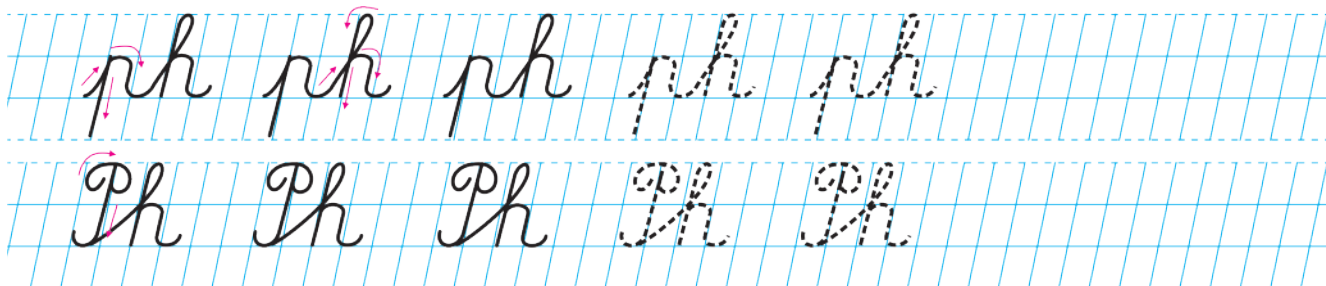
Miro papus vi miri mami si but phure. Len si len and-i bar but phabajlina, akhorlina, ambrolina vi aver rukha.

Butvar, o papus akharel amen vi phenel amenqe:

- Aven te kiden vi te xan: phabaja, akhora, ambrola vi drakha.

Ame phagas so kamas te xas. Sam but lošale so amaro papus vi amari mami si but butårne.

5. Xramosaren palal o dino modèlo!

th Th

O ašunipen thaj e grafemenqe grùpură th, Th

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren e grafemenqo grùpo th. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o tha-gar
thagar
e tha-ga-ra
thagara

i tha-gar-ni
thagarni
e tha-gar-nă
thagarnă

o thav
thav
e tha-va
thava

2. Keren e alavenqo butipen!

o than _____ o thud _____ o them _____ o thuv _____

3. Drabaren e alava thaj pheren e ćuće thana e trebutne alavença. Keren lença propozicie!

thovdo _____ thulo _____ me thovav _____ ame _____
thovdi _____ thuli _____ tu thoves _____ tume _____
thovde _____ thule _____ vov _____ von _____

4. Drabaren o təksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

O rromano them

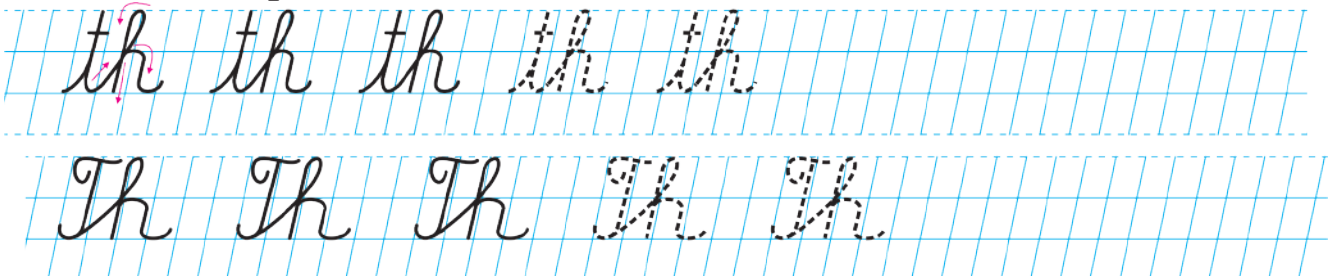
O David mangel te arakhel kaj si o rromano them:

- Dadea, sostar na si amen jekh rromano them?

- Miro kuć David, O Devel mukhlăs amen le rromen te phiras p-e savore thana thaj thema. O Del si amaro thagar. Kadă, amen, le rromen, si amen o baro them. Amaro them si p-i savori lumă.

- So śukar! Ame trebal te phiravas amen śukar thaj te naisaras kaj o Del dinăs amen jekh kasavo them!

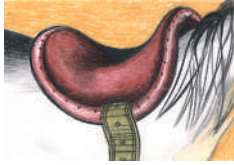
5. Xramosaren palal o dino modėlo!

z Z

O ašunipen thaj e grafème z, Z

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafema z. Sode silàbe si and-o svàko alav?

i zen
zen
e ze-nà
zenà

o buz-no
buzno
e buz-ne
buzne

i ze-bra
zebra
e ze-bre
zebre

i zor
zor

zo-ra-li-pen
zoralipen

zo-ra-les
zorales

šaj = d-ašti
bistrel = bistarel

2. Drabaren e anava. Xulaven len and-e silàbe thaj xramosaren and-e kherorra sode silàbe si and-o svàko anav!

Zorel

Ziku

Zaharia

Zoli

3. Drabaren e alava. Thon pašal lenŕe jekh trebutno alav. Keren e arakhle sintagmenča po jekh propozicia!

zoralo _____
savo _____

zorali _____
savi _____

zorale _____
save _____

4. Drabaren o tèksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

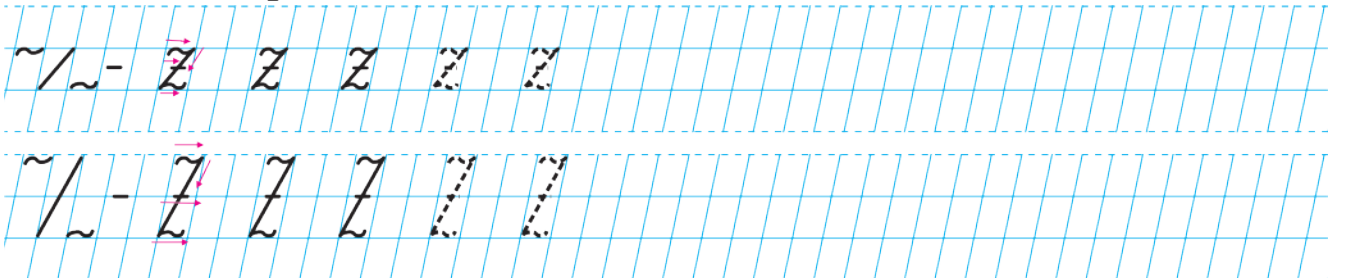
I zor

- Dadea, kon si o maj zoralo manuś andar i lumă?

- Zoli, aśundăn i paramisi palal o David thaj o Goliat? Kana rodes and-i Biblia kadaja paramisi, arakhesa kaj o Goliat sas jekh but zoralo thaj nasul manuś. Le Davidos na sas les bari zor. Vov sas tikno thaj godăver thaj kadă šaj mardăs le Goliatos.

Na trebal te bistras so kon si godăver thaj patăl and-o Devel si o maj zoralo manuś!

5. Xramosaren palal o dino modèlo!

O ašunipen thaj e grafème c, C

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafema c. Sode silàbe si and-o svàko alav?

i cik-ni-da
ciknida
e cik-ni-de
ciknide

i ca-xra
caxra
e ca-xre
caxre

i co-xa
coxa
e co-xe
coxe

2. Drabaren e anava. Xulaven len and-e silàbe thaj xramosaren and-e kherorra sode silàbe si and-o svàko anav!

Gracian

Galaci

Graciela

Viktorica

3. Drabaren e alava. Thon pašal lenŕe jekh trebutno alav. Keren e arakhle sintagmença po jekh propozicia!

paš-o _____

paš-i _____

paš-e _____

daralo _____

darali _____

darale _____

4. Drabaren o təksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

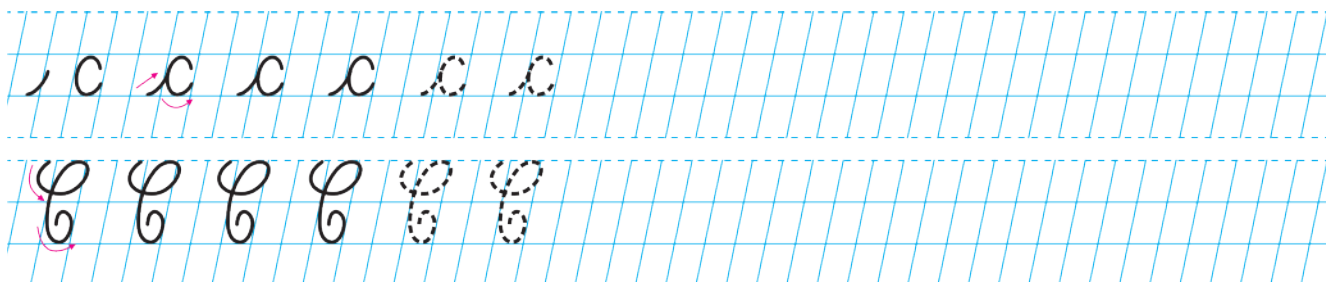
E tradicionalo rroma

O Gracian traisarel and-o Galaci. Kothe si but rroma save inkeren i rromani tradicia. Si rroma save keren tradicionalo bută. E rromnă phiraven rromane coxe haj e rroma xurăvenas kale kalce.

Maj anglal e rroma phirenas andar e gava te roden buti, gilabenas ka-e abăva, kinenas vi bikinenas bută.

But rroma bešenas and-e caxre. Akana, e rroma vazde bare thaj šukar khera.

5. Xramosaren palal o dino modëlo!

KLASAQE BUTĂ

1. Xramosaren e grafème save trebal and-e dine alava!

__uru__

__abaj

__agar

bu__no

__iknida

2. Xulaven and-e silàbe e dine alava!

paparuda _____

coxa _____

phenel _____

muca _____

thagaripen _____

them _____

zoralo _____

phral _____

3. Xramosaren po jekh alav savo sírdel/ astarel e dine grafemença!

p _____

c _____

ph _____

ś _____

th _____

j _____

z _____

kh _____

4. Keren propozície e dine alavença!

pekel: _____

phen: _____

thovel: _____

zumi: _____

caxra: _____

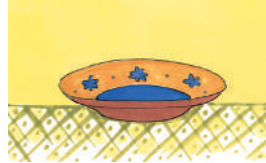

O ašunipen thaj e grafème ć, Ć

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŋe. Trujaren i grafema ć. Sode silàbe si and-o svàko alav?

i ći - ri - kli
ćirikli
e ći-ri-klă
ćiriklă

o ća - ro
ćaro
e ća-re
ćare

o ća-so
ćaso
e ća-su-ră
ćasură

2. Keren e alavenqo butipen!

i ćar _____ koćak _____ i ćik _____

3. Drabaren e alava thaj pheren e ćuće thana e trebutne alavença. Keren lença propozície!

ćáo _____	sovnakutno _____	p-o _____
ćáci _____	sovnakutni _____	p-i _____
ćáce _____	sovnakutne _____	p-e _____

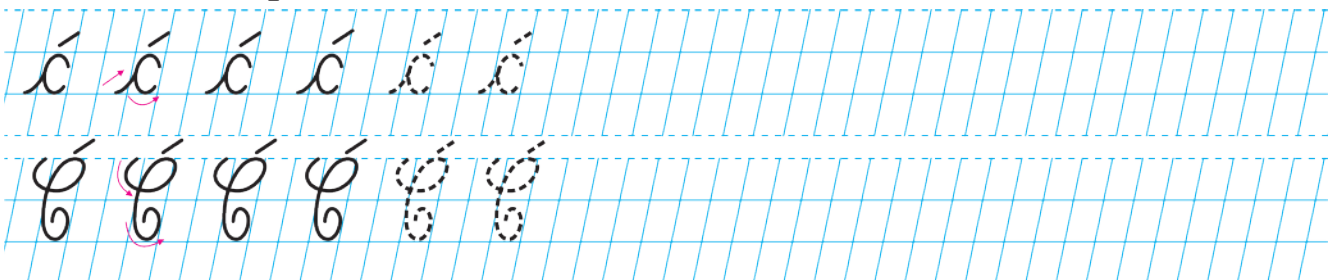
4. Drabaren o təksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

I ćirikli

Si texarin. O ćaso sikavel šov. I ćirikli si p-i bar. Voj astarel te gilabel sanes. And-i amari bar si but ćar. I ćirikli khelel pes and-i ćar thaj rodel vareso te xal. Palal kodoja voj piel pani andar jekh tikno ćaro. Palal so xal vareso thaj piel pani, i ćirikli xurăl p-e rukha.

Varekana ame das la te xal manro. Kana kamel te naisarel voj gilabel but sanes. So šukar si voj!

5. Xramosaren palal o dino modèlo!

KLASAQE BUTĂ

1. Xramosaren i ćaci fõrma!

tagar - thagar

muca - muka

ćaro - caro

kaşt - caşt

2. Xulaven and-e silàbe e dine alava!

ćiken _____

şukar _____

şingalo _____

buzno _____

trebal _____

thavdel _____

coxa _____

plaćal _____

ćaso _____

3. Keren e zute palal o dino modèlo!

grast - grasta

manuś -

kaşt - _____

ćang - _____

tover - _____

bal - _____

şel - _____

vast - _____

vuşt - _____

arćić - _____

4. Arakhen e doşa and-e propozície! Xramosaren len trebutnes!

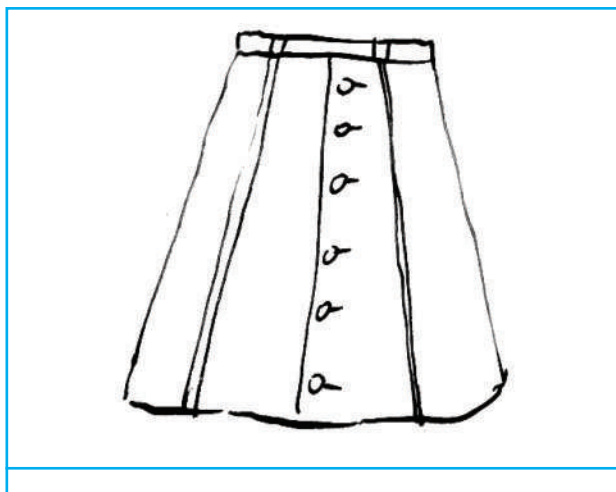
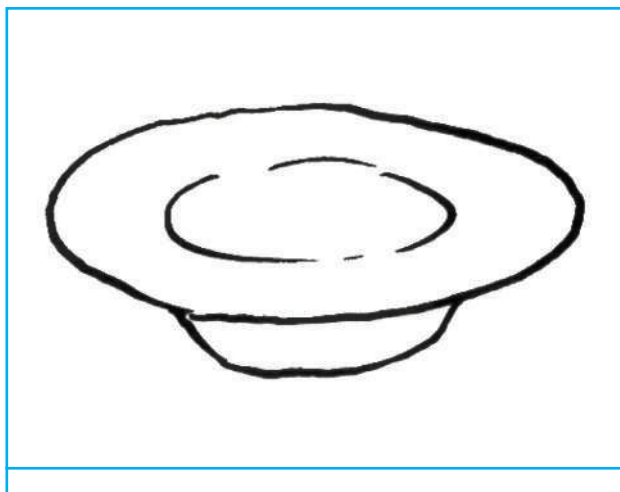
O manus si barvalo.

I muţa si bari thaj şukar.

O Karol si joralo.

P-o drom arakhlem jekh kokak.

5. Xramosaren so si and-e dikhimata. Rangären o ćitro savo si les ka-o astaripen i grafëma „c”!

čh Čh

O ašunipen thaj e grafemenqe grùpură čh, Čh

1. Dikhen e čitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren e grafemenqo grùpo čh. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o čha – vo
čhavo
e čha-ve
čhave

i čhaj
čhaj
e čha-ja
chaja

i čhu – ri
čhuri
e čhu-ră
čhură

2. Keren e alavenqo butipen!

čhib _____ čhej _____ mačo _____

3. Drabaren e alava thaj pheren e čuće thana e trebutne alavenča. Keren lenča propozície!

lačho _____ čhindo _____ thovdo _____

lačhi _____ čhindi _____ thovdi _____

lačhe _____ čhinde _____ thovde _____

4. Drabaren o tèksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

I rromani čhib

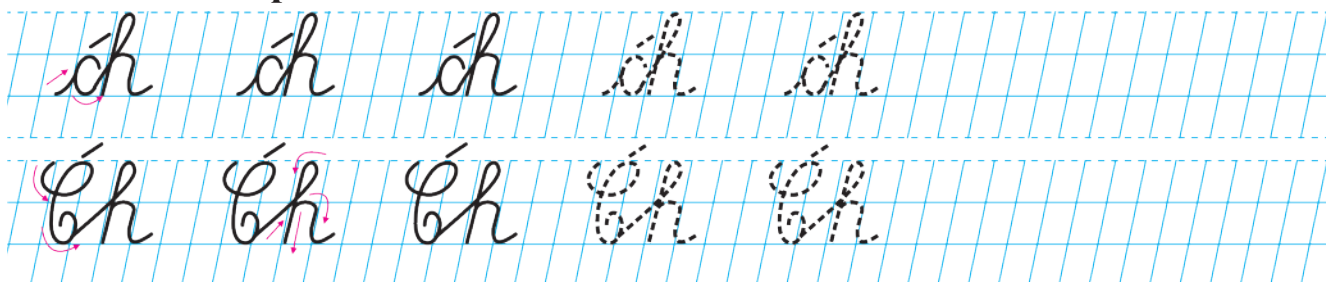
Jekh čhavo thaj jekh čhaj vakären palal e alava andar i rromani čhib.

- Dikh, Alina, me phenav „čhuri”, haj o Radu phenel „šuri”. Me vakärav „thol”, aj vov del дума „šol”.

- Va, Aleks, si maj but alava numaj si jekh rromani čhib. Tu phenes „pučhel”, o Radu phenel „pušel”. Si amen verver alava kaj si len sajekh xatäripen: *phenel, vakärel, del дума, sborizel, boril, vorbinel*.

So šukar thaj barvali si amari čhib!

5. Xramosaren palal o dino modèlo!

3 3

O ašunipen thaj e grafème ž, ž

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafema ž. Sode silabe si and-o svako alav?

o žu-ke-l
žu-ke-l
e žu-ke-la
žukela

o ži-vu-tro
živutro
e ži-vu-tre
živutre

i žu-vli
žuvli
e žu-vlă
žuvlă

2. Keren e alavenŕo butipen!

žanglipen _____ ženo _____ žukli _____

3. Drabaren e alava thaj pheren e ćuće thana e trebutne alavenŕa. Keren lenŕa propozicie!

žanel

žal

me žanav

ame žanas

me žav

ame _____

tu žanes

tume žanen

tu _____

tume _____

vov žanel

von žanen

vov _____

von _____

voj žanel

voj _____

4. Drabaren o tĕksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

So žanas?

Duj amala, o Marku thaj i Ana vakăren palal o žanglipen.

- Me som tikno, haj žanav but bută, phenel o Marku.

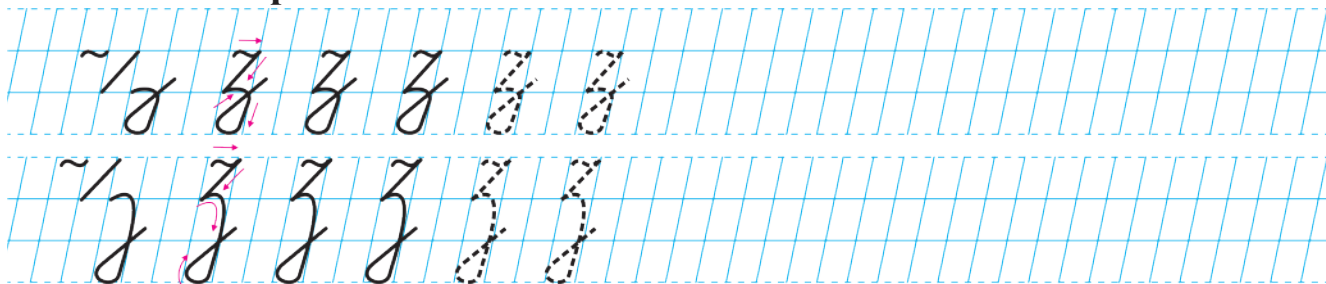
Žanav so o Devel kerdăš le manušen thaj le živutren.

- Tu so žanes, Ana?

- Me žanav te žav korkori k-i škola, phenel i Ana. Žanav te dav pakiv savore ženen vi te na kerav nasulimata.

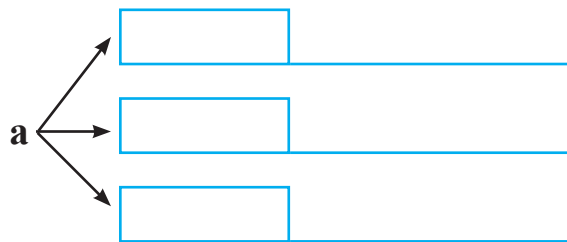
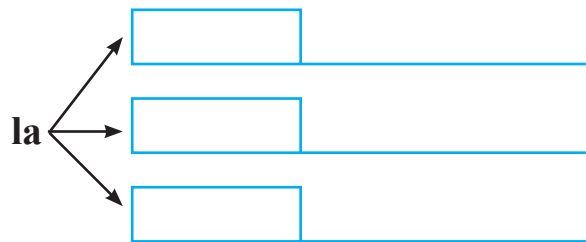
-Va, ame trebal te žanas te phiravas amen šukar, te žas k-i škola, k-i khangeri, te avas godăver vi pakivale, phenel o Marku.

6. Xramosaren palal o dino modĕlo!

KLASAQE BUTĂ

1. Keren alava xramosarindoj aver silabe! Xramosaren e arakhle alava!

2. Pheren e alava e grafemaça i vaj j!

ba _ a sóso _ _ ilo p _ sóm na _ f _ lmo
rromn _ zuvl _ mu _ _ ag taxa _ m _ la _

3. Xulaven e alava and-e silàbe!

filmo - fil-mo óhavo - _____
baja - _____ óanga - _____
zivutro - _____ óhuri - _____
zuto - _____ gažo - _____
zanel - _____ puóhel - _____

4. Keren propozície e dine alavença!

aóhel: _____
maóho: _____
óhuri: _____
zukul: _____
zivutro: _____

ž Ž

O ašunipen thaj e grafème ž, Ž

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafema ž. Sode silàbe si and-o svàko alav?

i žam-ba
žamba
e žam-be
žambe

i ži-ra-fa = i me-nă-li
žirafa = menăli
e ži-ra-fe = e me-nă-lă
žirafe = menălă

2. Drabaren e alava thaj pheren e ćuće thana e trebutne alavença. Keren lença propozície!

zeleno žamba

lungo _____

galbeno _____

zelena žambe

lunga _____

galbena _____

ućo _____

maškarutno _____

sano _____

ući _____

maškarutni _____

sani _____

uće _____

maškarutne _____

sane _____

3. Drabaren o təksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

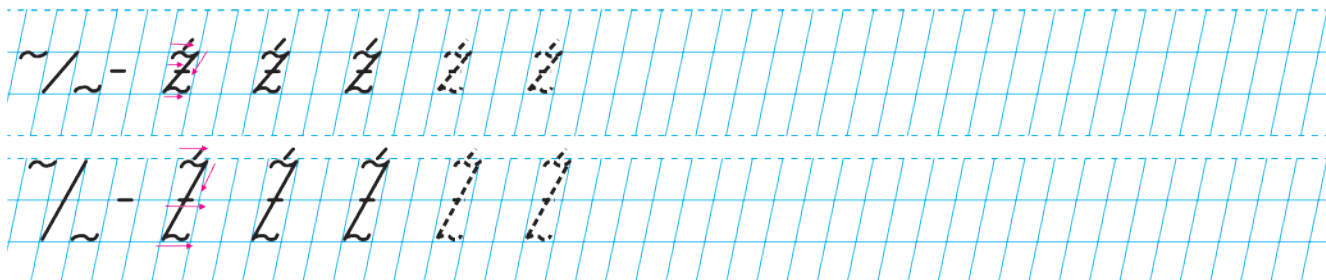
Kon si tikni, kon si bari ?

I žirafa si i maj bari andar e živutre, la si la jekh ući thaj sani men. La žirafa si la vi uće, zorale punre.

Aver živutre sine maškarutne, palal o ućipen. Kadja si vi i zebra. La si la maškarutno ućipen.

E maj but živutre si tikne, sar si i žamba, savi si butvar zeleno.

4. Xramosaren palal o dino modèlo!

KLASAQE BUTĂ

1. Xramosaren e grafème save trebal and-e dine alava!

__irikl__

__aj

__uk__l

__amba

__aso

2. Xulaven and-e silàbe e dine alava!

ćaro _____

zamutro _____

koćak _____

zukel _____

ćhinel _____

žamba _____

laćharel _____

zeleno _____

3. Xramosaren po jekh alav savo širdel/ astarel e dine grafemença!

ć _____

kh _____

ćh _____

ph _____

ž _____

th _____

ž _____

j _____

4. Keren propozície e dine alavença!

coxa: _____

ćik: _____

ćhinel: _____

zeno: _____

žamba: _____

f F

O ašunipen thaj e grafème f, F

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafèma f. Sode silàbe si and-o svàko alav?

o fo-ros
foros
e fo-ru-ră
forură

i fa-mi-li-a
familia
e fa-mi-li-e
familie

i fe-lăs-tra
felăstra
e fe-lăs-tre
felăstre

2. Drabaren e anava. Xulaven len and-e silàbe thaj xramosaren and-e kherorra sode silàbe si and-o svàko anav!

Florin

Flaviu

Fabian

Florentina

3. Drabaren e alava. Thon pašal lenŕe jekh trebutno alav. Keren e arakhle sintagmença po jekh propozicia!

purano _____

uço _____

terno _____

purani _____

ući _____

terni _____

purane _____

uće _____

terne _____

4. Drabaren o tøksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

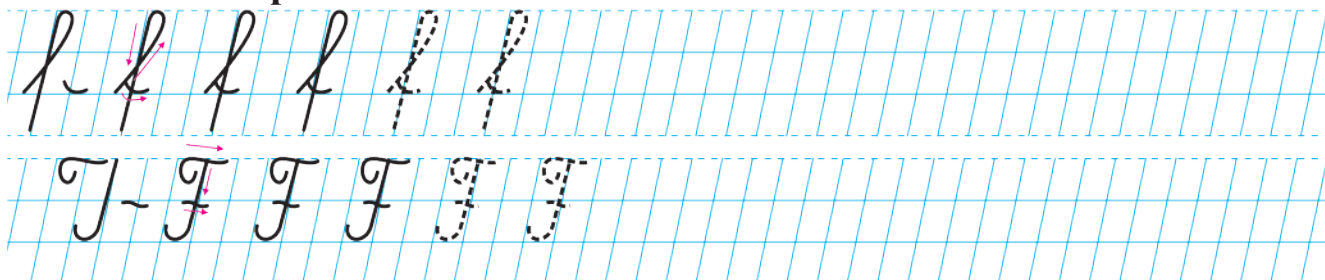
Miri familia

Man si man jekh bari vi šukar familia: o dad, i daj, o papus, i mami, duj phrala, trin phenă vi me. Ame bešas and-o foros. Amaro foros si tikno, purano vi šukar.

Miro dad si siklărno. Vov kerel buti k-i Škola Filiaši kaj siklărel le ćhaven i rromani ćhib. Miri daj kerel buti k-jekh asociacia vaš i edukacia. Voj marel pes kaj e ćhavore thaj e ćhajoră te ašti te phiren k-i škola.

Amen si amen jekh šukar kher kaj si les bare felăstre. Butvar, savore zene bešas khethanes te dikhas jekh filmo. Fal man mišto ke si man jekh šukar familia.

5. Xramosaren palal o dino modèlo!

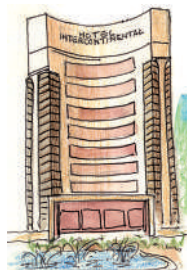

O ašunipen thaj e grafème h, H

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren i grafema h. Sode silabe si and-o svako alav?

o hi-po-po-ta-mo
hipopotamo
e hi-po-po-ta-mu-řa
hipopotamurā

o ho-te-lo = o ho-te-li
hotelo = hoteli
e ho-te-lu-řa = e ho-te-lā
hotelurā = hotelā

2. Drabaren e alava. Thon pařal lenŕe jekh trebutno alav. Keren e arakhle sintagmenča po jekh propozicia!

pharo _____	thulo _____	ćhindo _____
phari _____	thuli _____	ćhindi _____
phare _____	thule _____	ćhinde _____

3. Drabaren e alava. Thon pařal lenŕe jekh trebutno alav palal o dino modelo!

<u>phagel</u>		<u>ćhudel</u>	
me phagav	ame phagas	me ćhudav	ame _____
tu _____	tume	tu _____	tume ćhuden
vov phagel	von _____	vov _____	von _____
voj _____		voj _____	

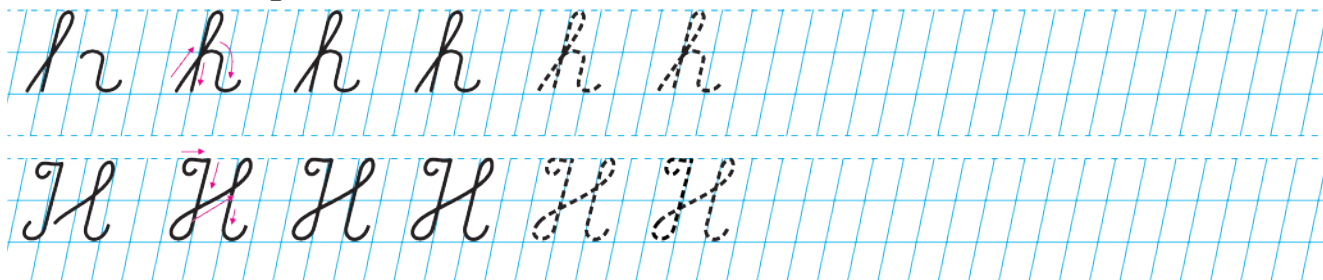
4. Drabaren o tēksto palal kodoja xramosaren les and-e řartorre!

O hipopotamo

O hipopotamo, sar vi o elefanto, but mangel o pani. Vi vov si jekh baro zivutro thaj but pharo. Vi te vov si pharo aj thulo, vov ařti te najol but sigo and-e bare panā.

Tume prinzaren vi tume avere zivutren, save ziven pařal o pani thaj sine sa kadja bare?

5. Xramosaren palal o dino modelo!

KLASAQE BUTĂ

1. Pheren o avutno tabèlo palal o modèlo!

Me	kerav	Ame	
Tu	keres	Tume	
Vov		Von	
Voj			

Me		Ame	kinas
Tu	kines	Tume	
Vov		Von	
Voj			

2. Keren e alavenqo butipen!

balo - bale

foros - _____

hotelo - _____

familia - _____

hipopotamo - _____

felăsta - _____

lovo - _____

kurko - _____

3. Xramosaren e silàbe thaj xramosaren e arakhle alava!

ker - ko _____ zu - mi _____ ki - ra - vel _____

ki - del _____ pe - kel _____ i - ca - li _____

co - xa _____ u - li - ca _____ his - to - ri - a _____

4. Keren propozìcie e dine alavença!

foros: _____

familia: _____

hotelo: _____

hipopotamo: _____

REKAPITULÀCIA

1. Keren e zute pala o modèlo!

patrin - patrina

coxa - _____

phral - _____

éar - _____

thav - _____

éhuri - _____

buzno - _____

zivutro - _____

2. Xramosaren e alava kaj si len amboldino/ mamujutno sènso!

baro _____

kalo _____

kathe _____

nasul _____

opre _____

nevo _____

3. Xulaven and-e silàbe e dine alava!

paruvel - _____

xal - _____

gilabel - _____

ažutil - _____

zanel - _____

mangel - _____

4. Keren propozìcie e dine alavença!

rašaj: _____

khandel: _____

phabaj: _____

éaro: _____

milaj: _____

EVALUÀCIA

1. Xulaven and-e silàbe e dine alava!

arakhel _____ phuri _____
šov _____ buzni _____
ćorel _____ zamutro _____
khandel _____ foros _____

2. Xramosaren po duj alava save śirden/ astaren e grafemenća!

h _____ ćh _____
f _____ ć _____
ź _____ c _____
3 _____ kh _____

3. Keren o butipen vaś e alava!

zeno - _____ them - _____
źamba - _____ kher - _____
foros - _____ phuro - _____
hotelo - _____ ćhavo - _____

4. Drabaren e alava. Thon paśal lenθe jekh trebutno alav!

laćho _____ phuro _____
laćhi _____ phuri _____
laćhe _____ phure _____

5. Pheren o avutno tabèlo palal o modèlo!

Me	mangav	Ame	mangas
Tu		Tume	
Vov		Von	
Voj			

Me		Ame	
Tu	phenes	Tume	
Vov		Von	phenen
Voj			

6. Sode silàbe si and-o svàko alav? Xramosaren and-e štartorre e silabenço gin!

foros hotelo zuvli zàmba zivutro

7. Xramosaren po jekh alav savo širdel/ astarel e dine grafemença!

3 _____ p _____

c _____ x _____

v _____ n _____

m _____ g _____

8. Drabar e silàbe thaj xramosar e arakhle alava!

pu-rum _____ du-dum _____

daj _____ pa-pin _____

pha-baj _____ ze-bra _____

tha-gar _____ buz-no _____

9. Xramosaren telal svàko gin i trebutni silàba, xramosaren e alava thaj drabaren i arakhli propozicia!

1 = I 3 = ra 4 = fa 7 = maj 5 = si 6 = o

11 = vu 8 = u 12 = tro 10 = zi 9 = óo 2 = ži

1 2, 3, 4 5 6 7 8, 9 10, 11, 12

V. MILAJ, KHAM, TATIPEN

O ašunimata thaj e grafème ě, ě, ō, ů

1. Dikhen e ětre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren e grafème ě, ě, ō, ů. Sode silàbe si and-o svàko alav?

O điv ba-rŕl si-go.
O điv barŕl sigo.

E ter-ne den vast le ter-năn.
ter - năn.
E terne den vast le ternăn.
ternăn.

O pa-xoj bi-lŕl.
O paxoj bilŕl.

Me mothovav *kerdem*, sar e kakavară.
Tu vakerca *kerdom*, sar e xanotară.
Vov sborizel *kerđŕm*, sar e riĉhinară.
Voj phenel *kerđŭm*, sar e zambašă.

o đes = o đives = o ges
e đesa = e đivesa = e gesa

i lulugi = i luludĭ
e lulugă = e luludă

inklel = inklŕl = inklol = inklŭl
lilem = lilŕm = lilom = lilum
ĉhendem = ĉhindŕm = ĉhindom = ĉhindŭm

2. Drabaren e alava. Thon pašal lenŕe jekh trebutno alav palal o dino modŕlo!

baro > barŕl parno > _____ tikno > _____

lolo > lolŕl kalo > _____ xarno > _____

baro > barŕl = barărel pes luludŕl = luludărel pes

tato > tatŕl = _____ bilŕl = _____

xarno > xarnŕl = _____ tiknŕl = _____

3. Pheren e ĉŭce thana e trebutne alavenĉa!

<u>kerel</u>		<u>anel</u>	
me kerdŕm	ame kerdăm	me _____	ame _____
tu kerdăn	tume _____	tu andăn	tume anden
vov _____	von kerden	vov _____	von _____
voj _____		voj _____	

4. Drabaren e alava. Thon pašal lenŕe jekh trebutno alav palal o dino modëlo!

so?	kana?	so?	kana?
o anglomilaj	anglimilaje	luj	lujne
o milaj	_____	marci	_____
angloivendo	angloivendo	tetradř	tetradřine
o ivend	_____	řoj	_____
		parařtuj	parařtujne
		savato	_____
		kurko	kurke

5. Drabaren o tëksto palal kodoja xramosaren les and-e řtartorre!

O anglomilaj

Palal o ivend, avel o anglomilaj.

Akana e dësa si bare, tha' e rãřã xarnön.

O paxoj andar e panã bilöl, thaj e lenã barön.

O kham si zoralo thaj avri tatöl but. P-i phuv inklöl i zeleno čar thaj e rukha luludön.

E čhave thaj e terne kiden e lulu dã vaj kinen len katar e luludãřã thaj den len ka-e ternã.

Vi me kerdöm kadja. Gelöm and-i bar thaj lilöm jekh řukar loli luludř te astarel la miri amalin ka-o kan. I phen čhindãř vi voj luludã andar i bar, sar phenel pes and-i dři:

„Thaj gelem me and-i bar,

Čhindem luludř řukar,

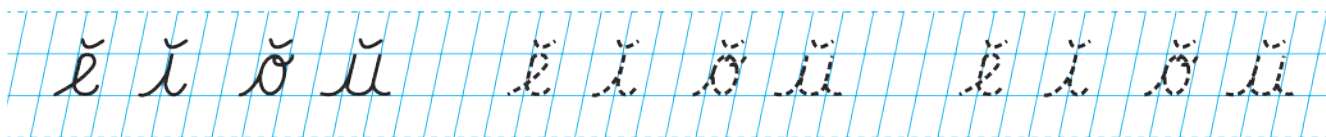
Thovdem la ka-o řero

Te kames munro ilo!”

Siklöven vi tume kadaja dři!

6. Xramosaren palal o modëlo!

KLASAQE BUTĂ

1. Pheren o telutno tabèlo e trebutne alavença!

kon?	adës	iz
Me	kerav	kerdöm
Tu		
Vov		
Voj		
Ame	keras	kerdäm
Tume		
Von		

2. Drabaren e alava thaj xramosaren andar savo alav kerdile von!

lolöl → lolo

kalöl → _____

matöl → _____

ternöl → _____

rätöl → _____

phuröl → _____

tiknöl → _____

3. Thovindoj o pučhipen „so kerdöl?“, xramosaren e alava palal o dino modèlo!

terno – ternöl

phuro - _____

baro - _____

kalo - _____

lolo - _____

tato - _____

4. Xramosaren e alava palal o dino modèlo!

pani – pană

butĩ - _____

luludĩ - _____

bali - _____

bakri - _____

piri - _____

rakli - _____

5. Xramosaren e pučhimata vaš e amboldimata!

Pučhipen: _____

Amboldipen: And-o fòros me dikhlem le ternën.

Pučhipen: _____

Amboldipen: Va, kamav te drabarav o lil.

Pučhipen: _____

Amboldipen: Me zav te rodav butĩ.

q Q

O ašunipen thaj e grafème q, Q

1. Drabaren e alava amboldindoj ka-e pučhimata. Trujaren i grafèma q. Phenen sar drabarel pes i grafèma q and-i svàko situàcia!

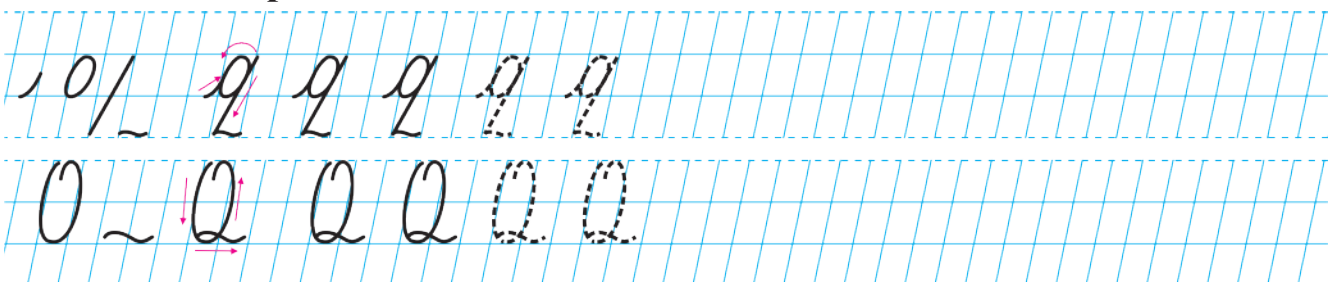
kon?	kasqe?		
me	man-qe	→	man-qe
tu	tu-qe	→	tuqe
vov	les-qe	→	lesqe
voj	la-qe	→	laqe
ame	a-men-qe	→	amenqe
tume	tu-men-qe	→	tumenqe
von	len-qe	→	lenqe

Kasqo?	lesqo - lesqo phral	laqo - laqo phral	lenqo - lenqo phral
Kasqi?	lesqi - lesqi phen	laqi - laqi phen	lenqi - lenqi phen
Kasqe?	lesqe - lesqe phrala	laqe - laqe phrala	lenqe - lenqe phrala
Kasqe?	lesqe - lesqe phenă	laqe - laqe phenă	lenqe - lenqe phenă

2. Ambolden ka-o pučhipen *kasqe* thaj xramosaren i trebutni forma and-o tabelo. Keren jekh propozicia e arakhle alaveça!

Kon?	Kasqe?	I kerdi propozicia
me	manqe	O dad kinel manqe jekh lil.
tu		
vov	lesqe	
voj	laqe	
ame		
tume	tumenqe	
von		

3. Xramosaren palal o dino modèlo!

KLASAQE BUTĂ

1. Pheren o tabèlo e trebutne formença!

O puchipen	o dad		o phral	
Kon?	o dad	e dada		
Kasqe?	le dadesqe	le dadenqe		

2. Pheren o tabèlo e trebutne formença!

O puchipen	i daj		i çhaj	
Kon?	i daj	e daja		
Kasqe?	le dajaqe	le dajanqe		

3. Thoven and-e çúçe thana trebutne alava dikhindoj palal o modèlo!

lesqo lil laqo _____ lenqo _____

lesqi _____ laqi daj lenqi _____

lesqe amala laqe _____ lenqe rakle

lesqe _____ laqe phenă lenqe _____

4. Xramosaren and-o tabelo e alava save ambolden ka-o puçhipen „kasqe?”!

Kon?	me	tu	vov	voj	ame	tume	von
Kasqe?						tumenqe	

5. Xramosaren e puçhimata vaş e amboldimata!

Puçhipen: _____

Amboldipen: O lil si lesqo.

Puçhipen: _____

Amboldipen: I tikni çhaj dinăş luludă e dajaqe.

Puçhipen: _____

Amboldipen: I bibi kerel amenqe laçho xaben.

O ašunipen thaj i grafëma Ө

1. Drabaren e alava amboldindoj ka-e pučhimata. Trujaren i grafëma Ө. Phenen sar drabarel pes i grafëma Ө and-i svàko situàcia!

kon?

kasӨe?

kasӨar?

me man-Өe → manӨe
 tu tu-Өe → tuӨe
 vov les-Өe → lesӨe
 voj la-Өe → laӨe
 ame a-men-Өe → amenӨe
 tume tu-men-Өe → tumenӨe
 von len-Өe → lenӨe

man-Өar → manӨar
 tu-Өar → tuӨar
 les-Өar → lesӨar
 la-Өar → laӨar
 a-men-Өar → amenӨar
 tu-men-Өar → tumenӨar
 len-Өar → lenӨar

2. Drabaren e alava. Keren jekh propozìcia e alavença andar i palutni kolòna!

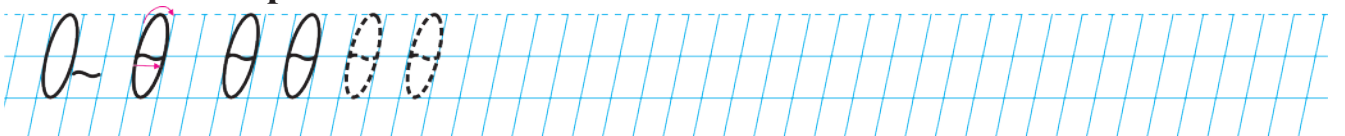
kon?	kaj/ kasӨe?	kasӨe?	i kerdi propozìcia
o dad	k-o dad	dadesӨe	
e dada	k-e dada	dadenӨe	

kon?	kaӨar/kajӨar?	kasӨar?	i kerdi propozìcia
o raklo	kaӨar o raklo	raklesӨar	
e rakle	kaӨar e rakle	raklenӨar	

3. Drabaren e alava. Keren jekh propozìcia e alavença save ambolden ka-o pučhipen „kasӨe?”!

kon?	kasӨe?	I kerdi propozìcia
me	manӨe	Miro amal avel manӨe te khelas amen khethanes.
tu		
vov	lesӨe	
voj		
ame		
tume		
von	lenӨe	

4. Xramosaren palal o dino modèlo!

KLASAQE BUTĂ

1. Drabaren e alava. Keren jekh propozicia e alavença andar i palutni kolòna!

kon?	kaj/ kasθe?	kasθe?	i kerdi propozicia
o raklo	k-o		
e rakle	k-e		

2. Thoven and-e ćuće thana trebutne alava dikhindoj palal o modèlo!

and-o vurdon = vurdonesθe	katar o phral = phralesθar
and-o lil = _____	andar o foros = _____
and-o ilo = _____	kaθar i daj = _____
and-i bar = _____	kaθar o dad = _____

3. Drabaren e alava. Keren jekh propozicia e alavença save ambolden ka-o pućhipen „kasθar?”!

kon?	kasθar?	I kerdi propozicia
me	manθar	O tikno ćhavo xudās o lil manθar.
tu		
vov	lesθar	
voj		
ame		
tume		
von	lenθar	

4. Xramosaren e pućhimata vaś e amboldimata!

Pućhipen: _____

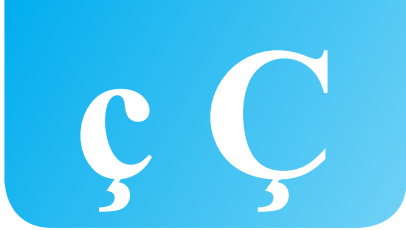
Amboldipen: O ćhavo zal dadesθe/ k-o dad.

Pućhipen: _____

Amboldipen: I bori avel gavesθar/ andar o gav.

Pućhipen: _____

Amboldipen: Mirri phen kindās i coxa rromnăθar/ katar i rromni.

O ašunipen thaj e grafeme ç, Ç

1. Drabaren e alava amboldindoj ka-e pučhimata. Trujaren i grafema ç. Phenen sar drabarel pes i grafema ç and-i svàko situàcia!

kon?

me →
tu →
vov →
voj →
ame →
tume →
von →

kaça?

mança
tuça
leça
laça
amença
tumença
lença

2. Drabaren e alava. Thon pašal lenŕe jekh trebutno alav palal o dino modèlo!

kon?

o dad
e dada
o čhavo
e čhave
i daj
e daja

kaça?

e dadeça
e dadença

e čhavença
e dajaça
e dajança

so?

o vurdon
e vurdon
o kašt
e kašta
i phakh
e phakha

soça?

vordoneça
vurdonença

e phakhaça

3. Drabaren o tèksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

Aven mança!

Amaro papus mothovel amenqe sa i vrjama: „Aven, aven mança te sikavav tumenqe and-o veš e čara thaj e rukha, te prinžaren len!”. Ame gelām and-i bar e školaqi thaj akhardām vi le averen te aven:

- Čhavalen aj čhajalen, aven vi tume amença te siklōvas e vešesqe čara, luludā aj rukha!

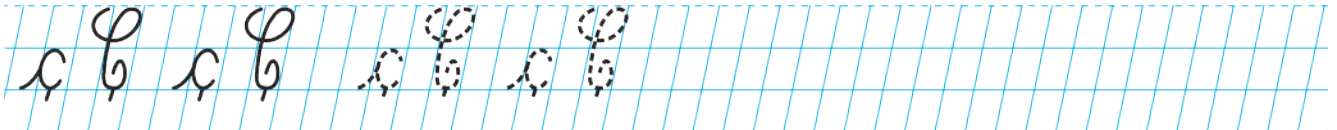
I rajni siklārni šundās amen thaj akhardās vi voj le siklōvnen aj le siklōvnān:

- Siklōvnealen, sklōvnālen, aven vi tume lença! Jekh amalin maj tikni mandar avili pašal mande thaj vakārdās manqe:

- Mekh vi man te zav tuça!

- Mišto, atunć le tuça tire phrales vi tire phenā aj av le leça thaj laça k-o veš! Akana, ame sa sam lošale, andar kodoja ke prinžaras e vešesqe čara, rukha aj luludā.

4. Xramosaren palal o dino modèlo!

KLASAQE BUTĂ

1. Pheren o tabèlo e trebutne formença!

Kon?	me	tu	vov	voj	ame	tume	von
Kaça?	mança			laça			lença

2. Thoven and-e çuće thana trebutne alava dikhindoj palal o modèlo!

o dad - e dadeça	e dada - e dadença
o çhavo - _____	e çhave - _____
i phuri - _____	e phură - _____
i daj - _____	e daja - _____

3. Thoven and-e çuće thana trebutne alava dikhindoj palal o modèlo!

lesqo dad laqo _____ mirro _____
 lesqi _____ laqi phen tiri _____
 lesqe _____ laqe _____ amare _____

4. Xramosaren e puçhimata vaş e amboldimata!

and-o fòros = forosøe	kaøar o dad = dadesøar
and-o gav = _____	andar o gav = _____
and-o vast = _____	kaøar i phen = _____
and-i godĩ = _____	kaøar o phuro = _____

5. Ambolden k-e puçhimata thaj xramosaren e arakhle fòrme and-o tabèlo!

Puçhipen: _____

Amboldipen: O rrom zal k-o abäv e vurdoneça.

Puçhipen: _____

Amboldipen: O zamutro avel khere jekhe şukare borăça.

Puçhipen: _____

Amboldipen: O terno zal k-i škòla pesqe amaleça.

ä Ä ë
Ë İ İ

E ašunimata thaj e grafeme ä, Ä, ë, Ë, İ, İ

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren e grafeme ä, ë, İ. Sode siläbe si and-o sväko alav?

o ĩm-pä-ra-to = o tha-gar
 ĩmpä-rato = thagar
 e ĩm-pä-ra-tu-ră = e tha-ga-ra
 ĩmpä-ratură = thagara

o kher = o khër
 kher = khër
 e khe-ra = e khë-ra
 khe-ra = khëra

sİ = si

khëlel = khelel

šİl = šil

2. Drabaren o tēksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre!

But kamle ćhavalen thaj ćhajalen!

Sine but manuša save zanen o purano lav thagar, tha' sine vi aver save bistarde kadaja дума thaj phenen ĩmpä-rato, kadja sar vakären e gaze. Sa kadja, sine aver zene, save vakären: *sİ, šİl, khër, khëlel*... thaj na mothoven sar averende, kaj sine maj but: si, šil, kher, khelel.

Ame si te zanas ke e vaka ä, ë thaj İ nana-i andar amari ćhib von sine line gazikane ćhibëndar. Ame dikhas vaj šunas len numaj and-e lava save aven andar aver ćhibă.

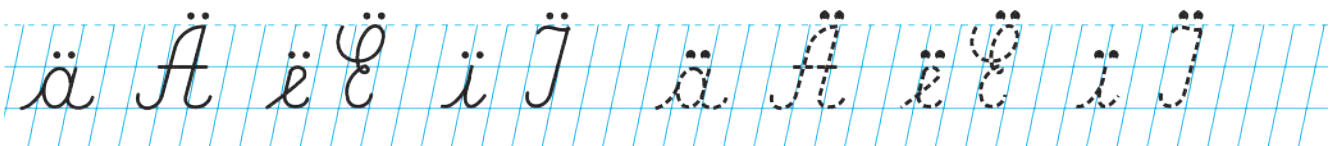
Te xramosaras kadja!

o thagar
 o kher
 o šil
 khelel

Te paruväs kadala lava!

o ĩmpä-rato
 o khër
 o šil
 khëlel

3. Xramosaren palal o dino modēlo!

KLASAQE BUTĂ

1. Xramosaren e alavenqe zute palal o dino modèlo!

kalo - parno

užo - _____

opre - _____

sano - _____

tato - _____

nevo - _____

baro - _____

dur - _____

šukar - _____

sigo - _____

2. Drabaren e silàbe thaj xramosar e arakhle alava! Keren lença propozície!

gïn - do _____ žam - ba _____ ži - ra - fa _____

kïm - po _____ gi - li _____ in - ge - rel _____

u - žo _____ man - gel _____ ru - gi - sa - rel _____

3. Xramosaren grafemença e dine gina!

2 _____

8 _____

5 _____

7 _____

6 _____

3 _____

4. Keren propozície e dine alavença!

ïmpärato: _____

kïntari: _____

šil: _____

à è ì ò ù

E ašunimata thaj e grafème à, è, ì, ò, ù

1. Dikhen e ćitre thaj drabaren e alava save si telal lenŕe. Trujaren e grafème à, è, ì, ò, ù. Sode silàbe si and-o svàko alav? Drabaren o tĕksto palal kodoja xramosaren les and-e štartorre.

o pà-pus
pàpus

o pè-ta-lo
pètalo

i fa-mì-li-a
familia

i cò-xa
còxa

i par-ti-tù-ra
partitùra

2. Drabaren e alava. Xulaven len and-e silàbe!

Sar xramosarasa maj dur?

Ŗi akana, ame xramosardăm e gazikane lava kadja: an, Ana, caxra, ciknida coxa, del duma, elefanto, Ene, familia, foros / forură, gido, xanotară, hipopotamo, hotelo / hoteli, Ina, Irina, împărato, kakură, kampil, katuna, kokalo, Lina, magazin / magazinură, mami, muca, Nana, Nina, paparuda, papus, paramisi / paramići, podo, Rina, Rona, rićhinară, salivari, sinia, sirimi, zeleno, źamba, źirafa, zambašă. Kadala dume si te xramosarass len kadja: an, Àna, càxra, ciknida, còxa, del dùma, elefànto, Ène, famìlia, fòros / fòrură, gido, xanotàrà, hipopotàmo, hotèlo / hotèli, Ìna, Ìrina, ìmpàràto, kàkură, kàmpel, katùna, kòkalo, Lina, magazino / magazinură, màmì, mùca, Nàna, Nìna, paparùda, pàpus, paramisi / paramići, pòdo, Rina, Ròna, rićhinàrà, salivàri, sinia, sirimi, zèleno, źàmba, źiràfa, zambàšă.

E aver rromane lava xramosaren pen bi te sikavas kaj perel o akcĕnto. Vov arakhel pes k-o agor e lavesqo.

hotèlo _____

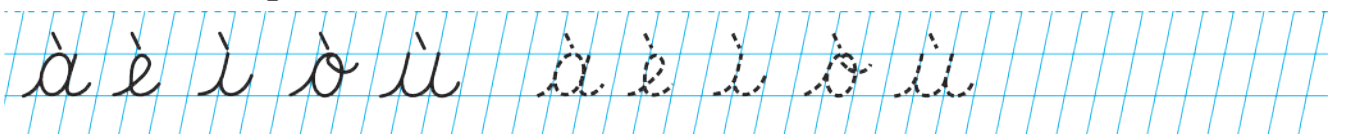
sinia _____

3. Drabaren e alava. Thon pašal lenŕe jekh trebutno alav. Keren e arakhle sintagmença po jekh propozicia!

gàlbeno lil gálbeno patrin zèleno _____ zèleno _____

gàlbena lila gálbena patrina zèlena _____ zèlena _____

4. Xramosaren palal o dino modèlo!

KLASAQE BUTĂ

1. Cirden jekh linia telal e alava and-e save si jekh andar e grafeme: à, è, ì, ò, ù!

O berś si kerdo andar deśuduj čhona. Jekh čhon si kerdo andar 30 vaj 31 dīvesa thaj and-i Februàra si 28 vaj 29 dīvesa. E dīvesenqo gin andar i Februàra na si sajekh and-o svàko berś. I Februàra si la 28 dīvesa, nùmaj andar śtar and-e śtar berśa si la 29 dīvesa. Śtar kurke keren jekh čhon thaj eġta dīvesa keren jekh kurko. E berśesqe berśivaxta si śtar: o anglomilaj, o milaj, o angloivend thaj o ivend.

2. Cirden jekh linia kaθar o čhon ka-e trebutne berśivaxta!

o Jùnio			i Februàra
o Trintonaj	anglomilaj	milaj	i Septèmbra
o Maj			i Januàra
o Àgusto			i Oktòbra
o Żùlio	ivend	angloivend	i Novèmbra
o Aprìlo			i Decèmbra

3. Xulaven and-e silàbe e avutne alava!

Januara: Ja - nu - à - ra Maj _____ Septèmbra _____
Februàra _____ Jùnio _____ Oktòbra _____
Trintonaj _____ Żùlio _____ Novèmbra _____
Aprìlo _____ Àgusto _____ Decèmbra _____

4. Drabar e propozicie! Xramosar palal lenθe *Ć* kana si éaće vaj *B* kana na si éaće!

O berś si les deśuduj čhona. _____ Śov kurke keren jekh čhon. _____

O čhon si les deśuduj čhona. _____ I Januàra si ivendesθe.

And-jekh kurko si eġta dīvesa. _____ And-jekh čhon śaj te aven 29 dēsa. _____

rr Rr

O ašunipen thaj e grafème rr, Rr

1. Drabaren e alava amboldindoj ka-e pučhimata. Trujaren i grafèma rr. Sode silàbe si and-o svàko alav?

i rroj
rroj
e rro-ja
rroja

o rrom
rrom
e rro-ma
rroma

i rrom-ni
rromni
e rrom-nã
rromnã

o a-rro
arro

e a-rre
arre

i tharr
tharr

e tha-rra
tharra

o barr
barr

e ba-rra
barra

man-ro = ma-rro = man-gro = man-dro
manro marro mangro mandro

pun-ro = pi-rro
punro pirro

2. Drabaren e alava. Thon pašal lenðe jekh trebutno alav. Keren e arakhle sintagmença po jekh propozìcia!

rromano _____ savorro _____

rromani _____ savorri _____

rromane _____ savorre _____

murro = mirro = munro = morro _____

murri = mirri = munri = mirri _____

murre = mirre = munre = mirre _____

3. Drabaren e alava. Thon pašal lenðe jekh trebutno alav!

lil → lilorro

čhaj → čhajorri

čhavo → čhavorro

bori → bororri

raklo → _____

daj → _____

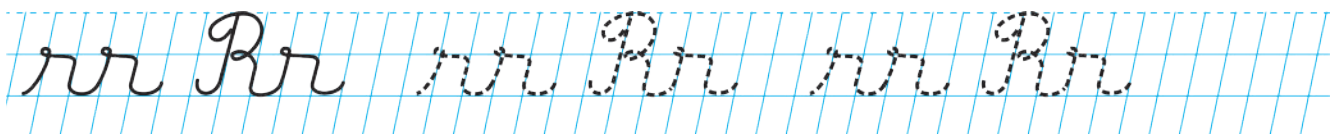
dad → _____

rakli → _____

gad → _____

phen → _____

4. Xramosaren palal o dino modèlo!

Hej, rromalen, ašunen!

Hej, rromalen, ašunen!
Tumare čhaven tume kamen,
Von avena pal' tumenθe
Thaj kerena sar amenθe!

Refrèno
Žinzirinzi Bubamara,
Šužie, parnie!

Av tu maŋça, av borie!
Žinzirinzi Bubamara,
Šužie, kalie!

Av tu maŋça, rromnörrie!

Hej, čhajalen, ašunen!
Le terne čhaven tume kamen,
Von si o berand khere,
Thaj i baxt tumenqe anen!
Refrèno

Hej, rromalen, ašunen!
Tumare zuvln tume kamen,
Von si sovnakaj an-kher,
So sas dino katar o Del!
Refrèno

Hej, rromnlen, ašunen!
Tumare muršen tume kamen,
Bari pativ lenqe lenqe den,
Zorale tume t-ačhen!
Refrèno

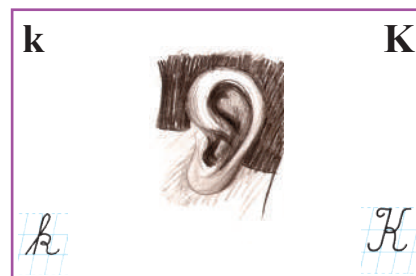
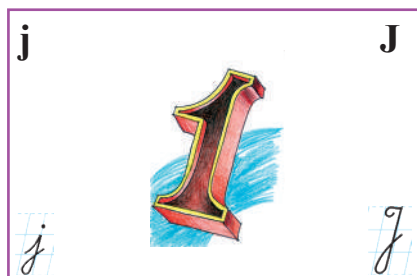
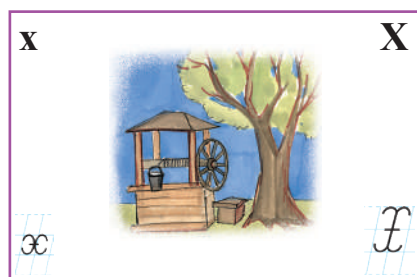
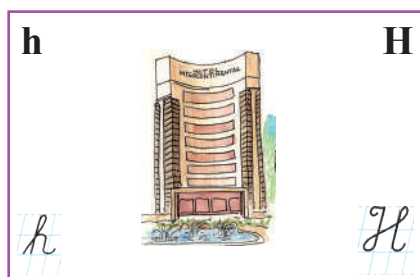
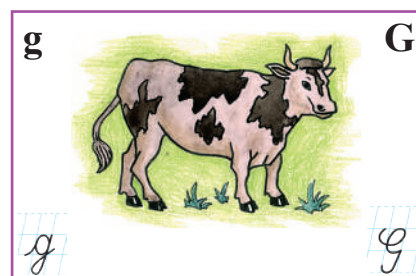
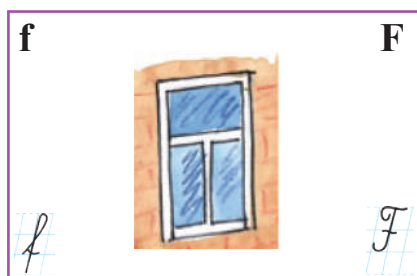
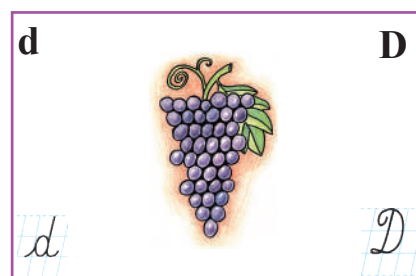
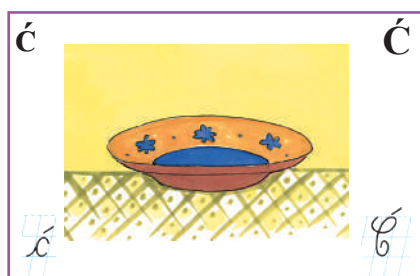
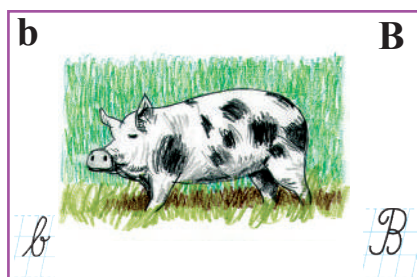
Hej, phralalen, ašunen!
Zor si tumen te na bistren,
Na bešen, aven tume
O čaćipen te roden!
Refrèno

(O tèksto: Gheorghe Sarău)

O alfabeto e rromane čhibăqo

Kuč čhavalen thaj čhajalen! Akana tume siklile savorre grafeme e rromane alfabetosqe. Tume ašti te xramosaren thaj te drabaren kòrkorre. Siklòven maj dur, drabaren sa vrjăma, k-ašti te zanen po but!

kh **Kh**

kh *Kh*

l **L**

l *L*

m **M**

m *M*

n **N**

n *N*

o **O**

o *O*

p **P**

p *P*

ph **Ph**

ph *Ph*

r **R**

r *R*

rr **Rr**

rr *Rr*

s **S**

s *S*

ś **Ś**

ś *Ś*

t **T**

t *T*

th **Th**

th *Th*

u **U**

u *U*

v **V**

v *V*

z **Z**

z *Z*

ž **Ž**

ž *Ž*

ž **Ž**

ž *Ž*

Žanes?

palal o Alfonz Bednar

Sas jekhvar jekh kašt,
Kodole kaštes sas les dešuduj ranika,
P-i svàko ranik sas štar ćirikěnqe kherorra.
And-o svàko kherorro sas efta terne ćiriklõrrã.

Svàko ranik jekh ćhon si,
E ćiriklãnqo kherorro - o kurko si,
E efta terne ćiriklõrrã – o sasto kurko si,
Ginaven len khethanes!

Kadava kašt si sar kher,
Žanen kodova,
Žanen lačhes:
Kadava si o berś!

Te siklõvas maj but!

E kurkesqe dīvesa:

1. Lujdīves
2. Marcidīves
3. Tetradi
4. Žojdīves
5. Paraštuj
6. Sāvato
7. O purano kurko

E berśesqe ćhona:

1. Januàra	7. Žùlio
2. Februàra	8. Àgusto
3. Trintonaj	9. Septembra
4. Aprilo	10. Oktobra
5. Maj	11. Novembra
6. Jùnio	12. Decembra

Pučhimata aj mangimata

1. Sode dēsa si and-jekh kurko?
Save si kadala?
2. Sode kurke si and-jekh ćhon?
3. Sode ćhona si and-jekh berś?
Save si kadala?
4. Keren vi tume o rukh kaj si
mai opre. Sikaven p-e lesde e
ćhona, e kurke thaj e dīvesa.

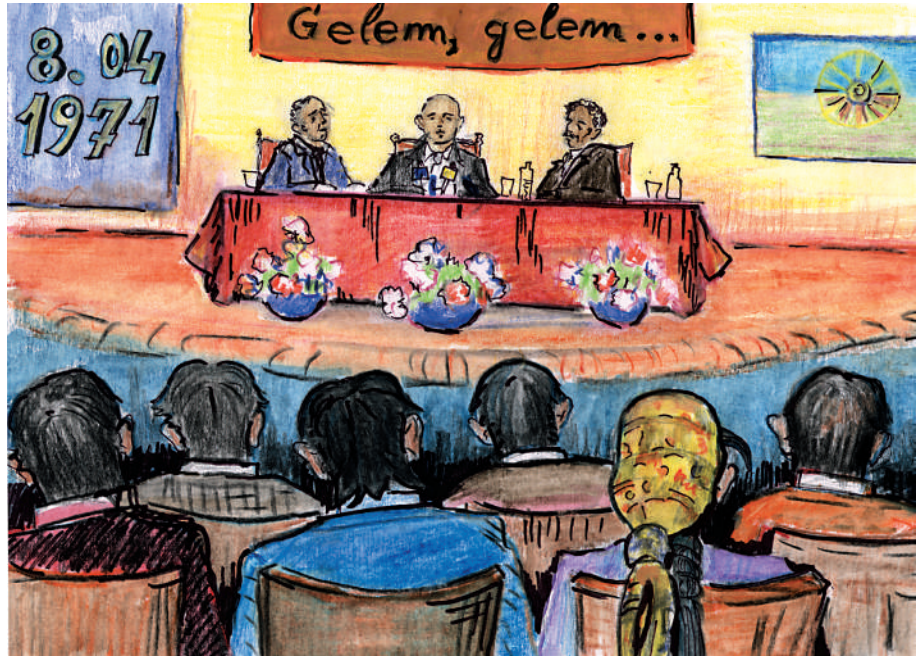
I čhib rromani

palal i Nikolèta Ćuràru

Amari chib rromani
Si li jekh gugli gili!
Si li i čhib gilabadi,
Gilabadi and-o gi.

Si li sumnakaj or kham,
Si li i čhib so maj šukar!
Jekh avgin so maj gugli!
Jekh rajni so maj lači!

Kon del lav rromano
Si les o tràjo sar jekh suno!
Anda-l savore khera,
Anda-l savore fòrură
Savore te akharen
Ke mukhle amen le gaze
Te das duma vi ame!

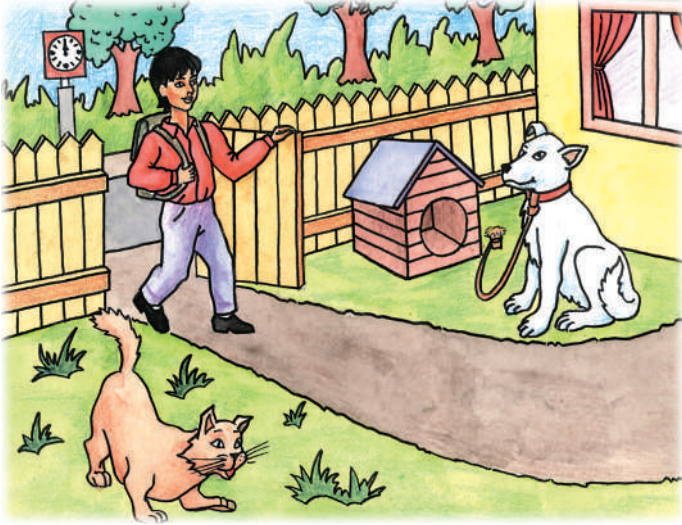
Te siklõvas maj but!

1. O rromano himno si „Gelem gelem”. Roden les ka-o šird/ astaripen e lilesqo.
2. O Maškarthemutno Dives e Rromenqo si 8 Aprilo.
3. O stăgo e rromenqo si jekh paš zèleno haj jekh paš bodlo/ albàstro. And-o lesqo maškar si jekh loli ròta/ truj.
4. I rromani khethani čhib si jekh. La si la maj but dialèktură.

Pučhimata aj mangimata

1. Ginaven o tèksto!
2. Sar si i čhib rromani?
3. Sar si o tràjo e manușesqo kaj del duma rromanes?
4. Savi rig andar i poezia čhajlõl tut maj but? Sosdar?
5. Roden o rromano himno ka-o šird/ astaripen e lilesqo. Zumaven te gilaben les.

O bilèto

Kuç dajë,
 Bistardem të përnarë
 tuqe ke adës besarë k-i
 shkollë maj but jekhe
 çasoça. Atesarë kherë
 ka-e çasurë 13:30.

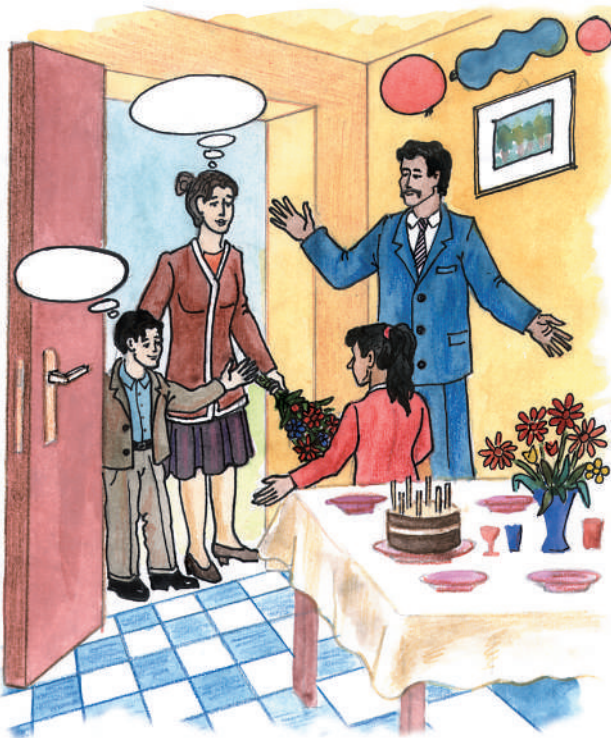
O Robert

O púchipen	O mboldipen	I fòto
1. Kasqe si xramosardo o bilèto?	_____	
2. Savo si o mesàžo e biletosqo?	_____	
3. Kon xramosarel o bilèto?	_____	

4. Xramosar tire paposqe, p-o telutno than, jekh bilèto and-o savo te naisares lesqe vaş vaş e dinimata save kindës tuqe!

Handwriting practice area with blue grid lines and a dashed midline.

O akharipen

Kuó.....
Kurke, 14 júnio, k-i
óra 13, inkerarv mirro
bijandipnasgo díves.
Akhar vi tut.
Arakhas amen ka-o
„Paramicengo kher“.
Azukerav tut bare
kamipnaça.

.....

1. Te dikhas savi si!

- i astaripnasqi formùla;
- o mesàzo;
- kon telxramosarel o akharipen.

2. Ker vi tut jekh **akharipnasqo lil / invitàcia** and-i savi te akhares tire daden te lien kotor k-e školaqo barodíves!

E baxtāqo lil

Lošale Baredīvesa!

Akama ke si e Jvendesge Baredīvesa, kamas tumenge sastipem, baxt thaj lošalimata pašal tumare kuć manusa!

Baxtalo Krecumo!

1. E baxtāqo lil si kerdo andar!

- jekh ćitro palal o evenimēnto vaś savo si kerdo;
- jekh baxtārīpnasqo mesāzo.

2. Ker vi tu jekh baxtāqo lil vaś e Patradāqe Baredīvesa!

A large green rectangular area with a dashed border, containing a vertical line on the right side and several horizontal lines for writing.

O lil

8 àgusto 2016

Kuċ dajje,

Akana ke si tiro d'ives, kaman te
phenar tuge sode but kaman tut.
Naisarar tuge ke grizisar man-
tar. La o vaet des man laċhe matura.
Tu heres o maj laċho xaben.
Sem lojali ke tu san pasal manja.

Kaman tut,
Kamelia

1. And-jekh lil arakhas!

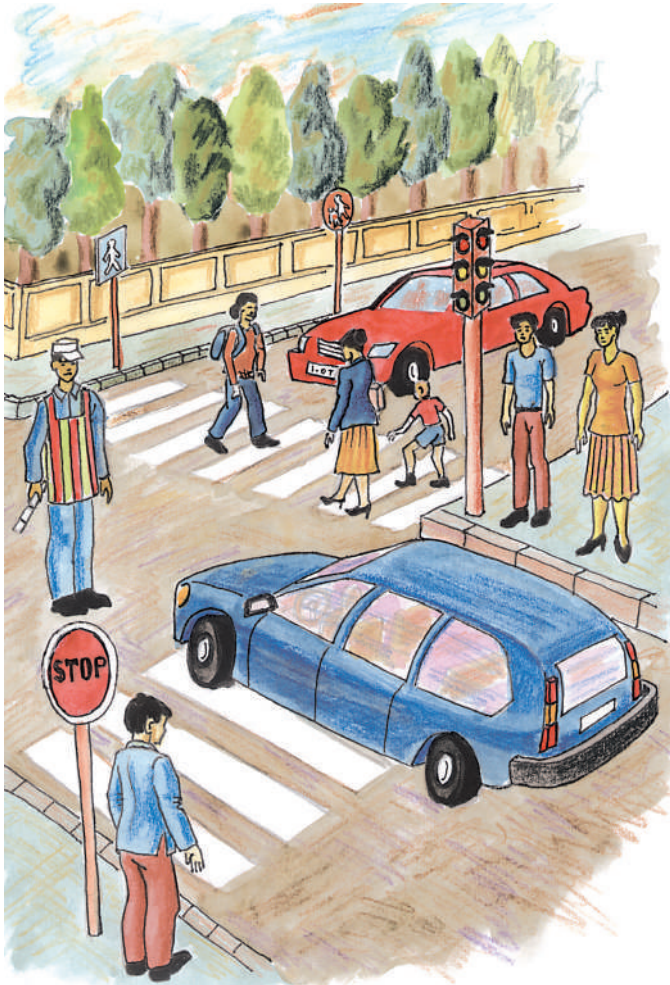
- i dàta;
- e astaripnasqi formùla;
- o mesàžo;
- phandipnasqi formùla;
- kon telxramosarel o akharipen.

2. Ašti te avelamen vi zenutnelila savenqo anav si „žurnàlurà”. And-jekh žurnalo xramosaras sa so ame kamas. Kadala bută na trebal te drabarel len konik!

3. Xramosar tu akana jekh lil vaš tiri mai laċhi amalin/ tiro maj laċho amal!

A large area of blue-lined handwriting practice paper with a dashed purple border.

E cirkulaciaqe sikavimata thaj règele

1. So si sikavdo and-o cìtro?
2. Kaθar nakhen e manuša o drom?
3. So sèmnurà vastden e manušen te phiren mišto p-e droma, vaj te traden mišto e automobilurà?
4. K-o savo rang e dromidudesqo šaj te nakhen e manuša p-o nakhavipen vaš e manuša!
5. Sar trebal te phiraven pen e čhave vaj e bare manuša kana nakhen o drom?
6. Sar akharel pes o manuš andar o maškar e dromesqo? Savo si lesqi butĩ?
7. So cirkulaciaqe règele maj prinžaren tume!

8. Cirden jekh linia maškar e cirkulaciaqe sikavimata thaj lenqo anavãripen!

e manušenqo
drom si ačhavdo

nakhavipen vaš
e manuša

autobuzosqo
ačhavipen

drom vaš e
manuša save
žan telal

hospitòlo

I palutni rekapitulàcia 1

1. Xramosaren save si e rromane alfabetosqe grafème?

2. Xramosaren po jekh alav e grafemença: *c, x, j, k, ś, ź, ʒ, ǎ, q*. Keren e arakhle alavença po jekh propozìcia!

I grafèma	O alav	I propozìcia
ć		
k		
ś		
j		
z		

3. Xramosaren o mamujutno/ amboldino lav vaś e dine alava. Keren po jekh propozìcia e arakhle alavença!

sano ≠ *thulo*

Mirre kakos si les jekh thulo bakro.

sano ≠ _____

kathe ≠ _____

tele ≠ _____

bikinel ≠ _____

kalo ≠ _____

4. Xulav e avutne alava and-e silàbe. Xramosar len palal kodoja and-o telutno tabèlo palal e silabenqo gin: *lil, phuro, aresel, kinel, rromanes, mas, daj, ternipen, kan, raklo, çhavo, gilabel, rroj, avel, akharel, bašavel!*

jekh silàba	duj silàbe	trin silàbe

5. Pheren o avutno tabèlo palal o modèlo!

Me	kerav	Ame	
Tu	keras	Tume	
Vov		Von	
Voj			

Me		Ame	kinas
Tu	kines	Tume	
Vov		Von	
Voj			

6. Pheren o telutno tabèlo e trebutne alavença!

Kon?	Avdïves	Iz
Me	kinav	kindöm
Tu		
Vov		
Voj		
Ame		
Tume		
Von		

7. Xramosaren e alava palal o dino modèlo!

dand – danda
raklo - _____
muj - _____
pani - _____
abäv - _____
bori - _____
baj - _____
phen - _____
famìlia - _____

I palutni rekapitulàcia 2

1. Xramosar and-e ćúće thana i vokàla i vaj i paškonsonànta j!

O l__l anel le manušenqe barval__ pen, ma__ but zor tha__ ma__ but god__

2. Xramosar and-e ćúće thana i konsonànta x vaj h!

__arno	__o__avel	__aben
__orizònto	__odinil	__al
__u__ur	__istòria	__urdelin
__otèlo	__er	ba__talo

3. Xramosar and-e ćúće thana jekh andar e grafème z, ź vaj ž!

__oralo	__ivdo	mù__ika
prin__ordo	__uvli	__anel
__oj	bu__no	__èleno
a__ukerel	u__o	__ilto

4. Xramosar po jekh alav savo te širdel/ astarel e anglutne deše grafemenča andar o rromano alfabèto!

I palutni rekapitulàcia 3

1. Pheren e ćúće thana e trebutne alavença!

e ćhavesqo <u>lil</u>	e ćhavenqo <u>lil</u>	e amalesqo _____	e amalenqo _____
e ćhavesqi <u>phen</u>	e ćhavenqi <u>phen</u>	e amalesqi _____	e amalenqi _____
e ćhavesqe <u>lila</u>	e ćhavenqe <u>lila</u>	e amalesqe _____	e amalenqe _____
e ćhavesqe <u>phenă</u>	e ćhavenqe <u>phenă</u>	e amalesqe _____	e amalenqo _____

2. Agorisaren e propozicie amboldindoj k-e pućhimata, palal o dino modèlo!

Me avilòm (**kaθar?**) andar o fòros.

Tu gelăn (**kasθe?**) _____.

O dad avilăs (**kaça?**) _____ khere.

Mirro pàpus kindăs (**kasqe?**) _____ jekh il.

3. Xramosaren po trin alava and-e save!

• i grafèma *q* te drabarel pes:

- **k**: tuqe, _____, _____, _____.

- **g**: manqe, _____, _____, _____.

• i grafèma *d* te drabarel pes:

- **t**: tuθar, _____, _____, _____.

- **d**: manθar, _____, _____, _____.

• i grafèma *ç* te drabarel pes:

- **s**: lileça, _____, _____, _____.

- **c**: mança, _____, _____, _____.

4. Ambolden k-e puçhimata thaj xramosarrn e arakhle fòrme and-o tabèlo!

Kon?	me	tu	vov	voj	ame	tume	von
Kasqo?	mirro		lesqo			tumaro	lenqo
Kasqe?	manqe			laqe	amenqe		
Kasθe?	manθe		lesde				
Kasθar?	manθar			ladar			lendar
Kaça?	mança				amendar		

5. Keren po jekh propozicia e alavença: *dadesqo, dajaqi, phralesdar, rrojaça!*

6. Keren po jekh propozicia e alavença andar i dujto kolòna!

kon?	kasθe?	I kerdi propozicia
me	manθar	
tu	tuθar	
vov	lesdar	
voj	laθar	
ame	amenθar	
tume	tumenθar	
von	lenθar	

7. Kiden and-o tumaro portofòlio pòze andar e ekskùrsie kaj tume sanas thaj kaθar e abáva andar i komunitèta. Sikaven len e siklärnäqe/ siklärnesqe thaj tumare kolegurånqe!

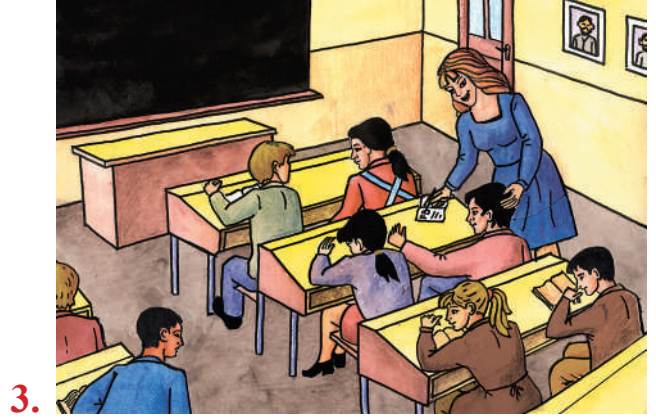
Xramosaripen palal e ćitre 1

Dikh e ćitre! Xramosar, and-e 5 propozície, jekh xarno tèksto palal o dino ćitro. Arakh jekh laćho título vaś tiro tèksto!

Xramosaripen palal e ćitre 2

Dikhen e ćitre! Xramosar, and-e 5 propozicie, jekh xarno tćksto palal e dine ćitre. Arakh jekh laćho tćtulo vać tiro tćksto!

Xramosaripen palal e ćitre 3

Dikh e ćitre! Xramosar, and-e 6 propozície, jekh xarno təksto palal e dine ćitre. Arakh jekh laćho título vaś tiro təksto!

Alavàri rromano – rumunikano, e alavença vi e formenća save si and-o lil

A

abăv, ~a – v. *băv*
ages – v. *adēs*
adēs – astăzi
agor, ~a – capăt, sfârșit
aj – și
akana – acum
akcènt/o, -ură – accent
akharel – a chema, a invita
akharel varekas zorales – a chema/ striga pe cineva cu voce tare
akhor, ~a – nucă
alosarel – a alege
ama – dar, însă
amal, ~a – prieten
amalin, ~a – prietenă
amaro (amari, amare) – al nostru (a noastră, ai noștri, ale noastre)
ambrol, ~a – pară
ame – noi
amen – pe noi
amença – cu noi
amenqe – nouă, ne, ni
amendar – din (de la, de către) noi
amende – în (la) noi
an! – adu!
anav, ~a – nume
andar – v. *an>ar*
andar kodoja ke – din cauză că; pentru că
andino (andini, andine) – adus (~ă, aduși, aduse)
and-o (and-i, and-e) – v. *an>o*
anel – a aduce
anglal – înainte(a), în față, în față

anglalkerel – a pregăti
angloivend, ~a – toamnă
anglomilaj, ~a – primăvară
anr/o, -e – v. *arro*
andar – din, de la
and-o (and-i, and-e) – în
arakhel – a găsi; a păzi
arakhle pen – (ei, ele) s-au găsit
anr/o, -e – ou
astarel – a prinde, a apuca
aști te – a putea, a fi în stare să
așunel – a auzi, a asculta
atunć – atunci
av! – vino!
avel – a veni; a deveni
aver – altul, alta, alții, altele
averen – pe alții, pe altele
avri – afară

B

bakr/i, -ă – oaie
bakr/o, -e – berbec
bal, ~a – păr, fir de păr
bal/o, -e – porc
bal/i, -ă – scroafă
bar, ~a /ă – gard; curte; grădină
barărel – a crește, a face mare; a cultiva
baro (bari, bare) – mare mari)
baröl – a deveni, a se face mare
barr, ~a – piatră
barvalo (barvali, barvale) – bog/at (-ată, -ați, -ate)
baś, ~a – sunet; voce, glas
băv, ~a – nuntă
baxt – noroc, șansă

baxtalo (baxtali, baxtale) – cu noroc, noroc/
os (-oasă, -oși, -oase)
berand, ~a – prăjină/ bâră de menținere a
cortului (așezată pe lungime, în partea supe-
rioară)
bešel – a sta; a locui
bi – fără
bibănqe – (dat.) mătușilor
bibăqe – (dat.) mătușii
bib/i, -ă – mătușă
bikinel – a vinde
bikindo (bikindi, bikinde) – vândut
bilöl – a se topi
bistardo (bistardi, bistarde) – uitat
bistarel – a uita
bisterdo (bisterdi, bisterde) – v. *bistardo*
bistrel – v. *bistarel*
bori, boră – mireasă; noră
bov, ~a – sobă; cuptor
but – mult; foarte
but/i, -ă – lucru; treabă
butvar – de multe ori, frecvent
buzn/i, -ă – capră

C

càxr/a, -e – cort
ciknìd/a, -e – urzică
còx/a, -e – fustă

Ć

ćacutno (ćacutni, ćacutne) – adevărat, drept;
veritabil
ćar, ~a – iarbă
ćar/o, -e – strachină, blid
ći – nu
ćiriki/i, -ă – pasăre

ČH

čhaj, ~a – fată (rromă)
čhajorri, čhajorră – fetiță (rromă)
čhav/o, -e – băiat; flăcău (rrom)
čhavorr/o, -e – băiețel (rrom)
čhej, ~a – v. *čhaj*
čhib, ~ă – limbă
čhindo (čhindi, čhinde) – tăiat; rupt; frânt
čhindöm (čhindom, čhindüm, čhindem)
– (var. *de perf.*) (eu) am tăiat, am rupt
čhinel – a tăia; a rupe
čhur/i, -ă – cuțit
čhurăça – (soc.-instr.) cu cuțitul
čhurănça – (soc.-instr.) cu cuțitele
čhurënça – v. *churănça*

D

dad, ~a – tată
daj, ~a – mamă
dajanqe – (dat.) mamelor
dajaqe – (dat.) mamei
dand, ~a – dinte
dandarel – a mușca
dar – frică, teamă
daral – a-i fi frică/ teamă
daralo (darali, darale) – fricos
darano (darani, darane) – v. *daralo*
daravel – a înfricoșa, a băga frica în cineva
dej, ~a – v. *daj*
dejanqe – v. *dajanqe*
dejaqe – v. *dajaqe*
Del – v. *Devel*
del – a da
del duma – a vorbi; a discuta
del muj zorales – a striga (tare)
del vast – a ajuta
den pen tele – (ei, ele) se dau jos
dës, ~a – v. *dives*
Devel – Dumnezeu
dikhel suno – a visa

dîl/i, -ă – cântec
dîv – grâu
dîves, ~a – zi
drakh, ~a – strugure
drom, ~a – drum; cale
dudum, ~a – dovleac
duj – doi, două
dùm/a, -e – cuvânt
dur – departe
dural – de departe

E

efta – șapte
elefânt/o, -ură – elefant
enă – nouă

F

fal man ke... – îmi pare că...
fal man nasul ke... – îmi pare rău că...
famili/a, -e – familie
felăstr/a, -e – fereastră
fòr/os, -ură – oraș

G

gad, ~a – cămașă; (pl.) haine
gav, ~a – sat
gaven>ar – din (de la; prin) sate
gaven>e – în (la) sate
gaves>ar – din (de la; prin) sat
gaves>e – în (la) sat
gažikano (gažikani, gažikane) – nerrom, care aparține altei etnii
gaž/o, -e – persoană de sex masculin din afara etniei rrome
gelem (<žal) – (eu) am mers
ges, ~a – v. *dus*
gid/o, -ură – ghid
gilaban – (ei, ele) cântă
gilaben – v. *gilaban*

ginel – a număra, a socoti; a citi
giv – v. *dîv*
godăver – deștept, deșteaptă, deștepți, deștepte
goj, ~a – cârnat
gon/o, -e – sac
gonorr/o, -e – săculeț; sacoșă
grast, ~a – cal
grùp/o, -ură – grup
gudlo (gudli, gudle) – dulce
guglo (gugli, gugle) – v. *gudlo*
guruv, ~a – bou
guruvn/i, -ă – vacă

X

xaben, xamata – mâncare
xal pes – a se mânca; (*fig.*) a se certa
xamos, xamata – v. *xaben*
xandr/o, ~e – v. *xarro*
xaning, ~a – fântână
xanr/o, -e – v. *xarro*
xaravl/i, -ă – curea
xarno (xarni, xarne) – scurt
xarnöl – a deveni scurt
xarr/o, -e – spadă, sabie
xer, ~a – măgar
xoxavel – a minți
xramosarel – a scrie
xurd/o, -e – mărunț, scund, pitic; copil micuț“).
xurdorro (xurdorri, xurdorre) – mărunțel, micuț; copilaș
xutăvn/i, -ă – v. *žamba*
xutel – a sări

H

haj – și
hipopotàm/o, -ă – hipopotam
hotèl/i, -ă – v. *hotèlo*
hotèl/o, -ură – hotel

I

i gil/i, -a – v. *dîli*
ilo, ile – inimă
împărăt/o, -ură – v. *thagar*
inklistem (perf.) – eu am ieșit
iv, iva – zăpadă, zăpezi
ivend, ~a – iarnă
ivende – iarna, în timpul iernii

J

jag, ~a – foc
jakh, ~a – ochi
jekh – un, o; unu, una
jekhvar – o dată

K

k-o (k-i, k-e) – v. *ka-o (ka-i, ka-e)*
kadă – v. *kadja*
kadaja – aceasta
kadala – aceștia, acestea
kadava – acesta
kadja – așa, astfel, deci
kaj – unde; la; care? (*sin. savo*)
kak, ~a – unchi
kako! (voc.) – unchiule!
kali – neagră
kalo – negru
kamel – a dori, a vrea; a iubi.
kamas – noi vrem, dorim; iubim, îndrăgim.
kampel (carp.) – trebuie
kan, ~a – ureche
kana? – când?
kanalo (kanali, kanale) – urechiat, cu urechi = iepure
kangl/i, -ă – pieptăn
kanr/o, -e – v. *karro*
ka-o (ka-i, ka-e) – la
karr/o, -e – mă răcine; spin
kasavo (kasavi, kasave) – astfel de

kasqo (kasqi, kasqe) – al cui (a cui, ale cui)?
kašt, ~a – lemn
k-ašti te – ca să poată să..., pentru ca să..., pentru a...
kaθar – de la (din, de către) cine?
kasθe – în (la) cine?
kathe – aici
katùn/a, -e – cort (*sin. càxra*)
kaθar? – de unde, din ce loc?
kerdino (kerdini, kerdine) – v. *kerdo*
kerdo (kerdi, kerde) – făcut
kerdôm (kerdôm, kedûm, kerdem) – (forme de *perfect*, pers. I, sg., în diferite dialecte) eu am făcut
kerel – a face, a realiza
keras – noi facem
kermus/o, -e – șoarece
kaça? – cu cine?
kidino (kidini, kidine) – strâns, adunat
kindo (kindi, kinde) – cumpărat
kinel – a cumpăra
kinas – noi cumpărăm
kiral – brânză
koćak, ~a – nasture
kodoja – aceea
kodola – aceia, acelea
kodova – acela
kòkal/o -a – os
kon? – cine?
kòrkorro – singur (~ă, ~i, ~e)
kothe – acolo
kurk/o, ~e – săptămână; ziua de duminică.
kurung, ~a – cioară

L

lalo (lali, lale) – mut
laqe (dat.) – ei, îi, i
laqo (laqi, laqe) – al ei (a ei, ai ei, ale ei)
lav, ~a – cuvânt
ladar – de la (din, de către) ea

lade – în (la) ea
laça – cu ea
leça – cu el
lel – v. *liel*
len – v. *lien*
len, ~ă – gărlă
lenăñar – din (de la) gărle
lenăñe – în (la) gărle
lenăñar – din (de la) gărlă
lenăñe – în (la) gărlă
lença – cu ei, cu ele
lenqe – lor, le, li
lenqo (lenqi, lenqe) – al (a, ai, ale) lor
lenñar – de (cătref) ei (ele), din (de la) ei (ele)
lenñe – în (la) ei, ele
les – pe el, îl, -l-
lesqe – lui, îi, -i-
lesqo (lesqi, lesqe) – al (a, ai, ale) lui
lesñar – de (cătref) el, din (de la) el
lesñe – în (la) el
li (urs.) – v. *vi*
liel – a lua, (el, ea) ia
lien – voi luați, ei (ele) iau
lien godăñe! – luați aminte!
lil, ~a – carte; scrisoare; revistă
lilñm (lilom, lilñm, lilem) – (forme de *perfect*, la pers. I, sg., în diferite dialecte) eu am luat
lilorr/o, -e – cărticică
lole – roșii (culoare)
loli – roșie (culoare)
lolo – roșu
lolñl – a deveni roșu
lon – sare
loșalo (loșsali, loșale) – bucuros; vesel
losarel – v. *alosarel*
luludărel – a înflori
luludñ, -ă – floare
luludñl – a da în floare, a înflori
lulug/i, -ă – v. *luludi*

M

magazñ/o, -ură – magazin
maj – mai, încă
maj palal – mai apoi, după aceea
măm/i, -ă – bunică
mança – cu mine
mandr/o, -e – v. *marro*
mangel – a cere, a vrea
mangr/o, -e – v. *marro*
manqe (dat.) – mie, îmi, mi
manr/o, -e – pâine
manuś, ~a – om
manuśenqe (dat.) – oamenilor
manuśendar – din (de la), de (cătref) oameni
manuśende – în (la) oameni
manuśesqe – omului
manuśesdar – de (cătref) om, din (de la) om
manuśesde – în (la) om
mandar – de (cătref) mine, din (de la) mine
mande – în (la) mine
marel – a bate
marok/a, -e – v. *zamba*
marr/o, ~e – pâine
mas – carne
maśkarutno (maśkarutni, maśkarutne) – mediu
me – eu
mekhel – a lăsa
melalo (melali, melale) – murdar
men, ~ă (urs.) – găt
milaj, ~a – vară
miro (miri, mire) – v. *mirro*
mirro (mirri, mirre) – al meu (a mea, ai mei, ale mele)
miśto (adv.) – bine
mol – vin; *i* ~ vinul
mothovel – a spune, a zice, a vorbi
moxton, ~a – ladă, cufăr, cutie
muc/a, -e – pisică, mătă
muj, ~a – gură; față
mukhel – v. *mekhel*

munro (munri, munre) – v. *mirro*

murś, ~a – bărbat

N

na – nu

naj, ~a – deget

najol – a se scâlda, a face baie

nakh, ~a – nas

nakhel – a trece

nana-i – nu este, nu există; a nu avea

nango (nangi, nange) – gol (goală, goi, goale)

naśel – a fugi, a alerga

nevo (nevi, neve) – nou (nouă, noi, noi)

notatùr/a, -e – partitură

nùmaj – numai, doar

O

opral – de sus

P

paxoj, ~a – gheață

palal – după

pan/i, -ă – apă

paparùd/a, -e – fluture

pàpus – bunic

paramìc/i, -ă – poveste

paramìs/i, -ă – v. *paramìci*

parnòl – a deveni alb

paśal – lângă, aproape de

paśal o (paśal i, paśal e) – lângă, aproape de

paś-o (paś-i, paś-e) – v. *paśal o*

paśutno (paśutni, paśutne) – apropiat (apropiată, apropiați, apropiate)

patăl – a crede

patăs – noi credem

pativ – respect, cinste, onoare

patrin, ~ă – frunză

paxoj, ~a – gheață

pe (formă contrasă) – se; al (a, ai, ale) sale; al lor (propriu), a lor (proprie), ai lor (proprie), ale lor (proprie)

pekel – a prăji; a coace

pekel pes – a se prăji, a se coace

peko (peki, peke) – prăjit (prăjită, prăjiți, prăjite)

pel – v. *piel*

pelino (pelini, peline) – căzut (căzută, căzuți, căzute)

perel – a cădea

pètalo, ~a – potcoavă

piel – a bea

pilo (pili, pile) – băut (băută, băuți, băute)

pirr/o, -e – picior

po – mai, încă (sin.: *maj*); câte: ~ *jekh* câte unul, una

pòd/o, -ură – v. *phurt*

prinžarel – a (re)cunoaște

punr/o, -e v. *pirro*

purano (purani, purane) – vechi (veche, vechi, vechi)

purr/o, -e – v. *punro*

purum, ~a – ceapă

putarel – a deschide

putrel – v. *putarel*

Ph

phabaj, ~a – măr (fructul)

phabajlin, ~ă – măr (pomul)

pharo (phari, phare) – greu (grea, grei, grele)

phen, ~ă – soră

phenel – a zice, a spune

phenörr/i, -ă – surioară

pherel – a umple

phral, ~a – frate

phurt, ~ă – pod

phuv, ~ă – pământ

R

rajn/i, -ă – doamnă
rakl/i, -ă – fată (nerromă)
rakl/o, -e – băiat (nerrom)
raklorr/i, ~ă – fetiță (nerromă)
raśaj, ~a – preot
răt, ~ă – seară; noapte
raxam/i, -ă – haină; scurtă, palton
resel – a ajunge (unde); a fi suficient
reslo (resli, resle) – ajuns (ajunsă, ajunși)
rikon/o, -e – cățel
rodel – a căuta, a cerceta
ruk, ~a – pom, copac
ruv, ~a – lup
ruvn/i, -ă – lupoaică

Rr

rroj, ~a – lingură
rrom, ~a – rrom
rromano (rromani, rromane) – rrom (rromă, rromi, rrome)
rromn/i, -ă – romnea, rromea, rromnie; femeie rromă; (învechit) țigancă.

S

sa (formă contrasă din savorr/o, -i, -e) – tot (toată, toți, toate)
sa kadja – [tot așa], de asemenea, la fel
sa vrjâma – tot timpul, întotdeauna, mereu
sajekh – identic (~ă, ~i, ~e), la fel; egal
sal/i, -ă – cumnată
salivâr/i, -ă – căpăstru
sal/o, -e – cumnat
sano (sani, sane) – subțire (subțire, subțiri, subțiri)
sap, ~a – șarpe
sar – cum, precum, ca
sas – el (ea) a fost
sasas – el (ea) era, el (ea) fusese [uneori, dia-

lectal, și cu sensul de pl. *sinesas* – „ei (ele) erau, fuseseră“]

sastipen – sănătate
sasto (sasti, saste) – întreg (întreagă, întregi, întregi); sănătos (sănătoasă, sănătoși, sănătoase)
savo (savi, save) – care (*m.f. sg. și pl.*) [sin.: *kaj*]
savorro (savorri, savorre) – tot (toată, toți, toate)
sborizel (urs.) – a vorbi
sevl/i, -ă – coș (*de alimente, fructe etc.*)
si – este, există; (el, ea) este
si lazîmi (spoit.) – este necesar, trebuie
si te – trebuie să...
sigo – repede
sikavel – a arăta; a indica; a ghida; (învechit) a învăța pe cineva la școală
siklărel – a preda, a învăța pe cineva la școală
siklărn/i, -ă – învățătoare, profesoară
siklărn/o, -e – învățător, profesor
siklöl – v. *siklövel*
siklövel – a învăța (pentru sine), a studia
siklövn/i, -ă – elevă
siklövn/o, -e – elev
sine – ei (ele) sunt
sinesas – ei (ele) au fost; ei (ele) erau; ei (ele) fuseseră
sini/a, -e – masă; tavă de servit
sir, ~a – usturoi
sirîm/i, -ă (urs.) – curea
so? – ce?; (uneori) că
soça? – cu ce?
sosdar? – din ce cauză (motiv)?, din [de la, de (către)] ce?
sosde? – în (la) ce?
sovel – a dormi
sovelas – (el, ea) dormea
sovnakutno (sovnakutni, sovnakutne) – din aur

stad/ĩ, -ă – șapcă; caschetă; pălărie; căciulă
stadik, ~a – v. *stadi*
starel – a prinde, a apuca (var.: *starel*)
stråd/a, -e – stradă
sun/o, -e – vis
svàko – fiecare

Ș

șax, ~a – varză
șer/o – șere
șil, ~a – frig, ger
șil – v. *șil*
șkòl/a, -e – școală
šov – șase
ștar – patru
șukar – frumos (frumoasă, frumoși, frumoase);
(*adv.*) frumos, bine
șuko (șuki, șuke) – uscat (uscată, uscați, uscate)
șunel – a auzi, a asculta (var.: *așunel*)
șuni/pen, -mata – ascultare, audiție
șužo (șuži, șuže) – curat (curată, curați, curate)

T

tatărel – a încălzi, a face cald
tati/mos, -mata – v. *tatipen*
tato (tati, tate) – cald (caldă, calzi, calde)
taxtaj, ~a – pahar
taxtajorr/o, -e – păhărel
te – să
te – dacă (sin.: *kana*)
tele – jos
texarin, ~ă – dimineață
tikno (tikni, tikne) – mic (mică, mici, mici)
tiknòl – a deveni mic, a se micșora
tirax, ~a – pantof
tover, ~a – topor
trail – v. *traisarel*
traisarel – a trăi

traś, ~a – teamă, frică (sin.: *dar*)
traśal – a-i fi teamă/ frică (sin.: *daral*)
trebal/ trebuj/ trebul – trebuie, este necesar
trin – trei
tu – tu
tuça – cu tine
tume – voi
tumença – cu voi
tumenqe – vouă, vă, vi
tumendar – din (de la) voi, de (cătore) voi
tumende – în (la) voi
tuqe – ție, îți, ți
tudar – de la (din) tine, de (cătore) tine
tuθe – în (la) tine

Th

tha' – dar, iar, însă, ci
thagar, ~a – împărat
thagari/mos, -mata – v. *thagarimos*
thagari/pen, -mata – împărăție, regat
thagarn/i, -ă – împărăteasă
thaj – și
than, ~a – loc
tharr, ~ă – măsea
thavdel – a curge, a decurge, a se desfășura; a se prelinge
them, ~a – țară; stat
thol – v. *thovel*
thovel – a pune; a spăla
thulo (thuli, thule) – gros (groasă, groși, groase); gras (grasă, grași, grase)

U

ući/mos, -mata – v. *ușipen*
ući/pen, -mata – înălțime, statură
uço (ući, uće) – înalt (înaltă, înalți, înalte)
uçokher, ~a – bloc
udar, ~a – ușă

V

vaj – sau, ori
vak, ~a – glas, voce
vakărel – a glăsuși, a roști, a pronunța, a vorbi,
a discuta
vakări/mos, -mata – v. *vakăripen*
vakări/pen, -mata – rostire, pronunție; vorbi-
re, discuție
var – dată, oară
varekana – cândva; câteodată
varesavo (varesavi, varesave) – unul (una,
unii, unele)
vareso – ceva, oarece
vast, ~a – mână
vastdel – a ajuta
vaxt, ~a – timp; vreme
veš, ~a – pădure
vešesqo (vešesqi, vešesqe) – de pădure
vi – și (de asemenea) [sin. urs.: *li*]
voj – ea
von – ei, ele
vov – el
vrjâm/a, -e – vreme, timp
vurdon, ~a – căruță; mașină
vurdoneça – cu căruță
vurdonença – cu căruțe

Z

zèleno, zèlena – verde (verzi)
zen, ~ă – șa
zor, ~a – putere; forță; efort
zoraes – puternic; tare
zoralo (zoralı, zorale) – puternic (~ă, ~i, ~e);
tare (tari)

Ž.

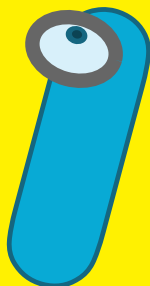
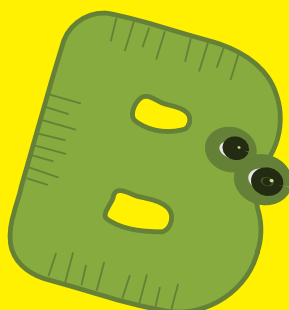
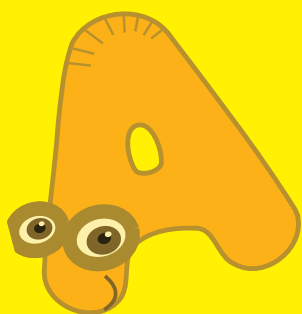
žamb/a, -e – broască (sin.: *maroka, xutävni*).
žiraf/a, -e – girafă

3

3al – a merge, a se duce
3amutr/o, -e – ginere
3an – ei (ele) merg, se duc
3anel – a ști, a cunoaște
3en/i, -ă – însă, individă, persoană de sex femi-
nin, tipă
3en/o, -e – ins, individ, persoană de sex mas-
culin, tip
3i – până
3ivel – a trăi
3ivutr/o, -e – animal, vietate, ființă
3ukel, ~a – câine
3ukl/i, -ă – cățea
3ut/o, -e – pereche
3uvlândar – de (cătref), din (de la) femeii
3uvlände – în (la) femeii
3uvlădar – de (cătref), din (de la) femeie
3uvlăde – în (la) femeie
3uvlendar – v. *3uvlândar*
3uvlende – v. *3uvlände*
3uvl/i, -ă – femeie

Programa școlară se află la adresa <http://programe.ise.ro>

Comunicare în limba maternă rromani – clasa I

ISBN 978-606-727-459-2

Preț: 18,90 lei